

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº76 · 2024

SUMARI

**VALÈNCIA VA ACOLLIR EL CONGRÉS NACIONAL
SOBRE FOMENT DE L'ECONOMIA SOCIAL, AMB 200
EXPERTS QUE VAN DEBATE SOBRE LES MILLORS
POLÍTiques PÚBLIQUES PER AL SECTOR**

**PRESENTAT EL HUB D'AVANTGUARDA DE
L'ECONOMIA SOCIAL**

**MIGRACOOP, UN VIVER DE COOPERATIVISME PER A
REVITALITZAR LES ZONES D'INTERIOR DE LA
COMUNITAT VALENCIANA**

ENTREVISTA

**SIMEL ESIM, CAP DE LA UNITAT D'ECONOMIA
COOPERATIVA, SOCIAL I SOLIDÀRIA
DE L'ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL
TREBALL - OIT**

TEMA D'ACTUALITAT

**LES XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL
A LA UNIÓ EUROPEA**

 **València Capital
Espanyola
de l'Economia
Social 2024**

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA
IUDESCOOP
Institut Universitari d'Investigació
en Economia Social, Cooperativisme
i Emprenedoria

VNIVERSITAT ID VALÈNCIA
Facultat d'Economia

 **GENERALITAT
VALENCIANA**
Conselleria d'Educació, Cultura
Universitats i Ocupació

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA PÚBLICA, SOCIAL I COOPERATIVA

Nº76 · SETEMBRE DE 2024

EN AQUEST NÚMERO...

TEMA D'ACTUALITAT

LES XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL A LA UNIÓ EUROPEA

Per **Rafael Chaves Ávila**, President de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, Catedràtic del IUDESCOOP, Universitat de València

EN PORTADA

Entrevista a **Simel Esim**, Cap de la Unitat de Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'Organització Internacional del Treball

TAMBÉ DESTAQUEM

Les nostres federacions:
Federació Dany Cerebral Adquirít de la Comunitat Valenciana

I A MÉS

Les nostres empreses:
Migracoop, un viver de cooperativisme per a revitalitzar les zones d'interior de la Comunitat Valenciana

Edició:

Coeditat pel CIDECE (Centre d'Informació i Documentació Europea d'Economia Pública, Social i Cooperativa www.uv.es/cidec · cidec@uv.es) i CIRIEC-Espanya www.ciriec.es · ciriec@uv.es

Patrocina:

Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Ocupació de la Generalitat Valenciana

Director:

José Luis Monzón Campos, IUDESCOOP-Universitat de València

Directora Adjunta:

Nardi Alba Benaches, CIRIEC-Espanya i Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana

Director del CIDECE i Coordinador Editorial:

Rafael Chaves Ávila, IUDESCOOP-Universitat de València

Cap de Redacció i Maquetació:

José Juan Cabezuelo Menadas, CIRIEC-Espanya

Consell de Redacció:

Alfredo Artigas, *XEAS País Valencià*
Germán Beltrán, *Fed. de Cooperatives Elèctriques Comunitat Valenciana*
Rubén Cohen, *Cooperatives Agro-alimentàries Com. Valenciana*
Nieves Dios, *Creu Roja València*
Marina Guillén, *CIRIEC-Espanya*
Andrés Lluch, *Director general de Treball, Cooperativisme i Seguretat Laboral de la Generalitat Valenciana*
Mar Mestre, *Asociació Valenciana de Cooperatives de Crèdit*
Ana Real, *Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat - FEVECTA*
Luis Vañó, *Plataforma del Tercer Sector de la Comunitat Valenciana*

Manuel Alegre, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Carmen Blasco, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Yolanda Blasco, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Belén Català, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Rubén José Cuñat, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Gemma Fajardo, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Miguel Ángel García, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Tomás González, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Frederic López, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Francisco José Medina, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Manuel Monreal, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Rosana Montalbán, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Jesús Olavarria, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Domingo Ribeiro, *IUDESCOOP-Universitat de València*
María Rodríguez, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Teresa Savall, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Virginia Simón, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Francisco Soler, *IUDESCOOP-Universitat de València*
Mª José Vañó, *IUDESCOOP-Universitat de València*

Isidro Antuñano Maruri, *CIRIEC-Espanya*
Montserrat Balas Lara, *Fundación ONCE*
Alejandro Barahona Riber, *CIRIEC-Espanya*
Paloma Bel Durán, *Asociación de Estudios Cooperativos - AECCOOP*
José Galán Peláez, *CIRIEC-Espanya*
Gabriel García Martínez, *Universitat Politècnica de València*
José Mª Herranz de la Casa, *Universitat de Castella-La Manxa*
Juan Fco. Juliá Igual, *Universitat Politècnica de València*
Gustavo Lejarriaga Pérez de las Vacas, *Univ. Complutense de Madrid*
Elena Meliá Martí, *Universitat Politècnica de València*
Adoración Mozas Moral, *CIRIEC-Espanya*
Santiago Murgui Izquierdo, *Universitat de València*
Carmen Pastor Sempere, *Universitat d'Alacant*
Javier Quiles Bodí, *Consum*
Ana Isabel Tórtola García, *Fundació Nova Feina*
Francisco Salinas Ramos, *CIRIEC-Espanya*
María José Senent Vidal, *Universitat Jaume I de Castelló*

Secció de Legislació:

Gemma Fajardo, IUDESCOOP-Universitat de València

Servei de Documentació:

Ana Martínez Benlliure, Servei de Documentació del CIDECE

Administració i Redacció:

CIDECE/CIRIEC-Espanya
Facultat d'Economia · Av. dels Tarongers, s/n · Despatx 2P21
46022 VALENCIA · Tel: 96 382 84 89 · Fax: 96 382 84 92.

Disseny de portades i de la publicació:

Visualco Comunicació · www.visualco.com

Impressió:

Gràfiques Papallona, s.c.v. · Tel: 96 357 57 00 · València

I.S.S.N.: 1131-6454 · Dipòsit Legal: V-3181-1991

ÍNDEX

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA..... 4

COMUNITAT VALENCIANA..... 4

València va acollir el Congrés Nacional sobre Foment de l'Economia Social, amb 200 experts que van debatre sobre les millors polítiques públiques per al sector

El 89% dels valencians saben què són les cooperatives, segons un nou estudi de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana

CEGEA, en el seu 25 aniversari, crida a participar en el Congrés Internacional d'Economia i Dret de l'Empresa Agroalimentària i Cooperativa

Cooperatives Agro-alimentàries Comunitat Valenciana es reuneix amb el nou conseller d'Agricultura, Miguel Barrachina

FEVECTA realitza una ronda de sessions en Espais Labora per a assessorar persones desocupades sobre com aprofitar el Pagament Únic per a emprendre en cooperativa

Caixa Popular va obtindre 30,5 milions d'euros de resultats en 2023

CERMI CV tanca les compareixences per a presentar les seues aportacions al Projecte de Llei d'Accessibilitat Universal i Inclusiva

ESPANYA 16

Presentat el Hub d'Avantguarda de l'Economia Social

Jaime Iglesias Sánchez-Cervera, nou Comissionat Especial per a l'Economia Social

Pedro Sánchez visita el Parc Mondragon Kunshan, a la Xina

L'assemblea de Cooperatives Agro-alimentàries d'Espanya reafirma el compromís de les cooperatives amb el desenvolupament sostenible del medi rural

La UNACC celebra els resultats de les cooperatives de crèdit, que permeten afrontar els desafiaments actuals d'orde financer, digital, regulador i de sostenibilitat

Cajamar reelegix al seu president, Eduardo Baamonde, per a la seua tercera legislatura a càrrec de la major caixa rural d'Espanya

Disponible el CLMESTAT, Portal Estadístic de l'Economia Social de Castella-la Manxa

Últimes tesis doctorals llegides en cooperativisme i economia social

Saragossa acull el I Congrés Estatal de Joventut amb Discapacitat

La Plataforma del Tercer Sector definix les pròximes accions d'incidència política

INTERNACIONAL 28

Un nou informe de EURICSE, CIRIEC-Internacional i SF, impulsat per la Comissió Europea, xifra en 11,5 milions les persones ocupades en l'Economia Social a la UE

COPA-CEGECA presenta a la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, l'informe sobre el Diàleg estratègic per al futur de l'agricultura

L'economia social es situa en el centre de l'agenda del Parlament Europeu amb la renovació del seu Integrop

La 3a edició del Philea Fòrum, a Gant (Bèlgica), defén la importància de generar confiança per a l'èxit de les fundacions, les democràcies i les seues institucions

Joventut i unitat en la conferència anual de FEBEA - Federació Europea de Bancs Ètics i Alternatius

L'ECONOMIA SOCIAL EN INTERNET 36

TEMES D'ACTUALITAT 38

Les xifres de l'economia social a la Unió Europea en 2021

Per Rafael Chaves Ávila, President de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya, Catedràtic del IUDESCOOP-Universitat de València i membre del 'core team' de l'estudi 'Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy - Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem'

• Resum executiu de l'Informe

• Metodologia i principals resultats estadístics (Extracte del Cap. 4 de l'Informe)

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ 70

EN PORTADA 70

Entrevista a **Simel Esim**, Cap de la Unitat de Economia Cooperativa, Social i Solidària de l'Organització Internacional del Treball - OIT

LES NOSTRES FEDERACIONS 76

Federació de Dany Cerebral Adquirít de la Comunitat Valenciana, perquè una vida salvada mereix ser viscuda amb dignitat

LES NOSTRES EMPRESES 80

Migracoop, un viver de cooperativisme per a revitalitzar les zones d'interior de la Comunitat Valenciana

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA 84

Exemples d'èxit de l'economia social en la història: **Conaprole**, la major cooperativa lletera de l'Uruguai

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS 88

La promoció de la participació de persones treballadores en les empreses basques

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES 91

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · COMUNITAT VALENCIANA

VALÈNCIA VA ACOLLIR EL CONGRÉS NACIONAL SOBRE FOMENT DE L'ECONOMIA SOCIAL, AMB 200 EXPERTS QUE VAN DEBATRE SOBRE LES MILLORS POLÍTIQUES PÚBLIQUES PER AL SECTOR

El congrés, de caràcter extraordinari, es va celebrar en el marc de la designació de València Capital Espanyola de l'Economia Social 2024, un reconeixement al qual es van unir les universitats valencianes

València, Capital Espanyola de l'Economia Social 2024, va acollir els dies 26 i 27 de setembre el 'Congrés Nacional sobre Foment de l'Economia Social. Instruments Fiscals i de Polítiques Públiques'. Aquest Congrés va ser organitzat per l'associació científica CIRIEC-Espanya, centre de referència en la investigació i informació sobre l'economia social i cooperativa amb seu a la Facultat d'Economia UV, juntament amb l'Institut Universitari de Recerca en Economia Social, Cooperativisme i Emprenedoria (IUDESCOOP) de la Universitat de València (UV), i el Centre en Gestió d'Empreses (CEGEA) de la Universitat Politècnica de València (UPV).

Va ser tot un congrés extraordinari, programat en el context d'aquesta capitalitat, que va tindre com a

tema general "L'administració pública i l'economia social: aliats per a una prosperitat inclusiva". El Congrés va comptar amb la participació de més de 200 persones, entre elles investigadors de 33 universitats; alts càrrecs i tècnics de 8 administracions públiques locals, autonòmiques i del Ministeri de Treball i Economia Social, i representants del sector cooperatiu i de l'economia social de diverses comunitats autònomes, Espanya i el continent europeu.

L'acte inaugural va tindre lloc al Paraninfo de la Universitat de València. Aquest acte va comptar amb les paraules de benvinguda de la Primera Tinent d'Alcalde de l'Ajuntament de València, Mª José Ferrer San Segundo, que va valorar el "teixit econòmic i l'ecosistema acadèmic" del cooperativisme i l'economia social

Jornada inaugural del Congrés, el passat 26 de setembre en La Nau de la Universitat de València.

valenciana, que li han valgut a València per ostentar aquest any la Capitalitat Espanyola d'Economia Social. Va afirmar que les administracions valencianes se senten totalment compromeses amb aquesta fita, que ha generat nombroses trobades, congressos i actes a la ciutat. A continuació van participar en l'acte inaugural la directora general d'Economia Social i RSE (Ministeri de Treball i Economia Social), Aicha Bellassir; la presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoració Mozas, i el president del CIRIEC-Internacional, Bernard Thiry; el president de la Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana, Emilio Sampedro; el president de la patronal espanyola de l'economia social (CEPES) i europea (Social Economy Europe), Juan Antonio Pedreño; el secretari autonòmic d'Ocupació (Generalitat Valenciana), Antonio Galvañ, i el vicerrector d'Economia i Infraestructures de la UV, Justo Herrera.

"Ha estat un encert per part de les entitats organitzadores reunir a València als majors experts d'Espanya en matèria de polítiques públiques de foment de l'economia social, incloent assumptes com la fiscalitat i la contractació pública. Les nostres universitats sempre han estat un referent europeu i internacional en la investigació sobre aquests temes, així que el congrés no podia tenir millor seu", va valorar Emilio Sampedro.

Tots ells van posar de manifest el bon moment que viu el cooperativisme i l'economia social a nivell local, nacional i internacional, amb nombroses resolucions i manifestos d'organismes internacionals que la reconeixen i fomenten; amb un sector cada vegada més viu, organitzat i amb capacitat d'interlocució, i una comunitat científica creixent i unida en entitats i xarxes com CIRIEC.

"Crec que s'ha posat clarament de manifest que l'aliança entre el sector, l'acadèmia i l'administració és fonamental per a la construcció de polítiques públiques. I també, i això és molt important, s'han explorat fórmules per al foment de l'economia social, que van molt més enllà de les ajudes i subvencions. Particularment, s'ha parlat de la necessitat que hi haja una legislació adequada, una administració orientada al destinatari de les polítiques, i un funcionament àgil i eficient dels serveis públics que presta l'administració a les empreses d'economia social", va destacar Sampedro.

Fruit de tota aquesta activitat col·lectiva, cada vegada més governs estan aprovant lleis i plans estratègics per a l'economia social, amb diferents mesures de foment i reptes fiscals, que es van debatre durant aquests dies al Congrés. Es va concloure que la millor forma de construir polítiques públiques és el diàleg entre Administracions, Universitat i Empreses d'Economia Social.

Homenatge a Rafael Calvo Ortega

L'acte va incloure un sentit homenatge a Rafael Calvo Ortega, per la prestigiosa trajectòria acadèmica, professional i política del catedràtic de Dret Financer i ministre de Treball entre 1978 i 1980, i president de la Fundació Iberoamericana de l'Economia Social (FUNDIBES) entre 2004 i 2012. Rafael Calvo, de 91 anys, ja no assisteix a actes públics a causa del seu delicat estat de salut, i en el seu lloc va ser el seu fill, Juan Calvo Vérguez, també catedràtic de Dret Financer i Tributari, a la Universitat d'Extremadura, qui va participar en l'homenatge.

Marco Antonio Rodrigo Ruiz, catedràtic de Dret Financer i Tributari de la Universitat del País Basc, va realitzar la Laudatio de la seua vida acadèmica, mentre que la Laudatio en els àmbits de l'economia social i la política la va realitzar José María Pérez de Uralde, advocat, director de FUNDIBES amb Rafael Calvo de president, i ex president de CIRIEC-Espanya. El pro-

fessor Rodrigo Ruiz va destacar que Rafael Calvo va ser un dels impulsors i creadors de l'assignatura de Dret Financer i Tributari, quan aquesta matèria era un apèndix de la Hisenda Pública. Calvo Ortega va potenciar l'anàlisi jurídic i amb autonomia metodològica en l'àmbit de les finances i la tributació, promovent aquesta assignatura i creant un Manual sobre Dret Financer i Tributari.

Per la seua banda, en l'àmbit de la Política, José Mª Pérez de Uralde va destacar el compromís de Rafael Calvo Ortega amb l'elaboració i aprovació d'una Constitució democràtica, la del 78, que garantira totes les llibertats i drets en el marc de l'Estat Social, concepte al qual dona especial importància.

El valor superior de la igualtat que consagra l'article 1 és la base d'eixe Estat Social a partir del qual els poders públics tenen el mandat de facilitar la igualtat d'oportunitats en el desenvolupament de diferents formes d'empresa, especialment en l'àmbit

de l'Economia Social. Les seues actuacions polítiques com a parlamentari o ministre sempre han tingut com a efecte directe mesures, normatives i lleis que han afavorit la creació i el desenvolupament d'empreses i entitats d'Economia Social, tot això emparat per l'article 129.2 de la Constitució Espanyola, que ell mateix va promoure, i que mana als poders públics "promoure eficaçment les diverses formes de participació en l'empresa i fomentar, mitjançant una legislació adequada, les societats cooperatives. També establiran els mitjans que faciliten l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció". Rafael Calvo ha estat un teòric que ha pogut i ha volgut posar en pràctica el seu compromís personal i intel·lectual amb este sector.

En matèria d'Economia Social va destacar el compromís amb la Fundació Iberoamericana de l'Economia Social (FUNDIBES), de la qual va ser president durant més de 8 anys, i la col·laboració amb CIRIEC-Espanya, en moments tan rellevants com el Grup d'Experts de CIRIEC per a l'elaboració de la proposta de Llei d'Economia Social (2008).

Juan Calvo Vérges va agrair l'homenatge i l'atenció prestada per CIRIEC-Espanya, IUDESCOOP i CEGEA per a la preparació d'aquest acte. Així mateix, va agrair al sector de l'economia social i als seus investigadors, representats en CIRIEC, per la seua confiança durant tants anys en Rafael Calvo, en totes les activitats en què ha col·laborat. Juan Calvo va concloure el seu discurs formulant el desig que el compromís mostrat durant tota la trajectòria pel seu pare servisca d'inspiració per a les generacions futures.

Al finalitzar l'acte, la presidenta de CIRIEC-Espanya, Adoració Mozas, i el director, José Luis Monzón, van entregar al professor Calvo Vérges una placa commemorativa, "en reconeixement al compromís i trajectòria científica i política a favor de l'Economia Social del catedràtic Dr. D. Rafael Calvo Ortega". També li van entregar un àlbum de fotografies en record de les nombroses activitats en què ha participat Rafael Calvo amb CIRIEC-Espanya i les seues entitats associades. El mateix àlbum de fotos es va projectar durant l'acte d'homenatge en les pantalles del Paraninfo de la Universitat de València.

La política de foment de l'economia social

Després de la sessió inaugural es van impartir dues conferències sobre la política de foment de l'economia social, una a càrrec de Juan Antonio Pedreño i una altra a càrrec d'Aïcha Belassir, seguides d'una sessió plenària sobre 'Fiscalitat i polítiques públiques d'Impuls de l'economia social'.

En la seua intervenció, Pedreño va advertir: "La millor forma que l'Economia Social estiga en les políti-

ques públiques és que ens permeten estar en tots els organismes en què es decideixen dites polítiques, ací i a Europa". Actualment, el sector continua lluitant per formar part de diferents consells, i sobretot del diàleg social, en el qual sistemàticament se li nega la seua presència malgrat el pes i els valors de l'economia social en la nostra economia.

De la mateixa manera, Juan Antonio Pedreño va anunciar que el Govern té previst presentar en poques setmanes en el Consell de Ministres l'avantprojecte de Llei Integral d'Economia Social, que havia començat a tramitar-se en la legislatura anterior. Aquesta norma reformarà la Llei 5/2011 d'Economia Social, la Llei 27/1999 de Cooperatives i la Llei 44/2007, per a la Regulació del Règim de les Empreses d'Inserció.

Per la seua banda, Aicha Belassir va repassar les últimes mesures que ha posat en marxa el Ministeri de Treball i Economia Social per al foment del sector, entre les quals va destacar les convocatòries del PERTE de l'Economia Social i de les Cures, i l'Estratègia Espanyola de l'Economia Social (2023-2027).

Es va referir també a l'actuació exterior, amb el lideratge espanyol en la resolució de l'ONU sobre Economia Social i ODS, o la creació de la Xarxa Iberoamericana de Foment de l'Economia Social i Solidària,

amb representants governamentals de 6 països iberoamericans. Per últim, va insistir en la necessària col·laboració entre l'Administració Pública, el sector de l'economia social i la universitat per aconseguir el millor rendiment i creixement del sector, en benefici de tota la ciutadania.

Panell sobre Fiscalitat

La sessió inaugural del Congrés Nacional de Foment de l'Economia Social va concloure amb un primer panell sobre Fiscalitat i polítiques públiques de foment de l'Economia Social, amb la participació de Belén Català Estada i Teresa Savall Morera, professores d'Economia Aplicada, Universitat de València, i Nardi Alba Benaches, Directora de la Confederació de Cooperatives CONCOVAL; Amparo Grau Ruiz, Catedràtica de Dret Financer de la Universitat Complutense de Madrid, i Amable Corcuera Torres, Catedràtic de Dret Financer, Univ. de Burgos.

Entre els temes que es van tractar va destacar els Plans 'Fent Cooperatives', de foment del cooperativisme de la Comunitat Valenciana, dels quals ja s'han aprovat i implementat dos, i un tercer està a punt d'aprovar-se. Aquests plans són l'exemple que la interacció Economia Social, Universitats i AAPP

Sessió de clausura del Congrés, a l'Escola ETSIAMN de la Universitat Politècnica de València.

dóna com a resultat una bona política de foment de l'economia social.

Ja a la vesprada del dia 26 i al matí del dia 27 es van desenvolupar quatre Taules rodones amb persones expertes, una sobre 'Polítiques públiques autonòmiques i locals d'impuls de l'economia social', altres dues sobre 'Fiscalitat de l'economia social', i una última sobre 'Innovacions en polítiques públiques d'economia social'.

També es van celebrar un total de 12 tallers paral·lels de presentació de comunicacions, en els quals es van presentar 63 treballs de recerca per part de més d'un centenar d'acadèmics de 33 universitats, 28 espanyoles i 5 estrangeres. Aquests tallers van tindre lloc el dijous 26 a la vesprada a les Facultats d'Economia i Dret del Campus de Tarongers de la UV, i ja el divendres, dia 27, a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agrònoma i del Medi Natural (ETSIAMN) de la UPV. Entre els tallers es troben els dedicats a "Polítiques públiques d'impuls de l'emprenedoria i de la col·laboració públic-privada", "Mesura de l'impacte socioambiental en l'economia social" i "Economia social i canvi social: longevitat, transició demogràfica i relleu generacional".

Jornada de cloenda

La Conferència de Cloenda va córrer a càrrec de Francisco Vicent Chuliá (1943), catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat de València, i tot un referent en la matèria, que va ser presentat per Felipe Palau Ramírez, catedràtic de Dret Mercantil de la Universitat Politècnica de València i secretari del CEGEA. Francisco Vicent Chuliá va realitzar una panoràmica de la legislació cooperativa a Espanya i les seues Comunitats Autònomes, i la seua problemàtica.

ETSIAMN va acollir la cloenda del congrés, amb les intervencions de Luis Vaño Gisbert, president de la Plataforma del Tercer Sector de lo Social de la CV; Andrés Lluch Figueres, director general de Treball, Cooperativisme i Seguretat Laboral de la Generalitat Valenciana; Amparo Merino Segovia, secretària d'Estat d'Economia Social; Rafael Chaves, president de la Comissió Científica de CIRIEC; José Luis Monzón, director de CIRIEC-Espanya, i Juan Juliá, director del CEGEA i ex rector de la UPV.

Amb tot això, l'esdeveniment va culminar com una plataforma excel·lent per a investigadors, professionals i entitats interessades en les noves formes de col·laboració públic-privada, i en com l'economia social pot integrar-se millor en les polítiques públiques per a un futur més equitatiu i sostenible.

EL 89% DELS VALENCIANS SABEN QUÈ SÓN LES COOPERATIVES, SEGONS UN NOU ESTUDI DE LA CONFEDERACIÓ DE COOPERATIVES DE LA COMUNITAT VALENCIANA

La Confederació de Cooperatives de la Comunitat Valenciana ha presentat un nou Estudi sobre la Notorietat i Imatge del Cooperativisme a la Comunitat Valenciana 2024, basat en enquestes a persones de la Comunitat Valenciana, així com a empreses, universitats, partits polítics, mitjans de comunicació i altres agents socials.

Personalitats com el secretari autonòmic d'Ocupació, Antonio Galvañ, el president de Concoval, Emilio Sampedro, i representants de la consultora Improven, encarregada de realitzar l'informe, van estar presents en la presentació, que va comptar també amb mitjans de comunicació i diferents actors de l'economia social.

La primera part de l'Estudi és el resultat d'una enquesta quantitativa realitzada de manera online en el darrer trimestre de 2023 a un total de 1.069 enquestats, majors de 18 anys i residents a la Comunitat Valenciana, segons va indicar en la presentació Amalia Belenguer, de la consultora Improven, encarregada juntament amb Concoval de l'Informe.

D'altra banda, es troba l'estudi qualitatiu, que s'ha desenvolupat entre març i maig de 2024, i que va estar dirigit a representants de l'Administració, món empresarial, partits polítics, sindicats, mitjans de comunicació o universitats.

Les dades que s'extreuen de la primera part de l'estudi, presentades per Soffa Segura, d'Improven, mostren que el 89% dels enquestats sap què és una cooperativa i el 84,2% declara conèixer-ne alguna, dades que estan molt per sobre de les extretes en l'estudi en què es basa Concoval, realitzat el 2007 i que assenyala que tan sols el 38% dels enquestats coneixia alguna cooperativa.

En aquest cas, són les persones majors de 40 anys les que més coneixen empreses que segueixen aquest model empresarial, amb un 86%, mentre que un 76% dels menors de 30 anys coneixen alguna.

Altra de les dades destacades en aquest estudi és que el sector agrícola continua relacionant-se amb les cooperatives, però actualment és el de consum el que l'ha superat amb un 42%.

A més, un 85,6% de les persones enquestades que van declarar saber què són les cooperatives, les considera empreses, davant d'un 14,4% que les entén com

a organitzacions o associacions no lucratives, tipus ONG. La població enquestada coincideix en un 85% en què són una bona forma de generar ocupació i que aporten beneficis a la població i a l'entorn en què es desenvolupen.

L'estudi quantitatiu culmina amb la dada que un 65,9% considera que el model cooperatiu és socialment més responsable que un altre tipus d'empreses, i relaciona amb les cooperatives paraules com ara proximitat i compromís.

Sintonia amb els valors del cooperativisme

Segons la part qualitativa de l'estudi, presentada per Dimitri Schmitow, de la consultora Improven, hi va haver una "notable coincidència" en les opinions dels enquestats, i era que "totes les persones tenien una actitud de solidaritat davant les cooperatives", mostrant els millors desitjos a futur per a les empreses cooperatives.

"Els valors de les cooperatives s'han mantingut des de la seua fundació, el que ha canviat ha estat la societat", va puntualitzar Schmitow, qui va afegir que són els joves d'avui els que més alienats estan amb els valors cooperatius, com la sostenibilitat o la solidaritat.

És per això que va traslladar una reclamació per difondre les característiques d'aquest tipus d'empreses, ja que un dels reptes del cooperativisme, va comentar, és que el "ciutadà de peu" utilitze més aquest model, especialment els més joves.

"Els joves de hui en dia tenen al cap el model Start-Up, però no se'ls ocorre formar una cooperativa", va insistir Schmitow.

CEGEA, EN EL SEU 25 ANIVERSARI, CRIDA A PARTICIPAR EN EL CONGRÉS INTERNACIONAL D'ECONOMIA I DRET DE L'EMPRESA AGROALIMENTÀRIA I COOPERATIVA

El Congrés del CEGEA, que tindrà lloc en commemoració del 25 aniversari del seu reconeixement oficial com a estructura pròpia d'investigació de la UPV, se celebrarà els dies 30 i 31 de gener de 2025 a València

Amb motiu del seu 25 aniversari, el Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses (CEGEA) de la Universitat Politècnica de València (UPV) organitza el Congrés Internacional d'Economia i Dret de l'Empresa Agroalimentària i Cooperativa (CIEDEAC). Este esdeveniment se celebrarà del 30 al 31 de gener de 2025, a l'Escola Tècnica Superior d'Enginyeria Agronòmica i del Medi natural (ETSIAMN), edifici 3P de la UPV.

El CIEDEAC reunirà experts internacionals en economia, dret i gestió d'empreses agroalimentàries i cooperatives. Serà un fòrum de discussió sobre els desafiaments més urgents que enfronta el sector en un context marcat per la globalització, la sostenibilitat i la transformació digital.

Entre els ponents destacats es troben figures de renom com el professor Jos Bijman, de la Universitat de Wageningen (Països Baixos), i el Professor José Martínez, de la Universitat de Göttingen (Alemanya), entre altres, els qui abordaran temes clau relacionats amb la innovació, la cooperació i el desenvolupament sostenible en l'àmbit agroalimentari.

Un congrés amb vocació internacional i multidisciplinària

Al llarg de les sessions del congrés es tractaran aspectes de vital importància per al futur del sector agroalimentari, des de l'adopció de tecnologies avançades fins al paper crucial que juguen les cooperatives en la promoció del desenvolupament econòmic i social en l'entorn rural. Les comunicacions i ponències presentades durant l'esdeveniment estaran alineats amb els Objectius de Desenvolupament Sostenible (*ODS) i les tendències globals més rellevants en la indústria agroalimentària.

L'esdeveniment inclourà la presentació d'una selecció de comunicacions, que a més podran ser presentades a un 'pull' de revistes científiques convidades a col·laborar amb el Congrés.

Una oportunitat per a la col·laboració científica i empresarial

A més de les conferències i ponències, el CIEDEAC representarà un espai únic per al networking, ja que s'espera comptar amb la participació de representants d'empreses, cooperatives, universitats i centres d'investigació. Els assistents podran establir contactes estratègics i explorar oportunitats de col·laboració.

Sobre el CEGEA

El Centre d'Investigació en Gestió d'Empreses va ser reconegut en 1999 com a Estructura Pròpia d'Investigació de la Universitat Politècnica de València per la Junta de Govern d'aquesta. Anteriorment es denominava Centre d'Especialització en Gestió d'Empreses Agroalimentàries, desenvolupant inicialment la seua activitat en el llavors Departament d'Economia de l'Empresa Agroalimentària, on va ser creat a la fi dels anys setanta del segle passat.

Actualment és el centre d'investigació líder en investigació i formació de directius en cooperativisme agroalimentari en la Comunitat Valenciana i a Espanya, amb més de 40 edicions del seu Màster en Direcció de Cooperatives Agro-alimentàries MBA.

Amb el pas dels anys, CEGEA ha anat incorporant investigadors de diverses disciplines, fet que ha motivat que actualment existisquen en el seu Centre quatre grups d'investigació: Economia Agrària i Cooperativisme; Comptabilitat, Auditoria, Fiscalitat i Sector Públic; Dret de l'Empresa; i Emprenedoria, Innovació i Responsabilitat Social.

Més informació sobre el Congrés del CEGEA

<https://www.cegea-eventos-25aniversario.com/>

COOPERATIVES AGROALIMENTÀRIES COMUNITAT VALENCIANA ES REUNEIX AMB EL NOU CONSELLER D'AGRICULTURA, MIGUEL BARRACHINA

Una representació del consell rector de la Federació de Cooperatives Agroalimentàries de la Comunitat Valenciana, encapçalada pel seu president, Cirilo Arnandis, va mantindre a finals de juliol una primera reunió amb Miguel Barrachina, nou conseller d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca de la Generalitat Valenciana. El conseller va estar acompanyat en la reunió pel secretari autonòmic, Vicente Tejedo, i per la directora general de Producció Agrícola i Ramadera, Mª Àngels Ramón-Llin, competent en matèria de cooperativisme.

En la trobada, celebrada a la Ciutat Administrativa 9 d'Octubre, seu de la Conselleria, els representants del sector cooperatiu i de l'Administració autonòmica van dialogar sobre les principals necessitats i demandes del cooperativisme agroalimentari valencià, i sobre les línies de treball conjunt que venen desenvolupant tradicionalment el Govern valencià i l'organització representativa de les cooperatives.

Així, els representants de la Federació van recordar els problemes persistents del sector, com la reduïda rendibilitat de les explotacions, el minifundisme, la insuficient capacitat de concentració de l'oferta i la inestabilitat dels mercats. A més, van advertir de l'excés de normativa i de regulacions en diferents àmbits, o l'absència de reciprocitat amb països tercers.

Un altre dels temes abordats va ser la falta de relleu generacional, condicionada per la reduïda rendibilitat i per altres factors com la dificultat per accedir a la terra. També es va parlar d'assegurances agràries, qüestió en la qual la Comunitat Valenciana és líder i referent nacional per la seua aportació anual per ajudar a la subscripció de pòlisses per part d'agricultors i cooperatives. Sobre aquesta qüestió, Cooperatives Agroalimentàries va destacar la importància del manteniment d'aquesta aportació i l'adaptació i millora contínua de les línies d'assegurança, ja que sense aquest sistema "possiblement hui no quedaria agricultura ni hi hauria necessitat de relleu generacional", segons va destacar el president de la Federació.

Les cooperatives, agents clau

En aquest escenari, els representants de la Federació van incidir davant el conseller en el paper que juguen les cooperatives com a agent clau per a la vertebració

territorial i la dinamització del medi rural valencià. Així mateix, van recalcar la capacitat de les estructures cooperatives per millorar les rendes i optimitzar la producció dels seus socis, per impulsar la modernització del camp o per generar projectes de gestió de terres que permeten crear estructures productives més eficients o que faciliten la incorporació de joves i dones a l'activitat, entre altres qüestions.

En sintonia

El president de la Federació, Cirilo Arnandis, va declarar després de la reunió: "Ha estat una primera presa de contacte positiva i fructífera, en la qual el conseller ha mostrat molt bona sintonia amb els nostres plantejaments i visions sobre el sector agrari de la Comunitat". Arnandis va recalcar que després d'aquesta primera reunió, "ens hem emplaçat a seguir treballant conjuntament en tots aquells temes que atanyen i preocupen no només les nostres cooperatives, sinó al conjunt del sector agrari valencià".

Per la seua banda, el conseller d'Agricultura, Aigua, Ramaderia i Pesca, Miguel Barrachina, va afirmar: "Treballarem colze a colze amb les cooperatives agroalimentàries valencianes, que són senya d'identitat del camp valencià i generadores d'ocupació i competitivitat a la nostra terra".

Durant l'encontre, Barrachina va valorar la fortalesa del sector i va expressar el seu suport i col·laboració per impulsar l'acció de les cooperatives agroalimentàries, de les quals va afirmar que "arrelaven la població al territori i són font de creació d'ocupació".

FEVECTA INICIA UNA RONDA DE SESSIONS A ESPAIS LABORA PER ASSESSORAR A PERSONES ATURADES SOBRE COM APROFITAR EL PAGAMENT ÚNIC PER EMPRENDRE EN COOPERATIVA

En el marc de la iniciativa Labora Emprén, que ofereix serveis gratuïts d'assessorament i mentoria a persones aturades

FEVECTA col·labora amb Labora, Servei Valencià d'Ocupació i Formació, en el projecte Labora Emprén, iniciativa per a prestar assessorament i acompanyament gratuïts a les persones aturades que vulguen emprendre, inclosa en el Pla d'activitats 2024 del Centre d'Orientació, Emprenedoria, Acompanyament i Innovació per a l'Ocupació (COE) de la Comunitat Valenciana.

Amb aquest objectiu, FEVECTA ha iniciat una ronda de 15 sessions informatives per diversos Espais Labora de la Comunitat. En aquestes sessions de motivació per a l'autoocupació, personal especialitzat de la Federació assessora les persones aturades inscrites a Labora sobre l'ús de la prestació d'atur en la seua modalitat de Pagament Únic com a instrument per a ajudar a emprendre en cooperativa.

A més, a aquelles persones que compten amb una idea de negoci i vulguen portar-la a terme, FEVECTA els oferirà de manera gratuïta, com a beneficiàries del Labora Emprén Cooperatiu, serveis personalitzats d'assessorament i mentoria durant el procés de creació i posada en marxa de les iniciatives. D'aquesta manera, des de Labora es pretén impulsar l'emprenedoria cooperativa com una via més per a millorar l'ocupabilitat de les persones aturades de la Comunitat Valenciana.

En la aposta de Labora per implementar i ampliar els seus recursos i serveis en matèria d'emprenedoria, la Federació valenciana de cooperatives està brindant suport al personal d'orientació dels 54 Espais Labora

distribuïts per tot el territori valencià amb l'objectiu d'impulsar l'emprenedoria com una via més de millorar l'ocupabilitat de les persones aturades de la Comunitat.

El calendari de xerrades als Espais Labora ha donat començament a la Vila Joiosa i continuarà durant tot el mes d'octubre en municipis de les tres províncies com Carcaixent, Requena, València, Vila-Real, Castelló, Villena, Calp, Alcoi o Alacant, entre altres.

¿Estás pensando en emprender y necesitas un empujón económico?

+ Quiero emprender +

Utiliza el **Pago Único** del desempleo para montar tu empresa cooperativa.

Es una medida para facilitar iniciativas de empleo por cuenta propia entre personas que estén percibiendo o vayan a percibir la prestación por desempleo.

CAIXA POPULAR VA OBTINDRE 30,5 MILIONS D'EUROS DE RESULTATS EN 2023

Caixa Popular va generar en 2023 uns beneficis de 30,5 milions d'euros, la qual cosa suposa un augment del 42% en comparació amb l'exercici anterior, després de realitzar unes dotacions de 33,4 milions d'euros. Després de descomptar els impostos i l'assignació al fons de promoció i formació cooperativa, els resultats finals ascendeixen a 24,07 milions d'euros, marcant un creixement del 43%.

La cooperativa de crèdit, consolidada com la principal entitat financera valenciana, va concloure el 2023 amb uns dipòsits que van assolir els 2.903 milions d'euros, la qual cosa representa un increment del 18%.

Caixa Popular ha mantingut una política creditícia activa proporcionant finançament a empreses, cooperatives, comerços, autònoms i famílies. Les inversions creditícies es van situar en 1.997 milions d'euros, un 3% més que en 2022.

Les dotacions al fons d'insolvència, que van ascendir a 31,40 milions d'euros, situen la cobertura total de la morositat al 103,42%, amb un ràtio de mora del 3,31%. Al finalitzar l'exercici, el marge d'interessos va assolir els 88 milions d'euros, mostrant un increment del 83%, mentre que el marge brut va arribar als 114 milions d'euros, amb un augment del 53%. El ràtio d'eficiència s'ha situat en un 42,83%.

En continu creixement

A diferència de la resta d'entitats financeres, Caixa Popular continua amb el seu pla d'expansió. En l'últim any ha obert tres noves oficines, ubicades a Bétera, Mercavalència i Cullera. En 2024 ha obert dues més, a les poblacions d'Utiel i Bunyol. Amb això, la xarxa de la cooperativa de crèdit arriba a un total de 80 oficines, distribuïdes estratègicament per les principals localitats valencianes.

El seu horari d'atenció, des de les 8:30h fins a les 17h sense interrupció al migdia de dilluns a dijous, i els divendres fins a les 14:30h, juntament amb el seu compromís de brindar un servei excepcional als clients, qui tenen la llibertat d'escollir com, quan i de quina manera desitgen interactuar amb l'entitat, han portat a un nombre creixent de persones a escollir Caixa Popular com la seua entitat financera de referència. De fet, ja suma 226.000 clients, que confien en aquest model de banca cooperativa, valenciana, amb valors, social i diferent. A més, el 80% són usuaris de Ruralvía, la banca digital de Caixa Popular que combina la més moderna tecnologia i tota la

Rosendo Ortí, director general de Caixa Popular.

capacitat de desenvolupament que ofereix pertànyer al Grup Caja Rural, i del novedós servei d'atenció a través de WhatsApp que ha implementat recentment.

El creixement també es trasllada a l'equip humà. L'entitat financera ha creat en l'últim any 16 nous llocs de treball. La plantilla de Caixa Popular la componen 419 persones, de les quals el 85% són sòcies de treball.

2,6 milions d'euros a iniciatives d'impacte social a la Comunitat Valenciana

L'entitat ha col·laborat estretament amb prop de 1.400 entitats i ONG, deixant una marcada empremta social, ambiental i econòmica en el territori valencià. Gràcies al seu compromís amb les persones i la seua implicació amb l'entorn, durant el 2023 Caixa Popular s'ha involucrat en multitud de projectes destinats a dinamitzar i millorar la societat valenciana. Això inclou iniciatives d'apoderament de la dona, inclusió de persones amb diversitat, enfortiment del teixit comercial i empresarial, cura del medi ambient i la biodiversitat, així com l'impuls de l'esport i la cultura valenciana.

El Pla Estratègic de Caixa Popular continuarà fixant les claus en un creixement sostenible, que permeti oferir un model de banca cooperativa, valenciana, amb valors, social i diferent.

CERMI CV TANCA LES COMPAREIXENCES PER PRESENTAR LES SEUES APORTACIONS AL PROJECTE DE LLEI D'ACCESSIBILITAT UNIVERSAL I INCLUSIVA

S'han presentat 52 esmenes amb l'objectiu d'adaptar la legislació autonòmica al nou article 49 de la Constitució, promovent drets d'accessibilitat universal per al procés vital de cada persona i autonomia personal

Luis Vaño, president del Comitè d'Entitats Representants de Persones amb Discapacitat de la Comunitat Valenciana (CERMI CV), ha comparegut davant la Comissió de Polítiques Socials i Ocupació de Les Corts Valencianes, tancant les intervencions del moviment de la discapacitat per presentar les seues propostes al Projecte de Llei d'Accessibilitat Universal i Inclusiva.

Durant la seua intervenció, va assenyalar que en aquestes compareixences estan participant diverses entitats del Moviment CERMI CV, la qual cosa posa de manifest el treball en xarxa i la col·laboració associativa que caracteritzen aquest col·lectiu. Aquest esforç conjunt busca impulsar una llei que responga veritablement a les necessitats del sector. Com a resultat d'aquest treball, s'han presentat 52 esmenes, juntament amb observacions sobre els 6 annexos del Projecte de Llei, prèviament registrades a Les Corts el passat 10 de juliol.

Entre les esmenes presentades es troben àrees clau com terminologia, fiscalitat, habitatge, urbanisme, serveis públics, ocupació, accessibilitat en plans d'emergència, educació inclusiva, accessibilitat tecnològica, accés a la justícia, accessibilitat socio-sanitària, transport, participació en processos electorals i règim sancionador. També s'han proposat mesures per adaptar i actualitzar el marc normatiu autonòmic als avanços legislatius recents en matèria de discapacitat, així com per materialitzar en aquesta llei els mandats del nou article 49 de la Constitució, en esferes crucials com l'autonomia personal i el dret a entorns universalment accessibles.

Una llei de cinquena generació

El president del CERMI CV, Luis Vaño, ha destacat: "Volem assegurar que la futura llei no només complisca amb els estàndards normatius actuals, sinó que també es convertisca realment en una llei de cinquena generació. Els paràmetres són clars: la inclusió ha de centrar-se en la participació equitativa, la diversitat en el reconeixement i valoració de les diferències, i l'accessibilitat universal ha de proporcionar les eines pràctiques per fer-ho possible."

Luis Vaño, president del CERMI CV.

Així mateix, s'ha proposat la revisió dels annexos, particularment l'Annex I, suggerint la seua retirada per a una major claredat i precisió normativa. El CERMI CV ha recomanat que els altres annexos es desenvolupen en un futur decret reglamentari per a la correcta implementació de la llei.

Transformadora i garantista

El Moviment CERMI CV ha desempeyat un paper important en l'elaboració d'aquesta llei des de 2020, participant activament en totes les fases del procés legislatiu. Si bé el text del projecte ha millorat significativament, el CERMI CV subratlla que encara existeixen marges de millora importants, amb propostes del mateix CERMI CV, avalades pel CES CV per garantir que la llei complisca amb els estàndards actuals i futurs d'accessibilitat i participació equitativa per a totes les persones. Amb més motiu, continuarà treballant de manera activa per assegurar que aquesta Llei d'Accessibilitat Universal siga veritablement transformadora i garantista dels drets de les persones amb discapacitat i les seues famílies en la Comunitat Valenciana.

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · ESPANYA

PRESENTAT EL HUB D'AVANTGUARDA DE L'ECONOMIA SOCIAL

El Consell de Ministres va aprovar el passat 24 de setembre la creació del Hub d'Avantguarda de l'Economia Social, un nou centre d'impuls, prospectiva i reflexió per a les més de 46.000 empreses de l'Economia Social d'Espanya

El Govern ha confiat en CEPES pel desenvolupament del Hub d'Avantguarda, que tindrà la seua seu a Sant Sebastià, amb el suport de les administracions basques i del moviment cooperatiu d'Euskadi

El Consell de Ministres va aprovar el passat 24 de setembre la creació del Hub d'Avantguarda de l'Economia Social, un nou centre d'impuls, prospectiva i reflexió per a les més de 46.000 empreses de l'Economia Social d'Espanya, i del qual s'espera que siga un referent internacional. Aquest instrument engloba un dels compromisos adquirits en el PERTE de l'Economia Social i de les Cures.

Aquesta nova institució, que tindrà la seua seu a Donostia-San Sebastián, constarà d'un centre d'estudis en el qual s'avaluaran les polítiques públiques en economia social, i en el qual s'estudiarà el seu paper en la reducció de les desigualtats i en la creació d'un mercat de treball més inclusiu.

Instaurarà també una xarxa d'intercanvi de coneixements que connectarà empreses, institucions, orga-

nitzacions socials i acadèmia, amb l'objectiu de difondre les millors pràctiques; i albergarà un laboratori de projectes innovadors amb el qual es contribuirà a impulsar l'Economia Social en sectors emergents, fomentar l'emprenedoria col·lectiva i la competitivitat en el sector.

Després de l'aprovació en Consell de Ministres, la vicepresidenta segona del Govern espanyol i ministra de Treball i Economia Social, Yolanda Díaz, va tindre l'oportunitat de presentar el Hub d'Avantguarda a la seu de CEPES, que ha col·laborat en la seua creació i que liderarà el projecte.

En dit acte, la ministra va estar acompanyada per la secretària d'Estat d'Economia Social, Amparo Merino; la directora general d'Economia Social i Responsabilitat Social de les Empreses, Aicha Belassir, i pel Comis-

sionat d'Economia Social, Jaime Iglesias, juntament amb la Junta Directiva de CEPES.

Durant la seua presentació, Díaz va traslladar que aquest nou centre d'impuls comptarà amb una dotació econòmica de 1,5 milions d'euros, procedents dels fons europeus del Mecanisme de Recuperació i Resiliència, corresponents a la Inversió 6 del component 23 del Pla de Recuperació, Transformació i Resiliència (PRTR), i va anunciar que CEPES serà una de les entitats encarregades de traslladar aquesta inversió.

Tal com explica CEPES, en aquesta inversió s'han involucrat també el Govern basc, la Diputació de Gipuzkoa, l'Ajuntament de Donostia, la Confederació de Cooperatives d'Euskadi, el Consell Superior de Cooperatives d'Euskadi i la Universitat de Mondragón.

Pensar col·lectivament

Díaz va afirmar que l'aprovació del Hub de Vanguardia estableix “un dia molt important per a l'Economia Social espanyola”, i va explicar que estarà físicament ubicat a Donostia, que espera que esdevinga “el punt de referència global de l'Economia Social”.

“Aquest hub ens permetrà pensar col·lectivament com abordar els principals desafiaments del nostre temps”, va assegurar la ministra, qui va destacar que un dels aspectes més rellevants serà el foment de la formació en Economia Social a fi d'enfocar la investigació al servei de la justícia social i el bé comú, i va concloure que aquesta forma d'entendre l'activitat empresarial genera “un teixit econòmic sostenible i arrelat al territori, que a més és més feminista i inclusiu”.

Dimensió internacional

El Hub tindrà també una forta dimensió internacional. Busca generar xarxes i contactes amb les Institucions Europees i les Organitzacions Internacionals, així com amb el món acadèmic, empreses i governs europeus i autonòmics.

El Reial decret de creació del Hub d'Avantguarda identifica a CEPES com l'entitat qualificada per executar el projecte i la inversió, al identificar-la com l'únic interlocutor del conjunt de les empreses d'economia social amb el Govern, així com amb les institucions europees, amb reconegut prestigi en les diferents administracions públiques a nivell regional, estatal i internacional.

Per al president de CEPES i de Social Economy Europe, Juan Antonio Pedreño, “és una satisfacció que l'experiència única i consolidada de CEPES al llarg dels seus més de 30 anys d'història siga la protagonista per impulsar aquesta iniciativa única, que va més enllà de les nostres fronteres, fent de l'economia social una part de la 'Marca Espanya' i un referent en el nostre entorn més immediat, en especial a Europa, davant la qual la creació d'aquest Hub de Vanguardia a Espanya és una potent senyal a favor d'un model d'èxit empresarial centrat en la persona, capaç de compaginar eficiència econòmica i compromís social, generant economies respectuoses amb l'entorn i amb el medi ambient, alguna cosa essencial per al futur d'Espanya i de la Unió Europea”.

JAIME IGLESIAS SÁNCHEZ-CERVERA, NOU COMISSIONAT ESPECIAL PER A L'ECONOMIA SOCIAL

Jaime Iglesias substituïx a Víctor Meseguer, primera persona en ocupar este càrrec, creat per a implementar el PERTE de l'Economia Social i de les Cures.

Fins al seu nou nomenament, Iglesias ocupava el càrrec de subdirector general de Relacions Internacionals en el Ministeri de Treball i Economia Social, on coordinava a nivell tècnic la labor internacional del Ministeri en matèria d'Economia Social.

El Consell de Ministres va aprovar el passat 23 de juliol el nomenament de Jaime Iglesias Sánchez-Cervera com a comissionat especial per a l'Economia Social, després de l'eixida de Víctor Meseguer Sánchez, qui des de febrer de 2023 es va convertir en la primera persona a ocupar aquest càrrec, creat fonamentalment per implementar el PERTE de l'Economia Social i de les Cures. Víctor Meseguer ha iniciat una nova etapa professional com a consultor internacional d'Economia Social i Solidària a l'Agència Internacional per a la Conferència de les Nacions Unides sobre Comerç i Desenvolupament (UNCTAD en les seues sigles en anglès) i la Task Force de l'ONU per a l'Economia Social i Solidària (UNTFSSSE en les seues sigles en anglès).

El nou Comissionat, Jaime Iglesias, és natural de Sevilla i llicenciat en Dret per la Universitat de Sevilla. Està titulat en estudis de llengua àrab i va començar la seua carrera diplomàtica el 2009. El seu últim càrrec ha estat el de subdirector general de Relacions Internacionals al Ministeri de Treball i Economia Social, on coordinava a nivell tècnic la labor internacional del Ministeri en matèria d'economia social.

Rellevant activitat internacional

En eixe període, Espanya ha liderat l'aprovació de la primera resolució de l'Assemblea General de l'ONU sobre Economia Social i Solidària, i l'adopció de la primera recomanació del Consell de la Unió Europea en la matèria. També es va llançar, en col·laboració amb països de la regió, la primera Xarxa Iberoamericana de Foment de l'Economia Social.

Abans de la seua dedicació a l'Economia Social, la carrera diplomàtica de Jaime Iglesias ha destacat per llocs com la Segona Direcció de l'Ambaixada d'Espanya als Emirats Àrabs, des de 2019 fins a 2021, i la direcció de la Unitat de Prevenció i Avaluació en l'Oficina Humanitària de l'Agència Espanyola de Cooperació Internacional al Desenvolupament, entre 2016 i 2019.

Jaime Iglesias Sánchez-Cervera.

Els reptes del Comissionat d'Economia Social

A aquest Comissionat, amb rang de Subsecretaria d'Estat, li correspon l'impuls i la coordinació de totes les iniciatives relatives al Projecte Estratègic per a la Recuperació i Transformació Econòmica (PERTE) de l'Economia Social i de les Cures.

El Reial decret 782/2022, de 27 de setembre, creava el Comissionat especial per a l'Economia Social. Entre les funcions del Comissionat es troba divulgar, promoure i impulsar les polítiques i plans per a la transformació de les cadenes de valor del sector de les cures i de l'economia social; desenvolupar la col·laboració públic-privada per a garantir l'accés i l'execució dels projectes de l'economia social i de les cures, i col·laborar i impulsar la interlocució internacional d'Espanya respecte a la implantació del PERTE, així com en l'àmbit d'altres estratègies, accions i iniciatives nacionals i internacionals que afecten les entitats de l'economia social.

Visita del president del Govern, Pedro Sánchez, al Parc Industrial Mondragon Kunshan

PEDRO SÁNCHEZ VISITA EL PARC MONDRAGON KUNSHAN, A LA XINA

El president del Govern, Pedro Sánchez, en el seu últim dia de viatge oficial a la Xina, el passat 11 de setembre, va visitar les instal·lacions del Parc industrial Mondragon Kunshan, una de les sucursals més importants que la Corporació té al país asiàtic, ja que es troba ubicada a la segona ciutat més poblada del país, a prop de 50 quilòmetres de Xangai.

El president de Mondragon Internacional i la recentment nomenada vicepresidenta de Mondragon, Oskar Goitia i Nerea Aranguren, van ser els encarregats de guiar al cap del Govern espanyol durant la seua visita al caseriu Anaitasuna, una de les 14 fàbriques que té Mondragon a la Xina, on treballen al voltant de 1.500 persones i obté una facturació de més de 300 milions d'euros, segons va informar la pròpia Corporació.

El mercat de la producció de les instal·lacions productives de Kunshan, que es van inaugurar el 2007, està destinat als clients del sector de l'automòbil, la siderúrgia i l'electrodomèstic, tant per al mercat xinès com per a altres mercats de la regió. Posteriorment, el director general de la filial Fagor Arrasate a la Xina, Alberto Sarasqueta, va mostrar al president els sistemes d'estampació i les línies de processament d'acer i alumini que es produeixen en aquesta planta. Després del passeig per les instal·lacions, va tenir lloc un acte en què es va descobrir una placa amb motiu de la visita presidencial, al qual van assistir l'alcalde de Shuzou i diferents representants del món empresarial, així com els representants corporatius de Mondragon a la Xina.

Oskar Goitia va voler destacar l'esperit col·laboratiu de Mondragon a la Xina, explicant que Mondragon va obrir aquest parc empresarial fa 20 anys a l'àrea de Kunshan, juntament amb les institucions locals. "Des de llavors és un símbol de cooperació i diversitat, i un pol d'atracció d'inversions per a sectors industrials estratègics com l'automoció, maquinària d'alta tecnologia o la fabricació avançada".

Fagor Arrasate, una de les potes del drac xinès de Mondragon

Per la seua banda, des que va iniciar la seua trajectòria fa més de 60 anys, Fagor Arrasate disposa de sis plantes de producció, cinc centres de servei d'assistència tècnica i un centre d'I+D+i, així com nombroses delegacions comercials arreu del món. Actualment, Fagor Arrasate compta amb 660 llocs de treball repartits en les seues plantes del País Basc, Xina, Mèxic, Alemanya i EUA.

És membre fundador de la Corporació Mondragon i la seua facturació mitjana en els últims anys ha estat superior als 200 milions d'euros, amb unes exportacions que suposen al voltant del 85% de la seua producció.

El seu director general a la Xina, Alberto Sarasqueta, va recalcar el treball realitzat en els últims 16 anys en què ha treballat al capdavant de les plantes d'aquest país en què, segons les seues paraules, Mondragon és "referent", i va afegir que continuaran "apostant fort en aquest país, dins de la nostra estratègia d'expansió internacional".

L'ASSEMBLEA DE COOPERATIVES AGRO-ALIMENTÀRIES D'ESPANYA REAFIRMA EL COMPROMÍS DE LES COOPERATIVES AMB EL DESENVOLUPAMENT SOSTENIBLE DEL MEDI RURAL

Cooperatives Agroalimentàries d'Espanya va celebrar el passat 17 de maig la seua Assemblea General anual a l'Escola d'Enginyers Agrònoms de la Universitat Politècnica de Madrid, ETSIAAB. En aquesta reunió van participar més d'un centenar de delegats de cooperatives i representants del sector agroalimentari, que entre altres temes van conèixer les últimes dades de l'Observatori del Cooperativisme Agroalimentari Espanyol (OSCAE), així com la conjuntura actual agrària, molt condicionada per la sequera i l'augment dels costos de producció.

El president de Cooperatives Agroalimentàries d'Espanya, Ángel Villafranca, va informar que tal com recull l'OSCAE, un total de 123.000 persones treballaven el 2021 a les cooperatives agràries, i d'aquestes un 46% són dones, la qual cosa demostra el paper important que exerceixen les cooperatives com a fixadores d'ocupació en el medi rural, també d'ocupació femenina.

Villafranca va insistir en la importància del cooperativisme en el sector agroalimentari espanyol, no només per mantenir una activitat important, sinó també per seguir fidels al seu compromís amb les zones rurals on s'assenten. El cooperativisme agroalimentari al nostre país agrupa més d'un milió de famílies sò-

cies, en 3.669 cooperatives, que van facturar 38.428 milions d'euros el 2021, un 12,3% més respecte a l'any anterior, seguint amb les dades de l'OSCAE.

No obstant això, el president de Cooperatives Agroalimentàries d'Espanya va advertir que davant la situació de sequera actual "és necessari investigar, innovar, invertir i garantir l'ús de l'aigua en l'agricultura". Així mateix, va afirmar: "Si es volen preservar les estructures productives, com són les cooperatives, transformadores i comercialitzadores dels aliments que els nostres agricultors i ramaders produeixen, és necessari que s'amplien les mesures que ha presentat recentment el Govern".

Mesures per pal·liar els efectes de la sequera

L'acte va comptar amb la presència del ministre d'Agricultura, Pesca i Alimentació, Luis Planas, qui va subratllar ser conscient del que suposa la disminució d'activitat per a les cooperatives a causa de la sequera.

En particular, es va referir a l'ambiciós paquet de mesures aprovat per fer front als efectes de la sequera i les conseqüències econòmiques de la guerra a Ucraïna, valorat en un poc més de 784 milions d'euros, dels quals uns 637 milions es destinaran a ajudes directes per a agricultors i ramaders.

Nou impuls a la integració cooperativa

Al mateix temps, Planas va assegurar que la integració cooperativa és una prioritat per a aquest Govern, perquè cada vegada és més necessari comptar amb cooperatives de majors dimensions, per a competir en millors condicions als mercats.

Per a facilitar el procés d'integració cooperativa, el ministre va recordar que el sector pot utilitzar els instruments de la política comunitària, com les organitzacions de productors, les seues associacions o les organitzacions interprofessionals, i altres que s'han desenvolupat a nivell nacional, com la figura de les Entitats Associatives Prioritàries (EAP).

Per a donar un nou impuls a la integració i estendre aquesta figura a un major nombre de beneficiaris, el Govern treballa en la modificació de la norma que regula les EAP. Les 15 EAP que existeixen actualment agrupen a quasi 130.000 socis i tenen una xifra de facturació superior als 4.900 milions d'euros.

Premis Cooperatives Agro-alimentàries d'Espanya

Durant l'Assemblea també es van entregar els Premis Cooperatives Agro-alimentàries d'Espanya. En aquesta huitena edició, les cooperatives guanyadores han estat Grup AN S. Coop (Cooperativa de l'Any), Condes de Albarei (Desenvolupament Rural), Bodegas Cuatro Rayas (Igualtat) i Viña Costeira (Innovació).

COOPERATIVA DE L'ANY – GRUP AN S. Coop. Més de 100 anys d'alimentació natural

El Grup AN va néixer el 1910 com una xicoteta cooperativa agrària a Tajonar (Navarra) i s'ha convertit en un referent del cooperativisme agroalimentari i de l'economia social al nostre país. Compten amb 164 cooperatives sòcies en les quals s'integren prop de 35.000 agricultors i ramaders de huit comunitats autònomes.

El Grup AN és la major cooperativa de cereal d'Espanya. La seua producció, tradicional, integrada i ecològica, va obtenir el 2022 el primer certificat de producció de blat sostenible d'AENOR a Espanya. També és referent en el sector hortofructícola i el quart operador avícola d'Espanya. A més, és el major operador independent de carburant, amb una xarxa de 70 estacions de servei obertes al públic. Als seus centres, repartits al llarg de tot el territori nacional, treballen prop de 2.000 persones i la seua facturació en l'últim exercici va ser de 1.571 milions d'euros.

DESENVOLUPAMENT RURAL – CONDES DE ALBAREI. La faceta més vinícola i social del Pazo Baión

Per la seua banda, Condes de Albarei, ubicada a Cambados (Pontevedra), va sorgir l'any 1988 de la

mà de diversos viticultors de la vall del Salnés, amb l'objectiu d'elaborar 'Albariños' de la màxima qualitat. Aquells primers socis són avui 380 i la cooperativa és una de les més importants de Rías Baixas. L'any 2008, amb l'adquisició del celler Pazo Baión, la cooperativa cambadesa va emprendre un important projecte vitivinícola i enoturístic.

IGUALTAT D'OPORTUNITATS – BODEGA CUATRO RAYAS. Verema certificada en igualtat de gènere

Bodega Cuatro Rayas és líder dins del consum de vins blancs, principalment de la varietat 'Verdejo', a Espanya. Les seues instal·lacions a La Seca (Valladolid) produeixen al voltant de 15 milions de botelles de vi a l'any, que es distribueixen en més de 50 països. Des de la seua fundació el 1935, la cooperativa vallisoletana ha apostat de manera activa per la igualtat efectiva d'homes i dones en l'entorn rural. El Jurat ha tingut en compte la posada en marxa de mesures de conciliació de la vida personal, familiar i laboral, i l'eliminació de la bretxa salarial de gènere. En aquest sentit, ha valorat que tinga una Comissió d'Igualtat, que compte amb un Pla d'Igualtat i que haja estat reconeguda oficialment com a "Entitat Col·laboradora en Igualtat d'Oportunitats entre Dones i Homes" per la Junta de Castella i Lleó.

INNOVACIÓ – VIÑA COSTEIRA. Intel·ligència artificial en el sector bodeguero

Viña Costeira S.C.G. és un celler que elabora vins a la província d'Ourense, en dues denominacions gallegues diferents: Ribeiro i Valdeorras. Des de la seua fundació el 1968 no ha parat de créixer, i la innovació i la investigació han estat part fonamental de la seua idiosincràsia, realitzant una forta inversió en noves tecnologies i 'know how' en viticultura i enologia, amb els objectius de millorar la sostenibilitat ambiental de l'entorn, reduint els tractaments fitosanitaris de la vinya, assumint pràctiques de cultiu de producció integrada, i millorant la qualitat dels processos enològics.

LA UNACC CELEBRA EL RESULTATS DE LES COOPERATIVES DE CRÈDIT, QUE PERMETEN AFRONTAR ELS DESAFIAMENTS ACTUALS D'ORDRE FINANCER, DIGITAL, REGULATORI I DE SOSTENIBILITAT

Les caixes rurals associades a la Unió Nacional de Cooperatives de Crèdit (UNACC) van tindre en 2023 uns beneficis després d'impostos de prop de 1.184 milions d'euros, un 61,37 % més que els obtinguts l'any anterior

La UNACC va celebrar el passat 16 de maig la seua Assemblea General, en la qual es van fer públics els resultats obtinguts per les cooperatives de crèdit en el 2023, amb uns beneficis després d'impostos de prop de 1.184 milions d'euros, un 61,37 % més que els obtinguts en 2022. Segons dades difoses per la patronal del sector, aquest "favorable" tancament anual ha permés destinar més de 132 milions al Fons d'Educació i Promoció Cooperativa i incrementar els sanejaments i dotacions en un 169 %.

Les cooperatives associades a la UNACC van obtenir un marge brut de 3.342 milions d'euros. Els fons propis es van situar en els 11.478 milions d'euros, un 11,73 % més que l'exercici anterior.

El president de la UNACC, Manuel Ruiz Escudero, qui va fer públics aquests resultats, va recordar que aquest últim any, "i a pesar de la inestabilitat que s'observa en l'escenari global per als diferents conflictes oberts, s'han superat les expectatives respecte al creixement del PIB i l'evolució a la baixa de la infla-

ció" i, a Espanya, ha destacat la situació positiva del mercat laboral.

Més solvència, més capacitat per afrontar els desafiaments

En este context, Ruiz Escudero va destacar que els resultats de les cooperatives de crèdit "reforcen la solvència mantinguda pel sector, millorant la capacitat per afrontar els desafiaments d'ordre financer, digital, regulatori i de sostenibilitat que tenim per davant".

A més, va voler destacar el "compromís social i permanent del sector amb la inclusió financera", una cosa que es pot comprovar "no només a través dels protocols subscrits juntament amb altres associacions bancàries, sinó també per l'atenció personalitzada amb la qual els nostres professionals atenen a socis i clients en tot el territori espanyol", va puntualitzar, i va afegir que això es comprova "en les més de 3.300 oficines que tenim obertes, 472 de les quals són les úniques en el seu municipi".

Alcalá 55, 28014 - Madrid | ☎ 917 81 94 18 | ✉ unacc@unacc.es ACCESO

unacc
Unión Nacional de Cooperativas de Crédito

UNACC | COOPERATIVAS DE CRÉDITO | ESTADOS FINANCIEROS | EDUCACIÓN FINANCIERA | DEFENSORES | CONTACTO | INTRANET

UNIÓN NACIONAL DE COOPERATIVAS DE CRÉDITO

Defiende, difunde y contribuye a profundizar en el modelo cooperativo de crédito y los valores que rigen su actividad como entidades de crédito.

CAJAMAR REELIGEIX EL SEU PRESIDENT, EDUARDO BAAMONDE, PER A LA TERCERA LEGISLATURA A CÀRREC DE LA MAJOR CAIXA RURAL D'ESPANYA

Cajamar estrena nova seu i centre financer al Parc Científic-Tecnològic d'Almeria (PITA)

L'Assemblea General de Cajamar va reeligir per als pròxims quatre anys al seu president Eduardo Baamonde Noche, president des de 2016, que va comptar amb el suport dels delegats assistents en representació dels 1,6 milions de socis amb què compta Cajamar, la major caixa rural d'Espanya.

La renovació dels òrgans de govern de Cajamar es va dur a terme durant l'Assemblea General que va tindre lloc el passat 16 de maig, i va comportar la designació de José Luis Heredia Celdrán i Bartolomé Viudez Zurano com a vicepresidents primer i segon, respectivament, i l'entrada al Consell Rector com a nous vocals de Francisco Javier Rodríguez Jurado i Francisco José Andújar Lázaro, qui fins a la data havien estat directors generals de Recursos Humans i Auditoria Interna, respectivament.

Un altre dels càrrecs confirmats són els de Lorena López Gómez com a actual directora financera de Sonifer (Orbegozo) i Constanza Palomino Pérez, directora corporativa de RRHH del grup industrial Victoria Ceramics Spain, propietari de les ceràmiques castellonenses Keraben Grupo i Saloni.

L'Assemblea va donar la seua aprovació a l'informe de gestió i les comptes anuals de l'exercici 2023 en una reunió celebrada en el que serà la seua nova seu, un nou centre financer que reunirà a prop de 700 treballadors en el seu interior, en el Parc Científic-Tecnològic d'Almeria (PITA).

El nou Centre Financer de Cajamar disposa de 21.300 metres quadrats construïts sobre rasant i 35.000 metres quadrats baix rasant, 20.000 metres quadrats d'espais lliures ajardinats, i ja es presenta com tot un referent constructiu a la província d'Almeria.

A partir de juny començaran a poblar-lo els 750 treballadors, que comptaran amb 850 places d'aparcament en soterrani, un saló d'actes amb 450 butaques dotat d'una càrrega d'equipament, zones d'espais comuns i treball col·laboratiu, i una gran varietat de tipus de sales de reunions i de concentració, centre de visites, auditori, cafeteria i restaurant corporatiu, locals comercials, guarderia, gimnàs i espais exteriors per a la pràctica de l'esport.

El Grup Cooperatiu Cajamar va incrementar el 2023 el seu compte de resultats fins als 127 milions d'euros. Al tancament de l'exercici va completar un procés de sanejament en matèria d'actiu irregular, rebaixant la taxa de morositat al 2%, una de les més baixes entre les entitats significatives, alhora que va reforçar les seues cobertures i provisions.

Cajamar Caja Rural és la primera caixa rural i cooperativa de crèdit espanyola. Està present a totes les comunitats i ciutats autònomes. Està integrada i és la primera accionista del Grup Cooperatiu Cajamar, que a 31 de març de 2024 compta amb actius per import de 60.132 milions d'euros, un volum de negoci gestionat de 98.906 milions d'euros, coeficient de solvència del 16,2% i un excés dels requeriments de solvència de 822 milions d'euros.

DISPONIBLE EL CLMESTAT, PORTAL ESTADÍSTIC DE L'ECONOMIA SOCIAL DE CASTELLA-LA MANXA

El Portal Estadístic de l'Economia Social de Castella-La Manxa (CLMESTAT), desenvolupat per un grup multidisciplinar de professors especialistes en Economia Social, es va presentar el passat 10 de maig a Toledo, en un acte celebrat al Teatrillo de Sant Pere Màrtir de la Universitat de Castella-La Manxa (UCLM). El CLMESTAT es crea a partir de l'Estratègia de l'Economia Social de Castella-La Manxa, que va ser aprovada al setembre de l'any passat pel Consell d'Economia Social d'aquesta Comunitat Autònoma, i que entre els seus eixos inclou la posada en valor i visibilitat de l'Economia Social.

L'acte va comptar amb la participació del Director General de CIRIEC-Espanya i President del Portal Estadístic CIRIECSTAT, José Luis Monzón; el President d'Economia Social de Castella-La Manxa, Juan Miguel Del Real, i la Directora General de Treball, Autònoms i Economia Social del Govern de Castella-La Manxa, Ana Carmona, juntament amb el catedràtic de la UCLM i director del CLMESTAT, Felipe Hernández Perlín.

Tal com va explicar el professor Hernández Perlín, el Portal compta amb la col·laboració de CIRIEC-Espanya i és el tercer espai web d'estadístiques oficial que es presenta a nivell nacional, precedit pel Portal Estadístic de l'Economia Social (CIRIECSTAT), d'àmbit estatal, i el Portal Estadístic de l'Economia Social de la Comunitat Valenciana (VALESTAT).

El CLMESTAT naix amb l'objectiu d'un millor coneixement de l'Economia Social en l'àmbit regional, i es

convertirà en una font de dades "elaborades amb criteris metodològics rigorosos" i, alhora, "en un repositori i en una base de dades que permeten la comparació entre les diferents estadístiques de l'Economia Social d'Espanya i d'altres regions".

"Com a novetat, el Portal, a més d'oferir dades sobre entitats i ocupació de l'economia social castellano-manchega, inclourà un apartat addicional sobre monetització del valor social de l'economia social, en el qual es traduirà en valor monetari (euros) tot el que les empreses i organitzacions de l'economia social aporten a la seua comunitat local i regional, més enllà del seu propi resultat econòmic i financer", va concloure Hernández.

Per la seua banda, el director de CIRIEC-Espanya i president del CIRIECSTAT, José Luis Monzón, va felicitar l'equip que ha realitzat el CLMESTAT, compost per professors i professores de la UCLM com Virginia Barba, Inmaculada Carrasco, José Antonio Prieto, José Mª Herranz, Miguel Ángel Alarcón, Mª José Calderón, Beatriz Calderón, Francisco Escribano, Sebastián Castillo, Inmaculada Buendía, Ángel Meseguer i Marcos Carchano.

Per a Monzón, la importància d'aquests projectes estadístics recau en que estan ajudant a que Espanya siga vista com una "referència a nivell internacional", en un tema, com l'estadístic, que està molt d'actualitat en les institucions internacionals que donen suport a l'economia social.

ÚLTIMES TESIS DOCTORALS LLEGIDES EN COOPERATIVISME I ECONOMIA SOCIAL

- Contribución de la Economía Social al Desarrollo Sostenible: El caso de las Cooperativas de Ahorro y Crédito, per **Víctor Caro Castro**, Universitat de València
- Socio-historia del movimiento cooperativo en Euskal Herria: Un nuevo ciclo para la identidad cooperativa vasca, per **Miguel de la Fuente Cosgaya**, Universitat del País Basc
- Las políticas públicas de fomento de la economía social: elementos de institucionalización y ecosistemas favorables desde una perspectiva multinivel, per **Belén Català Estada**, Universitat de València
- United we stand? Three cases on the implementation of intercooperation among Mondragon cooperatives and other stakeholders, per **Josu Santos Larrazabal**, Universitat del País Basc
- Transformación digital en las empresas cooperativas, per **Belén Ribeiro Navarrete**, Universitat de València
- La Economía Popular y Solidaria en el Ecuador, herramienta social o marketing institucional, per **Jaime Leonidas Ordóñez Salcedo**, Universitat del País Basc
- Tensiones y paradojas en las grandes cooperativas de trabajo como organizaciones híbridas: el grupo Mondragón como caso de estudio, per **Aingeru Ruiz Martinez**, Universitat del País Basc
- Digitalización y órganos sociales en las sociedades cooperativas. Especial referencia a las cooperativas agroalimentarias, per **Paula de Íscar de Rojas**, Universidad de Valladolid
- Programas de inclusión social para jóvenes en situación de vulnerabilidad: perspectivas de los profesionales de la economía social en Portugal, per **Ana Mafalda Carvalho**, Universitat de València
- Las startups en Economía Social, per **Manuel Sánchez-Robles Bueno**, Universitat de València
- Las TICs como herramienta para la difusión y fomento de la Educación para el Desarrollo en las ONGD españolas, per **Adriano José de Santos Alves**, Universitat Jaume I
- La contribución de la Economía Social a la sostenibilidad - Una revisión metodológica para el análisis económico, per **Eloi Serrano Robles**, Universitat de les Illes Balears
- El abordaje de los procesos de fusión desde la gestión proactiva de los conflictos: un reto para las entidades del Tercer Sector de Acción Social en España, per **Pedro del Río Carballo**, Universidad de Valladolid
- Cooperativas de viviendas. De la experiencia internacional a la realidad en España y su particular concreción en la Comunidad Autónoma del País Vasco, per **Santiago Merino**, Universitat del País Basc
- La sociedad laboral: estatuto jurídico de las personas socias trabajadoras y administradoras, per **María Soledad Fernández Sahagún**, Universidad de Valladolid
- El emprendimiento colectivo: una vía inexplorada, per **Antonio Gallego Sánchez**, Universidad de Córdoba

SARAGOSSA ACULL EL I CONGRÉS ESTATAL DE JOVENTUT AMB DISCAPACITAT

La ministra de Joventut i Infància, Sira Rego, va participar el passat 12 de setembre a Saragossa en la jornada inaugural del I Congrés Estatal de Joventut amb Discapacitat, organitzat per CERMI i Fundació ONCE baix el lema "Assegurar el motor de canvi". El Congrés va comptar amb la participació de 125 joves amb discapacitat, amb l'objectiu d'estimular l'activisme dels joves i definir una agenda política potent i transformadora.

En el seu discurs, Rego va posar el focus en la importància de la participació de les persones joves com a subjectes actius en la política, i de celebrar congressos com el de Saragossa per "repensar, redescobrir i enfortir l'activisme juvenil".

"Necessitem el vostre poder transformador per construir societats a l'altura dels nostres desitjos i demandes; per allunyar-nos de la cultura de la competència que crea ordres de domini i subordinació", va afirmar la ministra. Sira Rego va advertir també que "convé recordar que els drets són consubstancials a totes les persones i que, al contrari del que en ocasions algunes veus plantegen, no poden ser concebuts com a privilegis".

Per aconseguir-ho, la titular de la cartera de Joventut i Infància defensa derribar les barreres que dificulten que les persones amb discapacitat puguin participar: "Hem de generar les condicions perquè els espais siguin accessibles per a totes les diversitats, per a tenir una vida de qualitat i una qualitat de vida".

La ministra va anunciar l'elaboració de la primera llei de joventut i justícia intergeneracional de la democràcia, que, a més de defensar els drets i reivindicacions de les persones joves, estarà construïda des de la seua perspectiva, amb la seua participació.

Informe sobre joventut i discapacitat

En el primer dia del Congrés es va presentar també l'informe del CERMI Estatal "La joventut amb discapacitat a Espanya 2024", de la mà del sociòleg Agustín Huete García. L'estudi és una actualització dels informes sobre "Joves amb discapacitat a Espanya", realitzats pel CERMI el 2010 i el 2016. Un coneixement que ha servit per orientar el disseny de polítiques públiques i intervencions socials dirigides a la població jove amb discapacitat a Espanya.

En l'informe s'aborden les barreres i obstacles a l'ocupació, habitatge, independència econòmica, així com l'exposició a determinades situacions de risc a les quals s'enfronten els joves com un dels grups socials especialment vulnerables a l'exclusió.

Huete va advertir que els elements clau per avançar cap a majors nivells d'inclusió sociolaboral passen per realitzar ajustos raonables en educació, ocupació, salut i protecció social, mitjançant polítiques més incisives i resolutives, erradicant barreres de tot tipus i, en l'àmbit de l'educació, garantint una experiència integradora i inclusiva per a l'alumnat amb discapacitat, en especial en l'àmbit universitari.

LA PLATAFORMA DEL TERCER SECTOR DEFINEIX LES PRÒXIMES ACCIONS D'INCIDÈNCIA POLÍTICA

Luciano Poyato, president de la Plataforma del Tercer Sector: "Som una organització madura, preparada per liderar en un context desafiador, i compromesa amb la construcció d'un futur millor per a tots i totes"

La Junta Directiva de la Plataforma del Tercer Sector es va reunir el passat 24 de setembre a la Fundació ONCE per a definir les accions d'incidència política dels pròxims mesos i l'impuls als grups de treball i comissionats.

En la seua primera intervenció, el president de la Plataforma del Tercer Sector, Luciano Poyato, va destacar que els canvis, a nivell intern, implementats durant els últims mesos a la Plataforma "no només han reforçat la nostra estructura interna, sinó que també han ampliat la nostra capacitat d'acció i la nostra influència". En aquest sentit, el president ha assenyalat que "som una organització madura, preparada per a liderar en un context desafiador, i compromesa amb la construcció d'un futur millor per a tots i totes".

Luciano Poyato va anunciar que, durant els pròxims mesos, la Plataforma centrarà l'estratègia d'incidència política en quatre grans temes: "la incidència en els Pressupostos Generals de l'Estat, la campanya per augmentar del 0,7 al 1% l'assignació tributària per a fins socials, la modificació de la Llei de Desindexació de l'Economia Espanyola i l'impuls als desenvolupaments normatius pendents de l'acord marc de col·laboració amb el ministeri de Drets Socials, Consum i Agenda 2030".

Durant la reunió de la Junta Directiva, Carles López, vicepresident de Diversitat, No Discriminació i Justícia Intergeneracional, i Asunción Montero, vicepresidenta de Sostenibilitat Econòmica i Ambiental, van intervenir per a explicar, detalladament, les accions d'incidència política abordades des de la Plataforma en els últims mesos i la definició de les accions a desenvolupar fins a final d'any.

Impuls territorial i transformació digital

Per la seua banda, el vicepresident d'Impuls Territorial, Pedro Martínez, va traslladar els avanços realitzats en el Comitè de Coordinació Territorial, centrats en la difusió de la campanya de la Casella Empresa Solidària i en el desenvolupament del projecte TransformaPTS d'impuls a l'articulació territorial del tercer Sector a través de la transformació digital. Patricia Sanz, vicepresidenta de la Vicepresidència d'Igualtat i Transformació Digital, va celebrar la reactivació del

grup de treball d'Igualtat de la Plataforma del Tercer Sector, amb la designació per part de les entitats membres de persones expertes. La vicepresidenta va compartir l'informe de seguiment del Pla d'Igualtat de la Plataforma del Tercer Sector que es desenvolupa al llarg de 13 eixos d'actuació. A la reunió, també va parlar el Comissionat de Sostenibilitat de la Plataforma del Tercer Sector, Juan Antonio Segura, qui va presentar l'exposició del mapa de riscos per a la sostenibilitat de les organitzacions que integren el Tercer Sector a Espanya i que s'ha elaborat des del Comissionat de Sostenibilitat.

Dia Nacional del Tercer Sector

La directora executiva de la Plataforma del Tercer Sector, María José Juanes, va donar els detalls de l'acte de commemoració del Dia Nacional del Tercer Sector el pròxim 9 d'octubre. En aquest sentit, va anunciar que se celebrarà a l'auditori del CaixaForum de Madrid, amb el títol: 'El Tercer Sector davant les amenaces globals: promovent justícia social i defensa de drets'. L'objectiu de l'esdeveniment és posar en valor el paper fonamental de les entitats i persones que integren el Tercer Sector en la garantia dels drets de totes les persones, promovent la justícia social davant les amenaces globals i augmentant el sentiment de pertinença entre les entitats, visibilitzant la feina del Tercer Sector i reivindicant més i millors drets socials per a la ciutadania.

NOTÍCIES DE L'ECONOMIA SOCIAL I COOPERATIVA · INTERNACIONAL

UN NOU INFORME D'EURICSE, CIRIEC INTERNACIONAL I SF, IMPULSAT PER LA COMISSIÓ EUROPEA, XIFRA EN 11,5 MILIONS LES PERSONES EMPLEADES EN L'ECONOMIA SOCIAL A LA UE

4,3 milions d'empreses i entitats, 11,5 milions d'empleats remunerats i més de 912 mil milions d'euros de facturació són les grans xifres de l'economia social de la Unió Europea, segons l'informe "Avaluació comparativa del rendiment socioeconòmic de l'economia social de la UE"

4,3 milions d'empreses i entitats, 11,5 milions d'empleats remunerats i més de 912 mil milions d'euros de facturació són les grans xifres de l'economia social de la Unió Europea, segons l'informe "Avaluació comparativa del rendiment socioeconòmic de l'economia social de la UE", que acaba de ser publicat per la Comissió Europea en el marc de l'Eix 5 "Millorar el reconeixement de l'economia social i del seu potencial" del seu Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social.

L'estudi ha estat realitzat conjuntament per EURICSE i CIRIEC, després de concurs públic convocat per l'Agència Executiva per al Consell Europeu d'Innovació

i les PYME (EISMEA). En el projecte de recerca han participat prop de 50 experts procedents dels 27 Estats membres de la UE, baix la coordinació d'un equip central format per experts d'EURICSE i CIRIEC. Per EURICSE han estat Giulia Galera, Chiara Carini, Barbara Franchini i Giulia Tallarini, i per CIRIEC Rafael Chaves Ávila, Barbara Sak i Jérôme Schoenmaeckers. En el projecte ha col·laborat també Silke Haarich juntament amb altres experts de l'entitat Spatial Foresight.

L'estudi, publicat en anglès amb el títol de 'Benchmarking the socio-economic performance of the EU Social Economy: Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy

ecosystem', té dos objectius centrals. D'una banda, oferir dades quantitatives actualitzades de l'economia social als 27 països de la UE i, d'altra banda, oferir dades qualitatives que documenten la importància de l'economia social tant en sis ecosistemes clau de l'estratègia industrial europea, com són el sector agroalimentari, les energies renovables, la salut, les indústries culturals i creatives, el turisme i el comerç minorista, com en la capacitat de resiliència de l'economia social davant la crisi de la Covid-19. Pretén ajudar els responsables governamentals a implementar polítiques per a l'economia social basades en l'evidència, i ajudar les oficines estadístiques dels Estats membres a produir estadístiques i indicadors de mesura de l'impacte social i econòmic de l'economia social.

L'informe analitza l'economia social, integrada per cooperatives, mutualitats, associacions, fundacions i empreses socials. Segons les dades extretes de l'informe, per països, dels 11,5 milions de persones empleades a l'economia social europea encapçalen la classificació Alemanya, amb 3,4 milions, i França, amb prop de 2,6 milions. A elles les segueixen Itàlia (més de 1,5 milions d'empleats a l'economia social) i Espanya (quasi 1,4 milions). Ja a distància es troben Bèlgica (592.000 llocs de treball en economia social), Polònia (250.000) i Portugal (245.000). Cal advertir que en aquest informe, a diferència dels anteriors, ja no es considera el cas del Regne Unit, al haver-se produït el Brexit.

4,3 milions d'empreses i entitats

El document sosté que existeixen més de 4,3 milions d'empreses i entitats de l'economia social als Estats membres. El 97,7% pertanyen a una de les quatre famílies que tradicionalment constitueixen l'economia social (cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions). En canvi, només 246.000 són empreses socials, de les quals menys de 43.000 són empreses socials 'ex lege' i més de 203.000 són empreses socials de facto.

A més, existeixen altres formes jurídiques reconegudes com a part de l'economia social, entre les quals s'inclouen les Societats Laborals, les Cofradies de Pescadors, les Societats Agràries de Transformació, les Entitats Singulares, els Béns Comuns Agraris, les Santas Cases de Misericòrdia i les Entitats Jurídiques constituïdes per les Esglésies, entre d'altres.

Quant al volum de negoci, l'economia social de la UE va facturar més de 912.900 milions d'euros, segons les dades obtingudes de 19 Estats membres. Per cooperatives, França, Itàlia, Espanya i Finlàndia presenten la facturació més elevada, impulsada predominantment per les cooperatives agroalimentàries, de consum i de treball associat.

Study: Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy

It is available now!

#SINGLEMARKET

Entendre l'economia social europea

Aquest informe resumeix les conclusions del projecte 'Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy' (Avaluació comparativa del rendiment socioeconòmic de l'economia social de la UE), portat a terme per EURICSE, CIRIEC-International i Spatial Foresight, en nom de la Comissió Europea. L'objectiu principal d'aquesta iniciativa ha estat avaluar la importància socioeconòmica de l'economia social i la seua contribució a la creació d'un entorn sostenible, innovador i resilient. A més, l'informe proporciona una anàlisi de la contribució positiva de l'economia social en altres ecosistemes industrials, així com la contribució a la mitigació dels efectes de la crisi de la COVID-19.

La Comissió Europea propulsa l'economia social

El 9 de desembre de 2021 la Comissió Europea va aprovar el Pla d'Acció per a l'Economia Social. Aquest pla descriu mesures concretes per ajudar a aprofitar al màxim el potencial dels actors de l'economia social per a un creixement més sostenible i per a la cohesió social.

A més, la Recomanació del Consell de la UE, publicada el 2023, sobre el desenvolupament de condicions marc per a l'economia social, insta els Estats membres a crear estratègies integrals que fomenten un entorn favorable a l'economia social.

L'informe conclou que l'economia social està present a tots els Estats membres de la UE. El que canvia dràsticament en els diferents països és el grau en què les entitats de l'economia social són reconegudes pels responsables polítics, el públic en general i les organitzacions de base (i si es reconeixen a si mateixes com a part de l'economia).

Més informació, resum executiu i extracte de l'Informe en la secció de Tema d'actualitat d'aquest número (pàgines 38 a 69).

COPA-COGECA PRESENTA A LA PRESIDENTA DE LA COMISSIÓ EUROPEA, URSULA VON DER LEYEN, L'INFORME SOBRE EL DIÀLEG ESTRATÈGIC PER AL FUTUR DE L'AGRICULTURA

El Comitè d'Organitzacions de Productors Agraris i la Confederació General de Cooperatives Agràries Europees, COPA-COGECA van presentar el passat 4 de setembre a la presidenta de la Comissió Europea, Ursula von der Leyen, les conclusions del 'Diàleg estratègic sobre el futur de l'agricultura', un document que dona continuïtat al que va presentar la pròpia presidenta Von der Leyen el 2023, i que ara reprèn la seua actualitat en forma de conclusions sobre els aspectes més rellevants del sector agrícola i alimentari a la Unió Europea.

Aquest informe suposa el primer pas cap a l'elaboració de la "visió sobre el sector agroalimentari", tal com ho anunciava la presidenta de la Comissió el passat mes de juliol, i es complementa amb una sèrie de recomanacions.

La versió inicial del document es va constituir com a resposta a l'Estratègia "De la granja a la taula", que seguia en aquell moment la Unió Europea, per la qual cosa l'informe presentat intenta tornar a establir un veritable diàleg entre la Comissió i el sector.

Fins a la data, els debats s'han centrat en aspectes decisius per a l'agricultura amb l'objectiu d'evitar postures polítiques i la polarització, sota el comandament del professor Strohschneider.

Tal com va informar en un comunicat Copa i Cogeca, les conclusions del diàleg, ofertes pel professor Strohschneider, indiquen que s'ha arribat a un consens pel que fa al reconeixement de l'agricultura i l'alimentació com a sectors estratègics per a Europa. A més, es contempla la imperativa necessitat de protegir la seguretat alimentària i el compromís amb la sostenibilitat competitiva, i es reconeix un canvi en la metodologia.

Agricultors i cooperatives europees defensen una política comercial coherent i reclamen a la Comissió que destaque la importància de l'agricultura i els productes alimentaris durant les negociacions comercials, degut a la seua rellevància en els debats actuals sobre l'acord entre la UE i el Mercosur.

De la mateixa manera, entre les conclusions més rellevants de l'informe es troba l'èmfasi en la financiació de les transicions necessàries, ja siga mitjançant un "pressupost dedicat i just per a la PAC", un "Fons de Transició Justa" o un "fons de la restauració de la

natura robust" aliè a la PAC, incloent també l'opció de reforçar les aliances públic-privades per mobilitzar capital.

Recomanacions per reforçar les polítiques i derribar obstacles agraris

L'informe ofereix també recomanacions destinades a reforçar la posició dels agricultors en la cadena de valor europea, aconseguir una major transparència, acabar amb les pràctiques comercials deslleials i promoure el model cooperatiu.

Una altra de les recomanacions crucials del document és la corresponent a la gestió del sòl, acabar amb l'ocupació de terres en termes nets per a 2050, la creació d'un Observatori Europeu del Sòl Agrícola, el relleu generacional, la bioeconomia, la gestió de l'aigua i dels riscos i l'accés a la innovació.

Per aconseguir superar aquests reptes, s'ha proposat establir un Comitè Europeu de Sistemes Agroalimentaris, que actue com un fòrum d'alt nivell per dur a terme els intercanvis que ja es realitzen a nivell europeu.

Primeres reaccions

El president de COGECA, Lennart Nilson, ha indicat que se sent "especialment satisfet" que el Diàleg estratègic "reconeix la importància de la funció de les nostres cooperatives a l'hora de reforçar la posició de l'agricultor en la cadena de valor", i ha afegit que això ajudava a "promoure la competitivitat agrícola en els nostres sectors".

L'ECONOMIA SOCIAL SE SITUA AL CENTRE DE L'AGENDA DEL PARLAMENT EUROPEU AMB LA RENOVACIÓ DEL SEU INTERGRUP

L'Intergrup d'Economia Social del Parlament Europeu i la seua renovació per les quatre forces polítiques que configuren la majoria parlamentària en la legislatura que acaba de començar, va ser l'eix central de l'acte organitzat a finals de juliol a Estrasburg per la patronal europea de l'Economia Social, Social Economy Europe, l'Ajuntament d'aquesta ciutat i l'organització francesa d'economia social homòloga de CEPES, ESS France.

L'esdeveniment va comptar amb les intervencions i la participació de membres del Parlament del Partit Popular Europeu, del Grup dels Socialistes i Demòcrates, dels liberals de RENEW i dels Verds.

Al costat de Juan Antonio Pedreño, president de Social Economy Europe i CEPES, que va intervenir al principi de l'acte després de l'Alcalde d'Estrasburg, Jeanne Barseghian, les recentment elegides eurodiputades espanyoles Maravillas Abadía (PP) i Idoia Mendia (PSOE) van coincidir en les seues intervencions a reclamar la continuïtat de l'Intergrup. Ambdues van destacar que aquest és un fòrum imprescindible per al treball del Parlament amb la Comissió i les organitzacions de l'economia social, on adoptar polítiques a favor d'aquest model empresarial i desenvolupar les mesures ja existents en l'ecosistema industrial d'economia social de la UE, del Pla d'Acció Europeu de la Comissió i de la Recomanació del Consell sobre Economia Social adoptada en el marc de la Presidència Espanyola de la UE durant 2023.

Un sector essencial

En aquest sentit, Abadía va recordar que el Partit Popular Europeu sempre ha recolzat l'Intergrup i "ho tornarà a fer" perquè l'economia social és essencial en aquests moments crítics per a Europa per la seua capacitat per generar estabilitat social i econòmica al crear i mantindre llocs de treball de qualitat, fomentar una major cohesió social i territorial aportant solucions innovadores i de vanguardia per a unes transicions verdes i digitals justes.

En termes similars es va expressar Mendia, qui va manifestar el compromís del Grup dels Socialistes i Demòcrates amb aquest Intergrup, al reconèixer l'economia social com un actor empresarial que reforça el projecte europeu i consolida la democràcia a la UE, també en l'àmbit econòmic per la qual cosa va advocar per aprofitar tot el talent d'un model d'empresa

responsable amb el seu entorn i amb el local i compromès amb les persones, tal com es va visualitzar durant la pandèmia de la COVID.

A aquests compromisos es van sumar els suports a la renovació de l'Intergrup que van mostrar en les seues intervencions l'eurodiputada irlandesa Cynthia Ní Mhurchú del Grup RENEW, i el membre italià del Parlament Europeu, Leoluca Orlando, en representació dels Verds.

Consens per l'economia social

Per al president de CEPES i Social Economy Europe, l'acte d'Estrasburg va posar de manifest el consens dels principals grups polítics i el seu compromís per situar l'economia social al centre de l'agenda de les Institucions Europees, per a la qual cosa és imprescindible la renovació per part del Parlament d'un Intergrup que està en funcionament des de 1990 i en un moment de màxim reconeixement de les empreses i entitats de l'economia social per part de la UE, de Nacions Unides, de l'Organització Internacional del Treball i l'OCDE.

Pedreño va declarar a més que "és significatiu que siguin dues eurodiputades espanyoles dels dos grups polítics més votats de l'Eurocambra les que han confirmat a Estrasburg el seu compromís amb l'Intergrup d'Economia Social. Tant Maravillas com Idoia són persones que, a través de les seues responsabilitats a diferents nivells, coneixen de primera mà l'impacte positiu de l'economia social com a motor clau per al desenvolupament econòmic, social i mediambiental.

LA 3ª EDICIÓ DEL PHILEA FORUM, A GANT (BÈLGICA), DEFENSA LA IMPORTÀNCIA DE GENERAR CONFIANÇA PER A L'ÈXIT DE LES FUNDACIONS, LES DEMOCRÀCIES I LES SEUES INSTITUCIONS

El Philea Forum 2024, que se celebrà entre el 27 i el 29 de maig a Gant, va reunir 780 participants baix el lema "Confiança i filantropia". Aquest any, el Fòrum va debatre estratègies per enfortir el paper de les fundacions en la construcció de confiança en la democràcia, en les institucions i entre generacions.

El Fòrum va ser organitzat per l'Associació Europea de la Filantropia, juntament amb un grup de fundacions belgues, presidit per la King Baudouin Foundation (KBF)

El Philea Forum 2024, celebrat a Gant els dies 27, 28 i 29 de maig, va reunir un any més els principals actors de la filantropia europea. En la seua 3a edició, organitzada per l'Associació Europea de Filantropia (Philea) i un grup de fundacions belgues presidit per la Fundació Rei Balduí (FRB), va aconseguir agrupar 780 participants.

El Fòrum va ser un espai de diàleg on els participants van poder compartir les seues experiències i estratègies en el camp de la filantropia, oferint solucions als problemes, entre els quals es distingeix la falta de confiança en la democràcia, en les institucions i entre generacions.

Brieuc Van Damme, director general de la FRB, en la sessió plenària d'obertura del fòrum va indicar que la llicència de la filantropia es basa en una condició prèvia: "per ser agents efectius de transformació social, les fundacions han de generar confiança i obtenir el suport i el compromís de les parts interessades i de la societat en el seu conjunt".

Augmentar el poder de convocatòria

Van Damme va comentar que la confiança que protagonitza el lema del Congrés, "implica no només escoltar activament la societat, sinó també dissenyar i implementar mecanismes inclusius i col·lectius en tots els nivells d'acció. Un factor decisiu en l'èxit (o fracàs) de les fundacions com a organitzacions pluralistes és el seu poder de convocatòria".

Per la seua banda, Rutger Bregman, historiador, autor i activista, va instar les organitzacions filantròpiques a prioritzar l'acció sobre la conscienciació, adoptant la mentalitat d'"ambició moral", que ell mateix defineix com "l'ambició d'un emprenedor combinada amb la passió d'un activista".

A més, va fer èmfasi en la necessitat que la filantropia es centre en els problemes desastrosos i que més afecten la societat, ja que aquestes són les àrees en què les fundacions poden tindre el major impacte en l'actualitat.

Durant el fòrum es van realitzar taules rodones i panells com el denominat "Reflexions d'amics crítics", moderat per Rhodri Davies, fundador i director de 'Why Philanthropy Matters'.

Enorme potencial

En aquests espais, els ponents van compartir les seues aspiracions i conclusions principals sobre el sector al voltant del tema de la confiança, però també es van tractar altres temàtiques com la de la salut mental, l'apoderament juvenil o les ciutats sostenibles.

"La filantropia té un gran potencial per contribuir a restaurar la confiança", va dir Delphine Moralis, directora executiva de Philea, qui va afegir que aquest sector "pot aportar solucions de moltes maneres, des d'enfocs de canvi sistèmic fins a intervencions específiques i innovadores".

CONFERENCIA COOPERATIVA MUNDIAL DE LA ACI

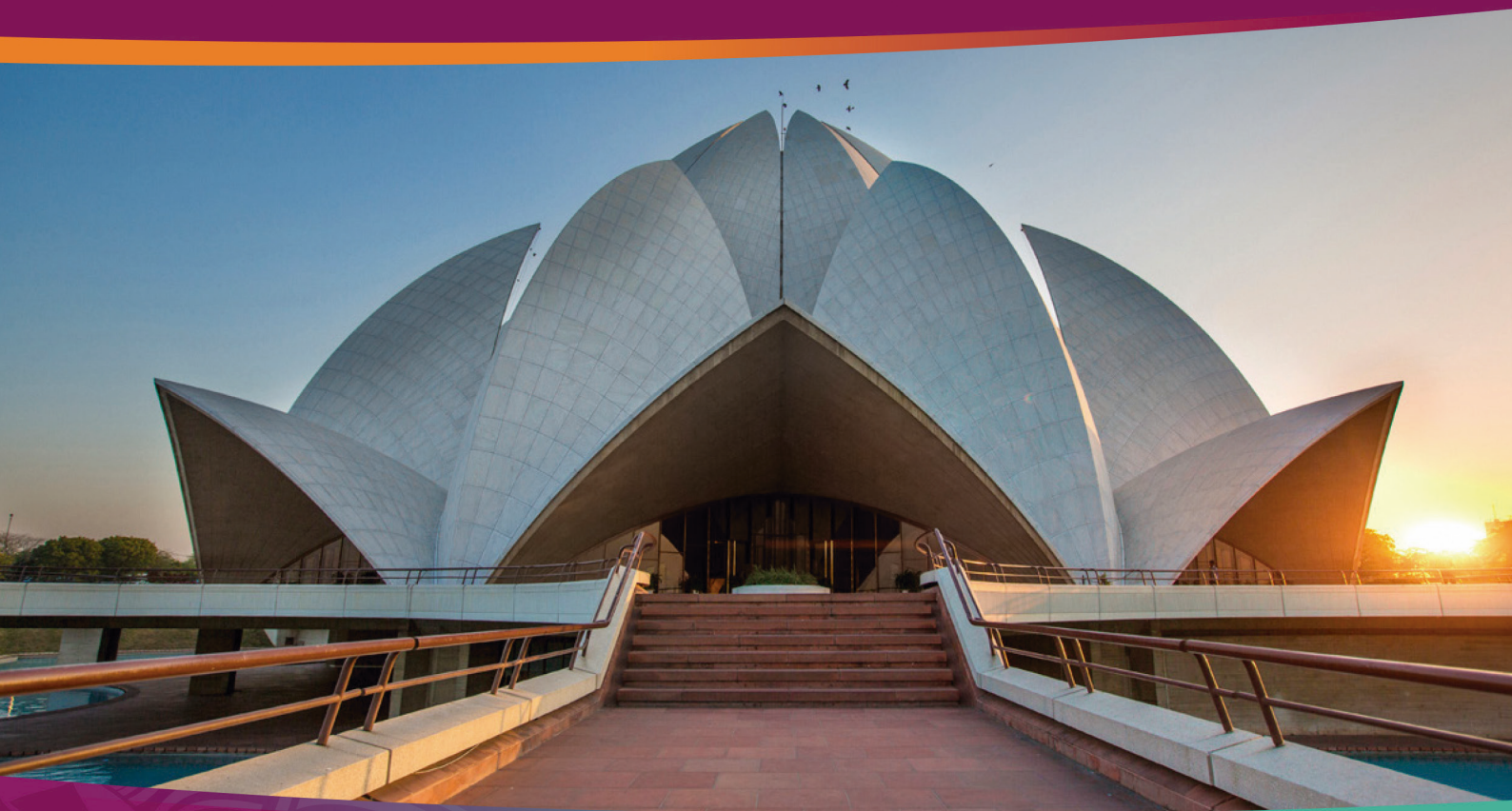
LAS COOPERATIVAS
CONSTRUYEN PROSPERIDAD
PARA TODAS LAS PERSONAS

25-30 de noviembre de 2024
Bharat Mandapam, Nueva Delhi (India)

Conferencia Cooperativa Internacional de la ACI

e inauguración del Año Internacional de las Cooperativas

25-30 de noviembre de 2024 Bharat Mandapam, Nueva Delhi (India)

ICANewDelhi2024.coop

Alianza
Cooperativa
Internacional

JOVENTUT I UNITAT EN LA CONFERÈNCIA ANUAL DE FEBEA – FEDERACIÓ EUROPEA DE BANCS ÈTICS I ALTERNATIUS

Els dies 26 i 27 de setembre va tindre lloc a Dublín una trobada clau en el sector europeu de les finances ètiques: l'assemblea i conferència anual de FEBEA (Federació Europea de Bancs Ètics i Alternatius – European Federation of Ethical and Alternative Banks and Financiers). Amb 'Community Finance Ireland' com a organització amfitriona, els membres de FEBEA es van reunir per votar sobre el futur de l'organització, però també per assistir a xerrades i conferències, participar en diàlegs i debats, i repensar el context social i financer en què ens trobem.

Els esdeveniments de la trobada es van desenvolupar a Croke Park. Allí, el dia 26 es reunien els membres de FEBEA per assistir a l'Assemblea. Baix el lema *Streghth in Unity* (Força en la Unitat), la reunió volia subratllar la importància del treball en xarxa de les entitats de la Federació a Europa. "Treballar en xarxa ens fa més forts i resistent, però també ens apropa a les comunitats", va indicar Pedro M. Sasia, president de FEBEA, en la inauguració de la Conferència. Les aliances, l'evolució creixent del sector i el treball conjunt són importants en la incidència política, no només a Europa, sinó també als respectius països. En aquest sentit, la participació en la inauguració del Ministre de Finances irlandès, Jack Chambers, i de la Comissària europea de Serveis Financers, Mairead McGuinness, suposa un suport a la visibilització del sector.

Reptes i dificultats del creixement col·lectiu

La primera de les taules rodones va abordar els reptes i dificultats del treball en xarxa. Varios membres de FEBEA van explicar les seves col·laboracions actuals amb sectors o socis específics a les seves regions i van mostrar com aquestes aliances enforteixen les pròpies organitzacions. Esther Luna, de Colonya Caixa Pollença, va destacar la importància de la implicació amb les comunitats locals on es treballa, destacant, a mode d'exemple, les oportunitats d'ocupació local que el seu projecte ha aportat al municipi mallorquí on es troben. Per la seua part, John Vanwynsberghe, de l'entitat belga Hefboom, va posar el focus en estar atents a les competències i actius disponibles a les pròpies xarxes, definint objectius clars d'acció conjunta entre socis. Per a Bogdan Merfea, de l'entitat rumana AFIN, la definició conjunta d'objectius facilita un dels reptes de treballar en xarxa: alinear a persones

i entitats amb bagatges diferents. Finalment, Bernard Horenbeek, de l'entitat francesa LaNef, va assenyalar la importància d'aquesta col·laboració contínua entre entitats sòcies, per conèixer i resoldre les necessitats mútues.

La segona taula rodona va comptar amb la participació de grups de desenvolupament comunitari de tota Irlanda, qui van debatre sobre la importància de les organitzacions comunitàries locals. "El sector comunitari és el pegament que manté unida la societat en temps difícils. Sovint se'ns demana que donem un pas endavant quan la finançament governamental no té la solució", va afirmar Liam Devine, director de Clanrye Group. Per això, Mary Mullen, de Knockatallon Community Dev CL, va destacar la importància de les finances socials i ètiques per finançar projectes comunitaris, que deriven de necessitats detectades per les pròpies poblacions locals. Igualment, també es va parlar del paper fonamental que tenen les persones voluntàries en els grups comunitaris i el seu esforç per millorar la seua comunitat.

Les finances ètiques són un moviment

En la clausura de l'acte, el director executiu de Community Finance Ireland (CFI), Dónal Traynor, va voler posar el focus en com les finances ètiques poden generar canvis reals a les comunitats locals. "A els prestadors tradicionals els resulta difícil oferir facilitats creditícies holístiques al divers sector comunitari i de voluntariat, i centrar-se en els beneficis d'invertir en les persones i les comunitats en lloc de en el compte de resultats i els marges de benefici", va afirmar.

La actualidad de la Economía Social europea

SEN#27 febrero 2024

Ser una opción concreta para la sostenibilidad global y el desarrollo soberano de cada comunidad

Por Ariel Guarco, presidente de la ACI

"Paz, equidad, democracia, justicia social, entre otras premisas, deben guiarnos hoy en la construcción de un Mundo sostenible. Esto es, un mundo donde gestionemos los recursos que tenemos a disposición sin comprometer el ambiente y garantizando el abastecimiento de esos recursos para las próximas generaciones".

[Leer más](#)

En portada

La Conferencia Europea de Economía Social en Lieja sitúa el modelo de la economía social en el centro de las transiciones verde, digital e inclusiva

El Palacio de Congresos de la ciudad de Lieja (Bélgica) fue sede los pasados días 12 y 13 de febrero de una nueva Conferencia Europea de la Economía Social, organizada en esta ocasión por la Presidencia belga 2024 del Consejo de la UE, con la colaboración del CIRIEC-Internacional y de Social Economy Europe. La Conferencia concluyó con la firma de la 'Hoja de Ruta de Lieja para la Economía Social en la Unión Europea', que amplía el manifiesto de San Sebastián del año pasado con nuevos compromisos de los gobiernos para fomentar el sector en la UE.

[Leer más](#)

Memorando de Social Economy Europe para las Elecciones Europeas de 2024

Social Economy Europe está comprometida a apoyar el crecimiento de la economía social en toda Europa, y anima a las instituciones de la UE a continuar sus esfuerzos mediante la incorporación de tres propuestas principales: la renovación del Intergrupo de Economía Social del Parlamento Europeo; el nombramiento de un Comisario Europeo responsable de la Economía Social, y continuar y desarrollar aún más la implementación del Plan de Acción para la Economía Social.

Social Economy News

El butlletí de CIRIEC més internacional i de major difusió i impacte
Una Newsletter de CIRIEC-Espanya i CIRIEC-Internacional juntament amb Social Economy Europe
Disponible en tres idiomes: francès, anglès i espanyol

<https://www.socialeconomynews.eu/>

SUBSCRIU-TE A LA NEWSLETTER

L'ECONOMIA SOCIAL EN INTERNET

Conferència Cooperativa Mundial de l'ACI 2024

<https://icanewdelhi2024.coop/>

La Conferència Global de l'ACI de 2024 arribarà a sòl indi per primera vegada en els seus 130 anys. Nova Delhi acollirà a cooperativistes de tot el món, que exploraran el paper de les cooperatives en la creació d'un futur col·lectiu, pacífic i pròsper per a tots. Este esdeveniment biennal inaugurarà oficialment l'Any Internacional de les Cooperatives 2025, declarat per les Nacions Unides. Baix el lema "Les Cooperatives Construeixen Prosperitat per a Tots" la Conferència pretén debatre sobre els temes que més preocupen les cooperatives actualment, entre ells atraure i formar als jòvens en cooperativisme, les TIC i el marc normatiu.

Wecoop - Dones de l'Economia Social i Solidària

<https://wecoop.es/>

WeCoop és una xarxa oberta a totes les dones empresàries i treballadores de la ESS, així com a les xarxes empresarials i persones que busquen iniciatives de suport a l'economia social i solidària en línia amb les finances ètiques. Promoguda per CKL Comunicacions Coop., és una plataforma en línia per a l'apoderament de les dones empresàries i treballadores de l'economia social i solidària (ESS) a Espanya. Entre les seues iniciatives inclou Wiki-coop, node virtual de dones referents empresarials de l'economia social i solidària, en les quals es troben directives de grans grups cooperatius i d'entitats representatives, així com investigadors referents del sector.

Portal d'ONG, de la Plataforma d'ONG d'Acció Social

<https://portalong.plataformaong.org/>

La Plataforma d'ONG d'Acció Social ha presentat el Portal d'ONG, un nou recurs digital que reflectix la informació recopilada sobre les organitzacions socials de tot el territori espanyol. El Portal té com a objectiu continuar millorant la transparència i gestió de dades del Tercer Sector, i facilitar la busca i geolocalització dels punts d'atenció de les diferents entitats. Este nou recurs digital es presenta com "una ferramenta viva, que estarà en constant canvi, actualitzant i incorporant dades estadístiques". El Portal compta amb una secció de gràfics i taules interactius, a partir de les dades del Baròmetre del Tercer Sector, així com de l'informe 'La Plataforma d'ONG d'Acció Social en xifres'. Destaca també el geolocalitzador, en el qual s'arreglen prop de 2.000 punts d'atenció de les entitats que formen part de la Plataforma d'ONG.

Centre de Documentació CIDEDEC

<https://www.uv.es/cidec>

El nostre Centre de Documentació CIDEDEC és la institució dedicada a recopilar, investigar i difondre informació principalment sobre cooperativisme i economia social. El seu objectiu és facilitar l'accés a documentació especialitzada per a investigadors, professionals, estudiants i públic interessat en estes temàtiques. CIDEDEC oferix una base de dades de publicacions, estudis i recursos, entre ells una biblioteca virtual, funcionant com un punt de referència i consulta obligada per a qualsevol document relacionat amb l'economia social, els seus diferents agents i investigacions.

Fundació Finances Ètiques

<https://finanzaseticas.net>

La Fundació Finances Ètiques promou l'ús de les finances com a ferramenta per al canvi social, impulsant models financers que prioritzen la justícia social, la sostenibilitat i el respecte als drets humans. La seua labor inclou la investigació, l'educació i la incidència política per a fomentar un sistema financer ètic i responsable. La Fundació és part del Grup Banca Ètica, format per la cooperativa Fiara Banca Ètica, la microfinancera Cresud i la gestora de fons Ètica SGR, de moment només operativa a Itàlia.

ASECYL - Associació de l'Economia Social de Castella i Lleó

<https://economiasocialcyl.org/>

L'Associació d'Entitats representatives de l'Economia Social de Castella i Lleó (ASECYL) es va constituir a principis de 2024 conformada per l'Associació de Centres Especials d'Ocupació d'Iniciativa Social FEACEM CYL, que la presideix; l'Organització de Societats Laborals i Empreses Participades de Castella i Lleó (AEMTA); la Unió de Cooperatives de Treball de Castella i Lleó (OWEN), de Valladolid (UCTAVA) i de Lleó (ULECOOP); l'Associació per al Foment de les Empreses d'Inserció FECLEI, i l'Associació d'Empreses d'Economia Social (ADESOCIAL). Totes elles sumen un total de 2.517 empreses amb 12.433 treballadors.

Cooperatives de les Amèriques

<https://aciamericas.coop/>

Cooperatives de les Amèriques és la representació regional de l'Aliança Cooperativa Internacional (ACI) per al continent americà. El seu objectiu primordial és "promoure el reposicionament del model cooperatiu en el nou entorn econòmic, polític, social i comercial fent costat als organitzacions membres de l'Aliança a les Amèriques en la difusió i defensa de la identitat cooperativa, la promoció dels negocis i el desenvolupament del recurs humà". L'Oficina Regional és l'enllaç entre les cooperatives del continent americà i la xarxa mundial, la qual cosa els facilita la participació en xarxes especialitzades.

Xarxa de l'Economia Alternativa i Solidària del País Valencià

<https://xeas.org/>

La Xarxa de l'Economia Alternativa i Solidària és una organització que promou un model econòmic basat en valors de justícia social, sostenibilitat ambiental, cooperació i democràcia participativa en la Comunitat Valenciana. A través d'esta xarxa s'agrupen i coordinen diverses iniciatives i projectes d'economia solidària que busquen oferir alternatives al sistema econòmic tradicional, prioritant el benestar de les persones i el respecte al medi ambient. XEAS PV impulsa activitats de formació, espais d'intercanvi i suport mutu, així com campanyes de sensibilització per a enfortir un teixit econòmic que pose a les persones en el centre de l'activitat econòmica i fomenti un consum conscient i responsable.

TEMES D'ACTUALITAT

LES XIFRES DE L'ECONOMIA SOCIAL EN LA UNIÓ EUROPEA EN 2021

Per **Rafael Chaves Ávila**,

President de la Comissió Científica de CIRIEC-Espanya
Catedràtic del IUDESCOOP, Universitat de València

1. Introducció

Les estadístiques són un pilar fonamental per al desenvolupament dels països. En primer lloc, perquè fan visibles realitats i problemàtiques que romanen fins aleshores inadvertides o silenciades. En segon lloc, perquè ajuden a comprendre la realitat socioeconòmica d'una manera precisa i a orientar i avaluar polítiques públiques més adequades al estar basades en l'evidència de dades objectives i mesurables.

Aquesta situació s'ha donat, fins hui, per a l'economia social europea. Malgrat la seua importància, un dels desafiaments més grans ha estat la falta de dades estadístiques fiables, actualitzades i comparables, la qual cosa ha dificultat el dimensionament d'aquest sector, així com l'avaluació precisa del seu impacte social i econòmic.

En resposta a aquesta necessitat i en el marc del Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, llançat al desembre de 2021 per la Comissió Europea, aquesta última ha promogut un estudi coordinat per EURICSE, CIRIEC i Spatial Foresight, l'objectiu principal del qual és oferir informació quantitativa i qualitativa sobre l'economia social en els 27 Estats membres de la UE. El projecte s'ha operativitzat a través de la 'European Innovation Council and SMEs Executive Agency' (EIS-MEA).

L'estudi, titulat *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, se centra a proporcionar una visió completa sobre les entitats, ocupació, el valor econòmic i els sectors d'activitat de l'economia social a Europa.

2. Metodologia utilitzada

El projecte s'ha estructurat mitjançant un equip central (the core team) liderat per EURICSE i CIRIEC, qui han dirigit el projecte, juntament amb 27 experts nacionals, un per a cada país.

Amb una metodologia comuna de recopilació de dades, cada expert nacional, a vegades equips nacionals, han realitzat un treball d'acopi d'informació per a la seva realitat nacional. En aquest procés de recopilació d'informació, addicionalment al mateix s'han contactat/implicat la majoria d'instituts nacionals d'estadística europeus, òrgans governamentals productors d'estadístiques, ministeris nacionals, plataformes sectorials de l'economia social, així com organismes i experts internacionals en estadístiques i informes d'impacte socioeconòmic, com l'OIT i l'OCDE.

La implicació d'aquests últims, una autèntica comunitat experta en estadístiques d'economia social, ha estat especialment rellevant en els 3 tallers especialitzats que s'han operativitzat durant el desenvolupament del projecte: un sobre l'"Estat actual de les estadístiques sobre economia social en els 27 Estats membres", un segon sobre "Les barreres, llacunes i obstacles en l'elaboració d'estadístiques i possibles solucions per a superar-les", i un tercer sobre "Nous indicadors, metodologies i enfocaments per a avaluar el paper de l'economia social". En aquests tres tallers han participat més de 120 experts, a més dels propis investigadors del projecte.

La estratègia metodològica ha seguit diverses línies d'actuació. Pel que fa a la delimitació del camp d'observació estadística, s'ha utilitzat sistemàtica-

1.- Citació oficial de l'Informe: European Commission: European Innovation Council and SMEs Executive Agency, Carini, C., Galera, G., Tallarini, G., Chaves Avila, R. et al., *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, Publications Office of the European Union, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/880860>

L'economia social constitueix una realitat econòmica i laboral important en la Unió Europea (UE). No obstant això, malgrat la seua importància, un dels desafiaments més grans ha sigut la manca de dades estadístiques fiables, actualitzades i comparables.

En resposta a aquesta necessitat i en el marc del Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, llançat el desembre de 2021 per la Comissió Europea, aquesta última ha promogut un estudi coordinat per EURICSE, CIRIEC i Spatialforesight, l'objectiu principal del qual és oferir informació quantitativa i qualitativa sobre l'economia social en els 27 Estats membres de la UE.

ment la definició de la Comissió Europea tant per a l'economia social com per a les empreses socials, definició explicitada en el Pla d'acció europeu per a l'economia social. Aquesta definició contempla com a integrants de l'economia social totes les cooperatives, les associacions, les mutualitats i les fundacions. A més, inclou les empreses socials en la definició establerta en la regulació comunitària. En aquest context, el projecte ha operativitzat la definició amb uns criteris estructurals de les entitats d'economia social i de les empreses socials, atenent als seus objectius, necessàriament socials de manera explícita, dotats d'un mode de governança democràtic i participatiu, criteri de distribució que prima a les persones, al treball i a la reinversió majoritària dels beneficis obtinguts, així com, en el cas de les empreses socials, que operen majoritàriament en el mercat. La concreció per a cada realitat nacional de si una forma jurídica/empresarial específica del país és considerable in-scope o out-of-scope ha estat debatuda i consensuada entre els experts nacionals i el core team. Aquest treball ha evidenciat la necessitat d'establir, per a futurs projectes de caràcter internacional, grups de treball plurals (estadístics, acadèmics, responsables d'administracions públiques i del sector de l'economia social) que estandarditzin els límits de l'àmbit de l'economia social.

Altres aspectes metodològics considerats han sigut prendre com a referència el mes de desembre de 2021 per a tot l'estudi, les entitats actives i no les registrades, així com el nombre total de persones ocupades.

3. Principals resultats estadístics obtinguts

3.1. Nombre d'entitats d'economia social

Segons les dades de l'informe, en termes de nombre d'entitats existeixen més de 4,3 milions d'entitats actives als Estats membres, de les quals el 97,5% utilitzen les quatre formes jurídiques tradicionals, és a dir, cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions (CMAFs).

Dins de la categoria d'empreses socials, s'han identificat més de 246.000 entitats, de les quals unes 43.000 són empreses socials 'ex lege' i més de 203.000 són empreses socials de facto. El 89,2% de les empreses socials utilitzen les quatre formes jurídiques tradicionals de l'economia social.

3.2. Persones implicades en l'economia social europea

Més de 11,5 milions de persones estan empleades en l'economia social en els 27 països membres de la UE, el que equival al 6,3% del total de la població ocupada de la Unió. L'economia social mobilitza a més de 55 milions de persones voluntàries en els 15 països membres dels quals es disposa de dades. A més, associa a més de 95 milions de membres de cooperatives i 135 milions de membres d'associacions. El 45% de la població adulta europea està implicada en organitzacions ciutadanes.

Països com Alemanya i França destaquen per tenir els majors números d'ocupació en l'economia social, amb 3,4 milions i 2,6 milions de persones empleades respectivament. Els segueixen Itàlia amb més de 1,5 milions i Espanya amb quasi 1,5 milions de persones empleades. No obstant això, l'informe posa en evi-

dència l'existència de notables buits de dades, particularment en països com els Països Baixos i Malta, la qual cosa dificulta obtenir una visió completa de la contribució econòmica del sector a tota la UE.

3.3. Pes econòmic de l'economia social europea en facturació i valor afegit

Pel que fa a la dimensió econòmica, l'estudi informa que el volum de negoci generat per l'economia social va superar els 912,9 mil milions d'euros el 2021. Les cooperatives contribueixen al 71,5% d'aquest volum. No obstant això, l'informe també assenyala una important falta de dades sobre el valor afegit generat per aquestes entitats, amb informació disponible només per a 11 Estats membres.

3.4. Distribució sectorial i mida de les entitats de l'economia social

Atenent a la distribució de les entitats de l'economia social per sectors d'activitat econòmica, les associacions operen majoritàriament en sectors com 'Altres sectors', que inclouen activitats associatives genèriques, el sector educatiu, així com indústries culturals, creatives i d'entreteniment, mentre que les cooperatives operen de manera diversificada, tot i que predominen en els sectors agroalimentari, de construcció i habitatge, així com en 'altres sectors'.

En termes d'ocupació, el 50% dels empleats en l'economia social europea treballen en el sector de la salut i serveis socials, seguit pel sector educatiu amb un 15% i les activitats artístiques i creatives.

4. Conclusions i recomanacions

Este estudi, en proporcionar dades precises i actualitzades, marca un pas important cap a una comprensió més profunda de la mida i l'abast de l'impacte socioeconòmic de l'economia social a Europa.

L'informe revela també la necessitat de millorar la definició i delimitació del camp de l'economia social i de les empreses socials, abordant l'ambigüitat entre les entitats que poden o no ser considerades com a part de l'àmbit de l'economia social. Per això, s'han suggerit mecanismes per resoldre aquestes limitacions, com la creació de grups de treball amb experts nacionals per a la recollida de dades i dissenyar millors indicadors.

Ha posat en evidència l'estat de desenvolupament de les estadístiques sobre l'economia social en cada país membre. Ha revelat disparitats significatives entre els països, la qual cosa limita l'abast de les dades globals i la comparabilitat, però alhora, marca línies de millora a seguir. L'estudi ha destacat tres països com a 'bones pràctiques' en l'elaboració

d'estadístiques sobre l'economia social: Portugal, França i Polònia.

Una de les àrees més problemàtiques identificades ha estat la relativa a la delimitació precisa de l'àmbit de l'economia social, la qual complica l'elaboració d'estadístiques. Per exemple, certs tipus d'entitats, com les cooperatives en alguns casos o certes fundacions, són qüestionades com a integrants de l'economia social en alguns països, mentre que formes jurídiques específiques d'alguns països són de dubtosa inclusió. L'harmonització en les decisions requereix dispositius adequats, que en el cas d'aquest informe, s'ha solucionat amb un diàleg entre l'equip coordinador i els experts nacionals.

Els principals obstacles identificats en el procés de construcció d'estadístiques sobre economia social abasten des de la definició i delimitació de l'àmbit d'anàlisi, fins a la creació d'un sistema de fonts de dades primàries i l'establiment d'un sistema de governança de producció estadística. Així mateix, s'identifiquen mancances en les metodologies emprades per al tractament de les dades i la generació d'estadístiques fiables. A això s'afegeix la falta de competències tècniques en la formació dels equips encarregats, la qual cosa limita la qualitat i l'abast de l'anàlisi. A nivell institucional, sovint es careix de normativa que reguli el camp estadístic de l'ESS, així com que incentivi els governs i els instituts d'estadística a desenvolupar aquestes estadístiques. Les barres financeres, derivades de la falta de finançament adequat, impedeixen tant el desenvolupament com la continuïtat d'aquestes estadístiques. Finalment, la falta de visibilitat de l'economia social així com de suport polític per part del sector de l'economia social en alguns països limita la implementació d'aquestes iniciatives estadístiques a gran escala.

L'informe finalitza, a més de amb unes conclusions, amb una sèrie interessant de recomanacions per a diferents tipus d'actors, entre ells, la pròpia Comissió Europea, EUROSTAT i els governs nacionals. Entre les propostes, destaca la creació d'un grup de treball internacional mixt, que inclogui instituts nacionals d'estadística, experts acadèmics i organitzacions paraiques del sector. Aquest grup contribuiria a estandarditzar l'àmbit de l'economia social a considerar, les variables, els mecanismes de recollida de dades, desenvolupant un marc estadístic harmonitzat que permeti la comparabilitat a nivell europeu. Una altra recomanació és la d'actualitzar el manual Sistema Europeu de Comptes Nacionals i Regionals (SEC 2010) amb la inclusió en el mateix de les entitats de l'economia social que no estan contemplades en el mateix.

I una tercera recomanació és la de realitzar un Eurobaròmetre especial sobre l'economia social per recollir informació sobre com participen els ciutadans de la UE (diferenciant entre socis i voluntariat), què saben sobre l'economia social i com perceben la contribució de l'economia social a la societat.

5. Dossier de presentació

El present Tema d'actualitat de la revista *Notícies de l'economia pública, social i cooperativa* integra, a més de la presentació general, dos elements de l'esmentat informe. Per una banda, l'Informe de síntesi i, per altra banda, el capítol 4, corresponent a les dimensions estadístiques de l'economia social europea.

6. Referències bibliogràfiques

- EUROPEAN COMMISSION – EISMEA, Carini, C., Galera, G., Tallarini, G., Chaves Avila, R. et al. (2024). *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, Publications Office of the European Union, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/880860>
- AND
- BAREA, J. & MONZON, J.L./CIRIEC (2006): *Manual for Drawing up the Satellite Accounts on Cooperatives and Mutual Societies*, Brussels: European Commission, Enterprise and Industry Directorate General.
- BOUCHARD, M.J. & ROUSSELIÈRE, D./CIRIEC (eds.) (2015): *The weight of the Social Economy. An international Perspective*. Brussels: PeterLang.
- BOUCHARD, M. J., & CHAVES, R. (2022): What scope for statistics on the social economy at the international level?, *RECMA Revue internationale de l'économie sociale*, 365(3), 29-46.
- CHAVES, R. (2021): "Producing Statistics on Social and Solidarity Economy: Policy Recommendations and Directions for Future Research." UNTFSSSE Knowledge Hub Working Paper, United Nations Inter-Agency Task Force on Social and Solidarity Economy (UNTFSSSE). <https://knowledgehub.unsse.org/wp-content/uploads/2021/08/WP-2021-SSE-Stats-Chaves-Avila.pdf>
- CIRIEC-España. CIRIECSTAT: Portal Estadístico de la Economía Social. <https://ciriecstat.com/> [consulta: mayo de 2023a].
- EUROPEAN COMMISSION, Carlo Borzaga, Giulia Galera, Barbara Franchini, Stefania Chiomento, Rocío Nogales and Chiara Carini (2020): *Social enterprises and their ecosystems in Europe. Comparative synthesis report*. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <https://europa.eu/!Qq64ny>
- ILO/OIT International Labour Organization (2022). *Resolution concerning decent work and the social and solidarity economy*. In, International Labour Conference – 110th Session, 2022. ILC.110/Resolution II. https://www.ilo.org/ilc/ILCSessions/110/reports/texts-adopted/WCMS_848633/lang--en/index.htm
- MONZÓN, J.L. & CHAVES, R. (2008): "The European Social Economy: concept and dimensions of the third sector", *Annals of Public and Cooperative Economics*, 79(3), 549-577.
- MONZÓN, J.L. and CHAVES, R., (dir)/CIRIEC (2007, 2012). *The Social Economy in the European Union*. Brussels: European Economic and Social Committee.
- MONZÓN, J. & CHAVES, R. (Dirs.). (2017): *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union*. European Economic and Social Committee. <https://www.eesc.europa.eu/sites/default/files/files/qe-04-17-875-en-n.pdf>
- MONZÓN, J.L. and CHAVES, R. (2019): "Medición y estadísticas de la economía social". *Mediterráneo económico*, (32), 463-481. <https://publicacionescajamar.es/wp-content/uploads/2019/09/35.pdf>
- SOLER, Á. & ANTUÑANO, I. (2023): Luces y sombras en las estadísticas de la economía social. En *Dos decenios actividad universitaria en economía social, cooperativismo y emprendimiento desde el Instituto Universitario IUDESCOOP*. IUDESCOOP - CIRIEC-España, Valencia, 261-272.
- UNITED NATIONS (2003): *Handbook on Non Profit Institutions in the System of National Accounts*. Series F, No. 91. New York: United Nations (Department of Economic and Social Affairs - Statistics Division).
- UNITED NATIONS Statistics Division. (2018). *Satellite Account on Non-profit and Related Institutions and Volunteer Work. Handbook of National Accounting*, F, N°91, Rev.1. New York: United Nations Department of Economic and Social Affairs, Statistics Division.

Annex. Taula 1. L'economia social en els Estats membres de la Unió Europea, 2021

País	Nombre d'entitats	Persones ocupades	Facturació (mill. de €)
Àustria	136.936	86.827	13.825,3
Bèlgica	17.396	592.279	n/a
Bulgaria	8.609	33.812	n/a
Croàcia	26.972	22.946	1.426,5
Xipre	1.526	4.044	182,8
República Txeca	113.737	112.369	3.138,9
Dinamarca	132.078	179.598	n/a
Estònia	44.552	65.721	280,7
Finlàndia	21.492	174.262	44.079,5
França	1.530.540	2.590.960	487.700
Alemanya	650.057	3.426.585	77.040,8
Grècia	27.762	96.500	3.539,7
Hongria	60.644	163.727	9.097,1
Irlanda	13.038	43.520	8.773,9
Itàlia	406.709	1.534.828	128.931,1
Letònia	26.270	29.619	11,8
Lituània	7.474	68.573	1.051,6
Luxemburg	2.179	21.221	1.899,9
Malta	2.859	n/a	125,2
Països Baixos	45.010	n/a	n/a
Polònia	97.468	250.400	8.736,1
Portugal	73.574	240.382	10.103,3
Rumania	128.176	101.951	1.244,7
Eslovàquia	57.012	69.700	2.703
Eslovènia	26.978	14.686	1.732,3
Espanya	406.821	1.389.937	107.245,5
Suècia	264.457	196.836	n/a
EU-27*	4.330.326	11.511.283	912.869,7

* El total per a la UE-27 s'ha obtingut agregant els valors individuals dels països membres de la UE. Si falta un valor per a un país, es perd en el còmput agregat europeu.

FONT: European Commission (2020: 62-63).

Taula 2. Ocupació remunerada en l'economia social a Europa en 2015 i 2021

Pais	2014/2015	2021
Àustria	308.050	86.827
Bèlgica	403.921	592.279
Bulgaria	82.050	33.812
Croàcia	15.848	22.946
Xipre	6.984	4.044
República Txeca	162.921	112.369
Dinamarca	158.961	179.598
Estònia	38.036	65.721
Finlàndia	182.105	174.262
França	2.372.812	2.590.960
Alemanya	2.635.980	3.426.585
Grècia	117.516	96.500
Hongria	234.747	163.727
Irlanda	95.147	43.520
Itàlia	1.923.745	1.534.828
Letònia	19.341	29.619
Lituània	7.332	68.573
Luxemburg	25.345	21.221
Malta	2.404	nd
Països Baixos	798.778	nd
Polònia	365.900	250.400
Portugal	215.963	240.382
Rumania	136.385	101.951
Eslovàquia	51.611	69.700
Eslovènia	10.710	14.686
Espanya	1.358.401	1.389.937
Suècia	195.832	196.836
TOTAL EU-27*	11.125.643	11.511.283

* El total de l'UE-27 no computa a Malta i Països Baixos a efectes de comparació. En l'Informe de CIRIEC/CESE (2017) s'inclogué al Regne Unit. (nd) no disponible.

FONT: Les dades de 2014/15 són de CIRIEC/CESE (2017) i les dades de 2021 són d'EISMEA/EURICSE-CIRIEC (2024). Les dues fonts no són estrictament comparables, donades les metodologies i fonts diferents empleades als estudis, encara que amb similitud.

Resum executiu de l'Informe:

Anàlisi comparativa del rendiment socioeconòmic de l'economia social de la UE. Millorar el coneixement socioeconòmic de l'ecosistema de l'economia social i de proximitat

Citació oficial:

European Commission: European Innovation Council and SMEs Executive Agency, Carini, C., Galera, G., Tallarini, G., Chaves Avila, R. et al., *Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy – Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, Publications Office of the European Union, 2024, <https://data.europa.eu/doi/10.2826/880860>

Autors:

Chiara Carini, Giulia Galera, Giulia Tallarini – EURICSE

Rafael Chaves Ávila – Universitat de València y CIRIEC-España; Barbara Sak, Jérôme Schoenmaeckers – CIRIEC-Internacional

Responsables de projecte: Bárbara Franchini – EURICSE, y Silke Haarich – Spatial Foresight

1. Introducció^(*)

El següent informe resumeix els resultats del projecte "Avaluació comparativa del rendiment socioeconòmic de l'economia social de la UE" (Convocatòria de licitació EISMEA/2022/OP/00159 - Llot 1).

L'estudi avalua el pes socioeconòmic de l'ecosistema de l'economia social i la seua contribució a una economia i societat sostenible, innovadora i resilient. L'Institut Europeu de Recerca sobre Empreses Cooperatives i Socials - EURICSE (líder del consorci), CIRIEC-Internacional (Centre Internacional de Recerca i Informació sobre l'Economia Pública, Social i Cooperativa) i Spatial Foresight van establir per a aquest informe dos objectius interconnectats: quantificar l'economia social europea actual a partir de les últimes dades disponibles, i identificar eines metodològiques i operatives per millorar aquesta dimensionament.

Per a aquest projecte, l'economia social es concep seguint la definició establerta en el Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social de la Comissió Europea aprovat al desembre de 2021¹. Aquest pla concep l'economia social com l'àmbit que integra quatre tipus d'entitats o "famílies", incloent iniciatives em-

(*).- La política de la Comissió sobre la reutilització de la informació s'aplica mitjançant la Decisió 2011/833/UE de la Comissió, de 12 de desembre de 2011, sobre la reutilització de documents de la Comissió (DO L 330 de 14.12.2011, p. 39, ELI: <http://data.europa.eu/eli/dec/2011/833/oj>).

A menys que s'indique el contrari, es permet la reutilització d'aquest document sota la llicència Creative Commons 4.0 (CC4.0) (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Es permet la reutilització sempre que es citi correctament la font i s'anote qualsevol canvi.

Agència Executiva per al Consell Europeu d'Innovació i de les PIME (EISMEA) Programa del Mercat Únic (SMP) - Pilar de les PIME 2024

1.- Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions "Construir una economia al servei de les persones: un pla d'acció per a l'economia social (PAES)".

<https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1537&langId=es>

presarials i no empresarials, com a organitzacions els objectius de les quals són satisfer els interessos dels seus membres i organitzacions i objectius d'interès general. Integra cooperatives, mutualitats, associacions (incloent organitzacions benèfiques), fundacions i empreses socials, aquestes últimes com a dinàmica recent i transversal dins de l'economia social.

Es poden trobar organitzacions d'economia social a tots els països europeus (UE). El que varia d'un Estat membre a un altre és el grau de reconeixement d'aquestes entitats per part dels responsables polítics, el públic en general i les organitzacions de base, així com fins a quin punt es reconeixen a si mateixes com a part de l'economia social. Entre els factors que expliquen la limitada visibilitat de l'economia social i la infravaloració de la seua contribució es troben la seua deficient comprensió de les diverses funcions que desenvolupen les organitzacions que la componen, així com la manca de dades d'alta qualitat, comparables i anàlisis estadístiques. Actualment, només uns pocs Estats membres compten amb estadístiques nacionals que quantifiquen específicament l'economia social, incloent en aquesta mesura, els diferents tipus d'organitzacions, l'ocupació, el nombre de voluntaris i el valor afegit.

2. Metodologia d'investigació

Amb l'objectiu de garantir la coherència de dades entre països, les anàlisis qualitativa i quantitativa es van basar en una doble definició operativa d'economia social, per una banda, i d'empresa social, per l'altra. La part de l'anàlisi qualitativa de l'estudi es basa en investigació documental i entrevistes.

Aquesta part ressalta la tradició de l'economia social a Europa, el seu marc institucional, així com les arrels, tendències i nivell de reconeixement de l'economia social en cada Estat membre. Una altra secció de l'anàlisi qualitativa presta especial atenció a avaluar l'impacte de la crisi derivada de l'epidèmia de Covid-19 i a la recuperació posterior, centrant-se en els sectors més afectats. Una altra secció de l'anàlisi qualitativa analitza el pes i rol de l'economia social en sis ecosistemes: l'agroalimentari, indústries culturals i creatives, energies renovables, salut, comerç minorista i turisme.

L'anàlisi quantitativa va avaluar la mida de l'economia social en els 27 Estats membres basant-se en les dades recents disponibles². Per a això, en cada país de la UE es van identificar unitats estadístiques coherents amb les definicions operatives d'economia social i d'empreses socials. Els experts nacionals del projecte van recopilar i agregar les estadístiques d'economia social del seu país relatives al nombre d'entitats, ocupació, facturació i valor afegit, així com el nombre de membres i voluntaris, i, si estaven disponibles, les hores de voluntariat. En el cas concret de les empreses socials, es va demanar als investigadors nacionals que tingueren en compte tant les empreses socials ex lege com les de facto. A partir dels resultats obtinguts a nivell nacional, l'equip central del projecte va realitzar la compilació i anàlisi comparativa a escala de la UE.

3. Tradició de l'economia social a la Unió Europea - arrels històriques

L'economia social és alhora un àmbit socioeconòmic modelat per la capacitat de la societat civil per autoorganitzar-se en resposta a necessitats insatisfetes i un concepte teòric. Com a àmbit socioeconòmic, pren les seues arrels històriques en les associacions d'autoajuda dels treballadors, les cooperatives i les mutualitats del segle XIX. Com a concepte, l'economia social es va concebre originalment per referir-se a les organitzacions que tradicionalment representen les comunitats locals, és a dir, associacions i cooperatives. Les fundacions, que típicament representen la filantropia, es van afegir més tard, mentre que les empreses socials no han estat reconegudes fins fa poc. El repte de fer operatiu el concepte de l'economia social en els Estats membres és doble. En primer lloc, implica que les organitzacions es reconeguen a si mateixes i que les autoritats públiques i el públic en general les reconeguen com a components de ple dret d'un àmbit unitari. En segon lloc, les trajectòries varien d'un país a un altre. En alguns estats membres, la institucionalització de l'economia social ha estat fortament recolzada per un sentiment d'identitat comú. En altres països, aquesta cristal·lització conceptual encara no s'ha produït.

2.- Any de referència 2021. Quan no estan disponibles, les dades es refereixen, per ordre de prioritat, a 2019, 2018 o 2020.

4. La UE i l'economia social

A nivell de la UE, l'actitud de les institucions europees cap a l'economia social ha variat. Durant la dècada 1990-2000, l'atenció es va centrar principalment en la capacitat del "tercer sistema" per crear ocupació i en la capacitat de les organitzacions de la societat civil per enfortir la democràcia. En 2009 es va produir un canvi significatiu quan el Parlament Europeu va aprovar un informe en què reconeixia l'economia social com a interlocutor per ajudar a assolir els objectius de l'Estratègia de Lisboa. Posteriorment, en 2011, es va llançar la Iniciativa d'Empreses Socials – Social Business Initiative³ dirigida a augmentar la visibilitat i el reconeixement de les empreses socials. Deu anys després, la Comissió Europea va llançar el Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, el qual constitueix un pas clau cap a la convergència conceptual. Aquell mateix any 2021 es va introduir en l'Estratègia Industrial de la UE un nou ecosistema denominat «Economia social i de proximitat». Aquests passos es van complementar més recentment amb la primera Recomanació del Consell de la UE sobre l'Economia Social⁴ adoptada al novembre de 2023, que demana als Estats membres que adopten mesures que reconeguen i fomenten l'economia social en el teixit social dels països de la UE.

5. Els components de l'economia social

Donat el seu fort arrelament al territori, l'economia social tendeix a estar marcada pels seus contextos d'origen i dinàmica. Integra múltiples formes organitzatives i jurídiques que han emergit a partir de les seues organitzacions de base, en els contextos i tradicions dels seus sistemes jurídics locals. Les variacions entre països en termes de mida i distribució pel territori, així com en el reconeixement dels diversos components de l'economia social, es deuen a factors polítics, socials, econòmics i culturals interrelacionats. Les quatre «famílies» de l'economia social ja han estat citades anteriorment: cooperatives, mútues, associacions (incloent les organitzacions benèfiques) i les fundacions. Les associacions estan distribuïdes uniformement en tots els estats membres i es consideren, juntament amb les fundacions, l'expressió vital d'una societat civil dinàmica que pot contribuir a la democràcia de manera pràctica. No obstant això,

el paper i el potencial de les cooperatives tradicionals es reconeixen en grau distint segons els estats membres. El mateix succeeix amb les mutualitats, o «mútues», que hui dia exerceixen un paper clau en alguns països, en els quals estan molt integrades en el sistema sanitari públic. Les empreses socials mereixen atenció especial, perquè poden presentar estatuts jurídics diversos. Són transversals, en utilitzar les diverses formes jurídiques de l'economia social i, en determinades condicions, fins i tot van més enllà.

6. Aplicació de la definició d'economia social en els estats

La inclusió dels diversos tipus d'organitzacions en les quatre famílies de l'economia social no va ser una tasca senzilla per tres raons. En alguns països s'utilitzen amb freqüència conceptes que només es relacionen parcialment amb l'economia social, com el «tercer sector» i el «sector sense ànim de lucre». També pot existir una concepció nacional estreta de l'economia social o una concepció massa àmplia del concepte d'empresa social.

Fer del concepte d'economia social un àmbit operatiu va requerir una anàlisi en profunditat dels contextos nacionals, extremadament diversos, respectant al mateix temps un marc d'investigació comú de manera rigorosa. L'equip central d'investigació va col·laborar contínuament amb els experts nacionals amb l'objectiu d'examinar la complexitat de l'economia social en cada país.

7. Reconeixement nacional

La forma en què es considera el concepte d'economia social varia considerablement d'un Estat membre a un altre a causa de la diversitat de tradicions i arrels històriques. El concepte és rellevant en països amb una tradició d'interacció fructífera entre els seus components, com França, Bèlgica, Portugal i Espanya. No s'utilitza comunament en països on les cooperatives (com a organitzacions que promouen únicament els interessos dels seus membres) es distingeixen clarament de les associacions (Àustria, Finlàndia, Alemanya, Itàlia). D'altra banda, l'economia social està guanyant importància en països on ha estat objecte d'accions polítiques recents (Croàcia, Hongria, Letònia, Lituània, Eslovènia i Txèquia).

3.- Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions "Social Business Initiative (SBI) - Creació d'un clima favorable per a les empreses socials, actors clau de l'economia social i la innovació".

<https://ec.europa.eu/transparency/>

https://eurlex.europa.eu/legalcontent/FR/TXT/PDF/?uri=OJ:C_202301344

[documentsregister/detail?ref=COM\(2011\)682&lang=fr](documentsregister/detail?ref=COM(2011)682&lang=fr)

4.- Recomanació del Consell, de 27 de novembre de 2023, sobre el desenvolupament de condicions marc per a l'economia social.

L'escàs reconeixement de l'economia social en els països d'Europa central i de l'Est es deu en part al fet que les cooperatives tenen una mala percepció en aquestes regions, a diferència de les organitzacions tradicionals sense ànim de lucre. Finalment, en països com Xipre, Estònia, Països Baixos i Suècia, l'economia social està lluitant per trobar el seu camí a causa del predomini d'altres conceptes i enfocaments, en particular els d'innovació social, emprenedoria social i responsabilitat social corporativa.

A causa de la interacció de diversos factors històrics, polítics i socials, el reconeixement de l'economia social i l'empresa social varia d'un país a un altre. L'empresa social gaudeix d'un fort reconeixement legal i polític a Irlanda i Itàlia. A més, les organitzacions que la integren es reconeixen fortament com a tals en aquests dos països. No obstant això, el reconeixement de l'empresa social es veu qüestionat a Bèlgica, França, Espanya, Portugal i Luxemburg pel fort i generalitzat reconeixement de l'economia social. Les empreses socials han guanyat importància a Bulgària, Grècia, Letònia i Eslovènia gràcies a la nova legislació. Al contrari, tendeix a confondre's amb la integració professional a Croàcia, Txèquia, Finlàndia, Hongria, Lituània, Polònia, Romania i Eslovàquia. Finalment, el concepte d'empresa social no s'utilitza comunament a Àustria, Dinamarca, Alemanya, Països Baixos i Suècia, a causa del predomini de les institucions d'economia social tradicionals.

8. L'economia social de la UE en xifres

En els 27 Estats membres, l'economia social inclou més de 4,3 milions d'entitats⁵. Les entitats d'economia social són principalment cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions. A més, altres formes jurídiques són reconegudes com a part de l'economia social per les diferents legislacions nacionals o regionals, o compleixen amb la definició operativa d'economia social en aquest estudi.

Finalment, les dades també tenen en compte les societats de responsabilitat limitada que poden con-

siderar-se empreses socials i que representen només un percentatge molt petit del nombre total d'entitats registrades. De fet, aquest estudi estima que existeixen més de 246.000 empreses socials, de les quals gairebé 43.000 són empreses socials ex lege i més de 203.000 són empreses socials de facto. La majoria de les empreses socials continuen utilitzant formes jurídiques que no van ser dissenyades específicament per a elles, fins i tot en països on les empreses socials han estat reconegudes legalment. Hi ha diverses raons per a això, incloent-hi llacunes en la legislació, com la falta d'incentius fiscals adequats, que no reconeixen la responsabilitat social assumida per les empreses socials. Un obstacle addicional és la falta d'autoreconeixement d'una proporció significativa d'organitzacions elegibles en l'àmbit de les empreses socials.

És interessant observar que al voltant del 97% de les empreses d'economia social pertanyen a una de les quatre famílies que tradicionalment constitueixen l'economia social: cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions.

9. Ocupats, membres i voluntaris

Almenys 11,5 milions de persones (el 6,3% de la població activa⁶) treballen en l'economia social⁷. Més de 6,2 milions de persones (54%) estan empleades en associacions i 3,3 milions (29%) en cooperatives. Les empreses socials empleen almenys a 3,9 milions de persones⁸. La falta de dades en determinats Estats membres dificulta l'anàlisi de l'ocupació femenina⁹. A Bèlgica i Portugal, les dones representen més del 70% de l'ocupació en l'economia social, mentre que a França, Polònia i Itàlia les xifres són del 66%, 60% i 46% respectivament. Les dones sí que estan fortament representades en les associacions i fundacions, mentre que en les cooperatives aquesta xifra varia segons els països i sectors.

Les dades d'afiliació només es refereixen a 16 Estats membres, on la informació només cobreix una part de l'economia social. Segons aquesta informació limitada, més de 95 milions de persones són mem-

5.- Totes les dades presentades en aquest resum provenen del capítol 4 de l'informe "Benchmarking the Socio-Economic Performance of the EU Social Economy" i són el resultat de càlculs realitzats pels autors de l'informe a nivell europeu agregant les dades disponibles en els diferents Estats membres. Per a obtenir més informació sobre la cobertura de dades a nivell nacional, consulteu les taules del Capítol 4. A més, per a fonts detallades i anys de referència per a cada país, veure Annex 3 de l'informe.

6.- Això no inclou Malta i els Països Baixos, on no es disposa de dades sobre l'ocupació en l'economia social. Les dades d'ocupació total es refereixen a 2021 i van ser extretes de la base de dades d'Eurostat.

7.- Es van recollir dades sobre ocupació de 25 Estats membres, encara que no es disposava de dades sobre Malta i els Països Baixos.

8.- Aquesta xifra subestima el nombre de persones ocupades en empreses socials perquè les dades no estan disponibles per a Croàcia, Xipre, República Txeca, Irlanda i Països Baixos. Fins i tot quan les dades estan disponibles, és possible que no abastin certs tipus d'empreses socials.

9.- Es disposa de dades sobre l'ocupació femenina en nou Estats membres: Àustria, Bèlgica, França, Itàlia, Polònia, Portugal, Eslovàquia, Espanya i Suècia.

bres de cooperatives i 135 milions estan afiliats a associacions, tot i que aquestes xifres inclouen modalitats múltiples de pertinença a les organitzacions. Les dades nacionals sobre voluntaris només estan disponibles en quinze Estats membres, en els quals es reporten més de 53 milions de voluntaris actius. Aquests dades no tenen en compte la dimensió una mica informal del treball voluntari, ni la possibilitat que hi haja persones que treballen com a voluntàries en més d'una organització.

10. Grandària econòmica i característiques de l'economia social

Es poden utilitzar dos mètodes per a calcular la grandària econòmica de l'economia social. El volum de negocis reflecteix els ingressos generats per una empresa o sector, i el valor agregat mesura la contribució d'eixa empresa o sector al PIB.

El volum de negocis total s'estima en 912.900 milions d'euros en 2021. No obstant això, només es van poder recopilar dades sobre el volum de negoci de 19 Estats membres¹⁰. França, Itàlia, Espanya i Finlàndia presenten els sectors cooperatius més importants en termes de facturació, principalment pel pes de les cooperatives agràries, de consumidors i treballadors. França i Alemanya registren el major volum d'ingressos en associacions, fundacions i mutualitats. Només es disposa de dades sobre el valor afegit d'onze Estats membres, i en la mitat d'ells són incomplets.

La reconstrucció de la diversitat sectorial a partir de les classificacions existents es topa amb diverses limitacions. No tots els països compten amb estadístiques actualitzades sobre les activitats realitzades per les organitzacions de l'economia social i, quan hi ha dades disponibles, sovint no són comparables a causa de les diferents classificacions nacionals. No obstant això, malgrat estes limitacions és interessant observar que almenys 3,3 milions de persones estan ocupades en el sector de la salut i l'assistència social, 702.000 en l'educació i 622.000 en les arts, la cultura i l'entreteniment¹¹.

El teixit empresarial europeu inclou moltes petites i mitjanes empreses. Segons les estadístiques que

publica Eurostat¹², en 2021 la majoria (99,8%) de les empreses actives en l'economia empresarial no financera de la UE van ser micro, petites o mitjanes empreses (Pimes). En este sentit, les dades de l'economia social no sorprenen, ja que mostren igualment que la gran majoria de les empreses de l'economia social són Pimes, i les microempreses representen més del 93%.

11. L'economia social i la crisi del Covid-19

Basada en informació proporcionada per investigadors nacionals i entrevistes amb persones clau, l'anàlisi destaca l'impacte de la crisi de la Covid-19 en l'economia social. Les entitats de l'economia social han exercit un paper particular en la protecció social i aquest informe presenta pràctiques i iniciatives interessants, sovint en col·laboració amb les autoritats públiques, per mitigar la crisi sanitària.

Pocs informes han estudiat l'impacte de la Covid-19 en l'economia social a nivell europeu, ja que la majoria dels estudis publicats al respecte són nacionals o regionals. Sovint només mencionen determinades interaccions, reaccions o estratègies de resiliència i adaptació de les organitzacions i empreses de l'economia social. Aquests informes inclouen una secció dedicada a entitats d'economia social o es limiten només a un tipus d'entitat, com una federació representativa o una xarxa d'activistes, i sovint exclusivament en nom dels seus membres.

Aquests estudis no proporcionen una imatge completa de les reaccions de les organitzacions de l'economia social davant la crisi, ni del seu impacte en l'ecosistema de l'economia social. No comparen l'economia social amb la resta de l'economia. No obstant això, gràcies a l'experiència d'investigadors nacionals, l'informe presenta casos il·lustratius interessants. Una bibliografia específica proporciona referències a estudis nacionals (amb exemples variats de diferents sectors).

És molt difícil mesurar o avaluar els efectes de la pandèmia per si sola en l'economia social. La majoria de les vegades, la crisi sanitària ha estimulat el desenvolupament dins d'una organització o empresa, a

10.- Es va obtenir informació sobre la facturació de cooperatives de 19 països, d'associacions i fundacions en 16 països, i per a mutualitats i altres formes jurídiques en un nombre encara menor de països.

11.- Les dades per codis NACE estan disponibles per a Àustria (només per a cooperatives i mutualitats), Bèlgica, Croàcia, República Txeca (dades parcials per a cooperatives), Estònia, Finlàndia (excloent mútues), França, Grècia, Hongria, Itàlia, Lituània, Luxemburg, Romania, Eslovènia i Espanya (només per a cooperatives, mútues i, parcialment, per a "altres formes jurídiques"). No obstant això, per raons de confidencialitat, és possible que algunes dades no es publiquen per a tots els sectors en aquests països. A Alemanya i Suècia es van obtenir dades parcials en els àmbits de l'educació, salut, treball social i habitatge, buscant coincidències en les classificacions disponibles.

12.- Veure: #Análisis_clase_tamaño https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structural_business_statistics_overview

partir d'iniciatives i projectes ja en fase de disseny i segons línies estratègiques existents. Els marcs institucionals s'han adaptat a causa de la pandèmia, a nivell polític nacional o regional, amb efectes col·laterals en l'economia social, així com en moltes altres àrees, en particular el teletreball.

El brot de la Covid-19 va afectar desproporcionadament els segments més pobres d'Europa. Això es va confirmar durant entrevistes amb entitats com la Xarxa Europea de Lluita contra la Pobresa i l'Exclusió Social (EAPN), la Xarxa Europea d'empreses d'integració social (ENSIE), la Xarxa Europea de Ciutats i Regions de l'Economia Social (REVES), Social Economy Europe (SEE) i Social Services Europe (SSE). Aquestes organitzacions també han publicat documents i informes sobre aquest tema¹³.

Dels aportaments dels investigadors nacionals i de les entrevistes amb parts interessades nacionals i europees s'obtenen dues temàtiques que es consideren clau: la digitalització i les iniciatives i desenvolupaments en els serveis de salut i atenció a les persones.

L'epidèmia de la Covid-19 va exacerbar les desigualtats existents, revelant diverses bretxes digitals: una bretxa en termes d'equipament, cultura digital i subscripcions que permeten l'accés a Internet, per una banda, i, per altra banda, una divisió en termes de condicions d'habitatge, en la mesura que algunes vivendes estaven amuntegades durant el confinament, o no eren aptes per aprendre o treballar des de casa, sense ordinador o amb un sol ordinador.

Encara que l'ús més gran d'eines digitals i la comunicació amb els socis de les organitzacions és un resultat positiu de la crisi, es fan certs matisos. El major nombre de participants en reunions en línia no significa necessàriament que la governança esdevinga més democràtica com desitgen les entitats de l'economia social. A més, accelerar la digitalització té un inconvenient: la creixent bretxa digital. Després de l'epidèmia de la Covid-19, molts serveis continuen sent accessibles únicament en línia.

Una de les lliçons de la crisi és que les mesures de salut pública i prevenció, com la comunicació i l'ús de mascaretes, recolzades per organitzacions locals d'economia social, van ser menys costoses per a la societat en el seu conjunt que l'atenció dels pacients infectats. Un altre aspecte positiu és que s'han demostrat viables noves modalitats de prestació de serveis de salut mitjançant "teleconsulta/ajuda/suport". No obstant això, moltes entitats de l'economia social van

subestimar els problemes de salut mental i les càrregues excessives per al personal derivades del brot de la Covid-19, ja que l'atenció es va centrar en servir a les persones, fins i tot en detriment de la salut individual.

L'economia social inclou moltes entitats petites que actuen localment juntament amb estructures molt grans, en particular amb societats mútues en el sector d'assegurances o grans cooperatives. Les persones més directament involucrades amb la població durant la crisi van ser els treballadors de primera línia de les petites i mitjanes empreses.

Una contribució important de l'economia social és complementar la provisió de serveis públics mitjançant associacions amb autoritats públiques, augmentant així la seua capacitat d'actuació. Les entitats i organitzacions de l'economia social no tenen els mitjans -i no és la seua funció- per a assumir la responsabilitat de les funcions de l'Estat. No obstant això, ajuden a organitzar i proporcionar serveis socials i poden complementar funcions socials i socioeconòmiques amb importants beneficis per a la societat (per exemple, inclusió social, desenvolupament sostenible, cohesió territorial, resiliència, benestar de la població, etc.). Empreses i organitzacions de l'economia social, gràcies en particular al seu arrelament local i als seus voluntaris, impulsen també les transicions verda i digital amb un impacte real en la prevenció i mitigació dels efectes negatius de la crisi climàtica i la bretxa digital.

Les entitats de l'economia social han d'aprendre també de l'experiència de l'epidèmia de la Covid-19 per utilitzar millor i adaptar les seues operacions a l'era digital, enfortint al mateix temps les habilitats del seu personal. No obstant això, la gestió d'una crisi similar es beneficiaria enormement d'una col·laboració o associació ad hoc amb autoritats públiques. Això podria incloure compartir instal·lacions, dispositius i plataformes, així com costos operatius. L'economia social podria proporcionar treballadors i voluntaris per coorganitzar i prestar serveis, beneficiant-se de l'experiència de cadascun, fins i tot mitjançant la formació conjunta. Això també promouria el coneixement mutu entre els socis del sector públic i el sector social. Les entitats de l'economia social han d'adoptar també una mirada crítica sobre les seues pròpies activitats i aplicar els principis i valors de l'economia social a si mateixes i a la seua governança interna per promoure millor aquesta forma de fer negocis.

13.- Vegeu el Capítol 5 de l'informe.

No obstant això, construir resiliència socioeconòmica basada en associacions col·lectives i estructurals entre l'economia social i el sector públic és una tasca d'emprenedoria a llarg termini, que requereix adaptació i bona voluntat dels participants.

12. L'economia social davant d'altres ecosistemes industrials

Les investigacions han posat de relleu la utilitat de l'economia social durant les múltiples crisis actuals, en particular les mediambientals, alimentàries i energètiques; i les relacionades amb l'envelliment, la transformació del treball, el dramàtic augment de la desigualtat i la recent pandèmia.

Al mateix temps, destaca la feble visibilitat de l'economia social, particularment en els ecosistemes de salut, energia, energies renovables i agroalimentari, així com la falta de consciència entre el públic en general que certs serveis clau són proporcionats per l'economia social. Varios entrevistats van destacar la necessitat d'ampliar l'avaluació de la contribució de l'economia social més enllà de paràmetres quantitatius estrets.

Ecosistema Agroalimentari: Les organitzacions d'economia social en l'ecosistema agroalimentari són molt diverses. En alguns països, les cooperatives agrícoles tradicionals ben establertes s'han convertit en empreses molt grans que controlen el sistema alimentari. Al seu costat existeix un sistema paral·lel d'organitzacions en forma de comunitats locals, incloent cooperatives més petites i xarxes de petits productors que donen suport al desenvolupament de sistemes alimentaris locals, i que estan particularment inclinades a afavorir un retorn a una producció més sostenible.

En comparació amb altres ecosistemes, l'economia social -en particular les cooperatives agrícoles- tenen una influència molt més gran en la indústria agroalimentària. El paper de les cooperatives agrícoles és particularment important als Països Baixos, Finlàndia i Itàlia. A diferència dels antics estats membres, les cooperatives agrícoles estan menys desenvolupades als estats del centre-est de la UE. Històricament, les cooperatives agrícoles han millorat la viabilitat econòmica i les condicions laborals dels seus membres, enforteixen la competitivitat i sostenibilitat de l'agroalimentació en el medi rural, contribueixen a la innovació i exerceixen el paper de coordinador de la cadena de subministrament. Les noves iniciatives d'economia social faciliten la comunicació entre agricultors i consumidors, generant una nova actitud cap a la sostenibilitat en tot el sistema de producció i consum. També augmenten la diversitat agroalimentària, garanteixen l'accés a aliments frescos i saludables, i

donen suport a la transició cap a una agricultura sostenible.

Indústries culturals i creatives: Les organitzacions culturals sense ànim de lucre tenen una llarga tradició en la majoria dels estats membres. L'economia social contribueix a promoure i millorar l'accés al patrimoni cultural i a l'art, a enfortir el capital social en les comunitats locals, a donar suport al desenvolupament sostenible, particularment en regions escassament poblades, a promoure el desenvolupament territorial inclusiu i integrat, així com a promoure i preservar condicions de treball dignes en un ecosistema on la protecció dels drets laborals i socials és feble.

Comparativament, Països Baixos, França, Suècia, Espanya i Portugal tenen el major nombre d'empreses creatives, artístiques i d'entreteniment.

Energia i energies renovables: Històricament, les iniciatives ciutadanes han existit durant gairebé un segle juntament amb grans corporacions i infraestructures energètiques altament centralitzades a Alemanya, Àustria i Itàlia. Els projectes energètics comunitaris han florit en altres estats membres durant les darreres dècades. Són extremadament diversos en termes de mida, forma jurídica, capacitat organitzativa, tecnologia, persones implicades, difusió i com a productors o proveïdors d'energia. L'economia social ha tingut un impacte especial en l'ecosistema energètic i de les energies renovables. Ha exercit un paper crucial en la transformació d'aquest ecosistema al estimular el desenvolupament de polítiques. Les principals contribucions han estat millors preus minoristes que les empreses convencionals, abordar la pobresa energètica, educar el públic sobre l'energia renovable i promoure la independència energètica de les comunitats, així com crear nous llocs de treball i enfortir la cohesió social cultivant una visió positiva del futur.

Salut: L'ecosistema de salut inclou diverses organitzacions d'economia social, incloent-hi les cooperatives, associacions, mutuels i fundacions de treballadors, usuaris i múltiples parts interessades.

El paper de l'economia social ha augmentat considerablement en els últims 20 o 30 anys també en el sector de la salut. Actualment, ja exerceix un paper clau especialment a Espanya, Bèlgica, França, Alemanya i Portugal. Hi ha hagut un doble moviment per crear organitzacions que involucren treballadors, voluntaris, beneficiaris i donants, juntament amb la recerca d'objectius socials explícits per part d'organitzacions orientades als seus membres. A més de proporcionar serveis de tractament, curació, prevenció, cures pal·liatives i rehabilitació, les organitzacions de l'economia social gestionen hospitals, clíniques i altres centres de salut en alguns països. Proporcionen

assegurança mèdica per a serveis que poden no estar coberts pel sistema de salut. També ofereixen serveis i productes farmacèutics, atenció a les persones vulnerables i garanteixen la promoció, informació i educació sanitària. S'espera que en aquest àmbit el desenvolupament de l'economia social adquireixi importància en un futur pròxim, especialment per cobrir greus llacunes en l'atenció sanitària. La contribució de l'economia social serà essencial, particularment en la prestació de serveis de salut com les cures d'infermeria, mesures preventives a llarg termini i tractaments de diagnòstic ràpid. El seu valor afegit està vinculat principalment a la seua capacitat d'involucrar diferents parts interessades, construir xarxes de suport al voltant del pacient i la seua família, dissenyar nous serveis i pressionar altres proveïdors d'atenció mèdica perquè milloren els seus estàndards de qualitat mantenint preus raonables.

Turisme: El turisme és un ecosistema relativament nou per a l'economia social i el seu potencial està lluny de ser plenament explotat. Inclou àrees que normalment les empreses convencionals no consideren atractives, com el turisme accessible a les persones amb discapacitat, pràctiques culturals autòctones, serveis turístics innovadors en regions aïllades i escassament poblades, i vies innovadores d'integració professional.

A més d'una multitud de petites iniciatives locals que de vegades són difícils de detectar perquè sovint operen en diversos àmbits, cal esmentar les plataformes en línia estructurades i gestionades segons els principis de l'economia social. En gairebé tots els Estats membres han sorgit empreses d'integració social que empleen persones desfavorides i gestionen activitats turístiques, mentre que a França, Irlanda, Itàlia i Romania estan presents iniciatives d'economia social que faciliten la connexió entre les instal·lacions turístiques i els petits productors agrícoles.

L'economia social té el poder —encara no aprofitat del tot— de transformar l'ecosistema turístic des de baix. Proporciona serveis innovadors que promouen la vitalitat econòmica en àrees tradicionalment descuidades per les empreses amb ànim de lucre. També milloren la qualitat del treball, valoren i preserven el patrimoni i el saber cultural i paisatgístic local, promouen l'apoderament comunitari i la implicació de col·lectius desfavorits i en risc d'exclusió, i també redistribueixen els ingressos del turisme per promoure un desenvolupament territorial inclusiu i integrat, combinant el social, l'econòmic i l'ambiental.

Comerç minorista: Als Països Baixos, Bèlgica, França i Àustria, el comerç minorista cooperatiu ha desaparegut més o menys per complet a causa de la seua incapacitat per fer front a la competència d'empreses de gran tamany i altament competitives,

mentre que a Finlàndia, Itàlia, Suècia, Dinamarca, Suïssa i Noruega, l'evolució de les cooperatives ha estat molt més positiva. No obstant això, el panorama de l'economia social en l'ecosistema minorista és extremadament divers. Una àmplia gamma d'actors sovint tenen interessos divergents. En un extrem trobem la gran distribució cooperativa, amb cooperatives de consumidors i productors que s'han tornat molt poderoses en certs països. En l'altre extrem hi ha una multitud de petites empreses minoristes cooperatives locals. No és d'estranyar que aquestes entitats tan diverses de l'economia social no tinguin el sentiment de pertànyer al mateix “món”. Destaquen especialment les petites cooperatives i empreses d'integració social que inoven en l'ecosistema minorista. Ambdues contribueixen a construir vincles estrets amb les comunitats locals, enfortint la cohesió territorial, creant llocs de treball estables i de qualitat en condicions justes per a cada soci de la cadena de subministrament, promovent el desenvolupament sostenible i empoderant els consumidors, prioritzant productes d'alta qualitat i contribuint a l'economia circular.

13. Nous indicadors i enfocaments per a avaluar l'economia

El paper de l'economia social en la creació de valor social i econòmic és cada vegada més reconegut per acadèmics i organismes internacionals com el Parlament Europeu, l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic, l'Organització Internacional del Treball i les Nacions Unides. No obstant això, avaluar el seu impacte a nivell macroeconòmic continua sent un repte. Les preguntes clau es refereixen al seu valor afegit en relació amb els sectors públic i privat, incloent qui hauria d'identificar-lo i com es pot mesurar de manera efectiva.

Respondre a aquestes preguntes requereix una comprensió matisada de les macrofuncions de l'economia social, perquè el seu major valor afegit resideix en la cohesió i inclusió socials, la cohesió territorial, el desenvolupament ambiental sostenible, el compromís i la participació cívica i política. Els indicadors econòmics actuals, com el producte interior brut (PIB) i l'ocupació, no aconsegueixen captar plenament aquesta contribució. Les propostes de nous indicadors s'enfronten a obstacles relacionats amb la (in)disponibilitat de dades, la gran complexitat dels càlculs, així com la falta de temps i recursos humans. A més, el valor social d'activitats com el voluntariat i la membresia transcendeix les avaluacions econòmiques i quantitatives, la qual cosa requereix enfocaments innovadors i més integrals.

Els esforços per superar el PIB han guanyat força a nivell internacional. No obstant això, persisteixen

dos desafiaments importants en el disseny de nous indicadors. En primer lloc, els esforços per mesurar el progrés social han descuidat el paper de l'economia social. En segon lloc, és necessari abastar les contribucions multiformes de l'economia social i ressaltar la seua diferència amb les empreses amb ànim de lucre i el sector públic.

14. Recomanacions

Aquest estudi ha permès desenvolupar una sèrie de recomanacions encaminades a millorar la representació de l'economia social. Aquestes recomanacions estan dirigides a diferents parts interessades clau: la Comissió Europea (incloent-hi l'Eurostat), la comunitat investigadora, els governs nacionals/locals i/o els instituts nacionals d'estadística, així com les organitzacions representatives de l'economia social.

El primer conjunt de recomanacions es refereix a l'urgent necessitat de promoure una millor comprensió de l'economia social. La segona sèrie es refereix a la visibilitat de l'economia social, en particular a la necessitat de millorar el seu reconeixement en diferents nivells.

Aquests dos conjunts de recomanacions es consideren un requisit previ per millorar les estadístiques i desenvolupar polítiques que tinguin en compte la contribució de les diverses entitats de l'economia social a la millora del benestar, al creixement de l'ocupació, la inclusió social, el desenvolupament sostenible i el reforç de la cohesió social.

A continuació, les recomanacions aborden qüestions metodològiques que s'han de resoldre per millorar la producció d'estadístiques comparables a tota la Unió Europea.

Llistat complet de participants en l'estudi 'Benchmarking the socio-economic performance of the EU social economy'

Anàlisi de dades i redacció de l'informe:

- Chiara Carini, Giulia Galera, Giulia Tallarini – EURICSE
- Rafael Chaves Ávila – Universitat de València y CIRIEC-Espanya; Barbara Sak, Jérôme Schoenmaeckers – CIRIEC-Internacional

Responsables de projecte: Bárbara Franchini - EURICSE, i Silke Haarich – Spatial Foresight

Equip tècnic:

- Mattia Ferraris, Elia Lattari y Arianna Malagoli – EURICSE
- Antonio González Rojas – Universitat de València i CIRIEC-Espanya
- Caroline Schreiber – CIRIEC
- Marcela Mäder Furtado, Jean Claude Zeimet i Sandra Spule – Spatial Foresight

Assessors sèniors:

- Carlo Borzaga – EURICSE i Universitat de Trento
- José Luis Monzón – Universitat de València i CIRIEC-Espanya
- Barbara Scheck – Munich Business School i NYU Abu Dhabi

Consell assessor extern:

- Silvia Ferreira – Universitat de Coimbra
- Lars Hulgard – Universitat de Roskilde
- Fergus Lyon – Middlesex University

Experts per a la recopilació de dades a nivell nacional:

- Maria Anastadiasis, Andreas Exner i Dirk Raith – Universitat de Graz (Austria)
- Jérôme Schoenmaeckers – CIRIEC-Bèlgica i Augustin Morel – Concert'ES (Bèlgica)
- Danijel Baturina – Universitat de Zagreb (Croàcia)

- Marek Hojsík i Marie Dohnalová – Universitat Carolina (Txèquia)
- Gurli Jakobsen i Thomas Poulsen – Centre d'Estudis de la Societat Civil (Dinamarca)
- KatriLiis Lepik – Universitat de Tallin (Estònia)
- Harri Kostilainen (Finlàndia)
- Nadine Richez Battesti – Universitat Aix Marsella, CNRS, LEST i ADDES; Eric Bidet – Universitat de Le Mans, ARGU-Mans i ADDES; i Benjamin Roger – Observatori Nacional de ESS/ESS France i ADDES (França)
- Jennifer Eschweiler – Universitat de Roskilde (Alemanya)
- Stratos Nalmpantis – Univ. Aristóteles de Tesalónica (Grècia)
- Julianna Kiss – Univ. Corvinus de Budapest (Hongria)
- Lucas Olmedo – University College Cork (Irlanda)
- Lāsma Līcīte Kurbe (Letònia)
- Irena Blažević – “Domus solis” (Lituània)
- Sandra Spule – Spatial Foresight (Luxemburg)
- Vincent Caruana (Malta)
- Philip Marcel Karré – Universitat Erasmus de Rotterdam (Països Baixos)
- Claudia Petrescu – Acadèmia Rumana i Mihaela Lambru, Universitat de Bucarest (Romania)
- Anna Ciepielewska Kowalik – Acadèmia Polonesa de Ciències (Polònia)
- Eduardo Pedroso – INE - CASES (Portugal)
- Zuzana Polačková – Acadèmia Eslovaca de Ciències (Eslovàquia)
- Anja Uršič – Universitat de Ljubljana (Eslovènia)
- Ángel Soler Guillén – Universitat de València, Ivie i CIRIEC-Espanya; Eva Benages Candau – Universitat de València i Ivie; i Antonio González Rojas – Universitat de València i CIRIEC-Espanya (Espanya)
- Gordon Hahn i Erik Jannesson – SERUS (Suècia)

Extracte de l'Informe:

Avaluació comparativa dels resultats socioeconòmics de l'economia social de la UE. Millorar el coneixement socioeconòmic de l'ecosistema de proximitat i economia social (Cap. 4)

1. Metodologia de la investigació^(*)

En aquest capítol es resumix la metodologia utilitzada per a este estudi. La metodologia es detalla en l'Apèndix 1. El projecte es va articular en tres paquets de treball. En el primer es van recopilar i van analitzar dades per a la investigació. En el segon paquet, es van organitzar tres tallers en línia a escala de la UE amb experts regionals, nacionals i internacionals, així com amb agents de l'economia social. Finalment, la gestió del projecte i el control de qualitat van donar suport a l'organització eficaç de les tasques.

El paquet de treball 1 va ser organitzat per l'equip central d'investigació del consorci, amb el suport de

27 investigadors nacionals que van dur a terme una anàlisi documental i van recopilar dades en els 27 Estats membres. Es va estructurar en quatre passos: 1) Disseny d'una metodologia d'investigació comuna; 2) Anàlisi qualitativa a nivell d'Estat membre; 3) Anàlisi quantitativa a nivell d'Estat membre; i 4) Anàlisi comparativa a nivell de la UE. Per a facilitar un enfocament metodològic coherent, el consorci va acordar una definició operativa d'economia social i empresa social (vegeu el taula 1).

Després d'establir directrius comunes amb els investigadors nacionals, es van realitzar diverses rondes de recopilació de dades i anàlisis quantitatives i

Taula 1. Característiques de l'economia social i de l'empresa social¹

Característiques	Economia social	Empresa social
Objectius	Realitzar activitats en interès dels socis/ usuaris o de la societat en general.	Dur a terme activitats per a satisfer les necessitats de grups vulnerables o de la societat en general.
Distribució de beneficis	Primacia de les persones i dels fins socials sobre el capital en la distribució i utilització dels excedents i/o beneficis, així com dels actius, inclosa la reinversió de la major part dels beneficis.	Reinversió de la totalitat o la major part dels beneficis i compliment d'un bloqueig d'actius
Governança	Governança democràtica i/o participativa	Governança democràtica i/o participativa
Recursos	Combinació de recursos en funció de si una organització és una entitat comercial (cooperativa, mutualitat) o no (per exemple, una organització benèfica).	A més dels recursos no comercials (treball no remunerat, donacions, etc.), les empreses socials utilitzen factors de producció propis de l'economia monetària
Tipus de productor	Productor de mercat i no de mercat	Productor de mercat
Formes jurídics	Cooperatives, mutualitats, associacions (incloses les benèfiques), fundacions i empreses socials	Cooperatives, mutualitats i empreses convencionals que persegueixen fins socials explícits; associacions i fundacions que realitzen activitats econòmiques.

1.- Este quadre il·lustra de forma simplificada les principals característiques de l'economia social i l'empresa social. No es tenen en compte les diferències entre les formes jurídiques, d'acord amb les seues legislatures nacionals i la propietat de les organitzacions. Ha de tindre's en compte que en alguns països la distribució de beneficis està permesa fins a un cert punt en algunes cooperatives i que la governança, especialment en algunes organitzacions benèfiques tradicionals, no és tan democràtica i participativa com en les cooperatives.

qualitatives. L'anàlisi quantitativa va avaluar la grandària de l'economia social en els 27 Estats membres basant-se en les dades disponibles. Per a això, es van identificar unitats estadístiques coherents amb la definició operativa d'economia social i empresa social en la majoria dels països, amb algunes excepcions degudes a la impossibilitat d'identificar entitats específiques.

Per a cada país, els investigadors nacionals:

- van identificar les estadístiques oficials sobre l'economia social en el seu conjunt procedents dels instituts nacionals d'estadística (INE), inclòs el tipus de font de dades (per exemple, comptes satèl·lit, cens, enquesta, registre estadístic), la pertinència i cobertura de les dades (en termes d'entitats institucionals i variables d'interés) i la coherència amb les definicions d'economia social i empresa social;
- van identificar fonts de dades per a una o més de les famílies de l'economia social (cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions) quan les estadístiques oficials no estaven disponibles, ho estaven parcialment, no estaven actualitzades o (parcialment) no eren coherents amb les definicions operatives, per exemple, excloent alguns tipus de cooperatives;
- van avaluar la qualitat de les fonts de dades disponibles.

A continuació, es van agregar les dades de les estadístiques existents per a mesurar l'economia social en els països amb referència al nombre d'entitats, l'ocupació, el volum de negoci, el valor afegit, el nombre de membres i voluntaris i, si estaven disponibles, les hores de voluntariat.

Es van considerar tant les empreses socials ex lege com les de facto. Es va prestar especial atenció al risc de doble comptabilitat derivat de possibles solapaments entre formes institucionals tradicionalment reconegudes com a part de l'economia social i entitats concebudes com a empreses socials, així com entre empreses socials ex lege i de facto.

L'anàlisi comparativa s'ha realitzat a partir de les dades arreplegades pels investigadors nacionals i de fonts de dades de segon nivell identificades per l'equip central d'investigació per a completar les dades que faltaven en les fonts identificades pels investigadors nacionals. Com a resultat, existixen algunes diferències en les dades en relació amb els diferents

mètodes utilitzats per a recopilar les dades, les unitats en les quals s'expressen les dades (en particular per a les dades d'ocupació) i el període de referència de les dades. Per això, per a dur a terme l'anàlisi comparativa, adoptem diversos criteris. En primer lloc, l'equip central d'investigació i els investigadors nacionals van dur a terme una avaluació conjunta per a determinar si determinades formes organitzatives estaven dins o fora de l'àmbit de l'economia social o si eren empreses socials ex lege o de facto. En segon lloc, 2021 va ser l'any de referència i, si no es disposava de dades per a eixe any, es va utilitzar l'any més pròxim. En tercer lloc, s'ha pres com a referència el nombre d'entitats actives (si es disposa d'elles) en lloc del nombre d'entitats registrades. Finalment, quant a les dades d'ocupació, s'ha donat prioritat a les dades expressades com a efectius a final d'any; si no es disposava d'estes dades, s'ha utilitzat la mitjana anual d'efectius; i només si no es disposava de les dos primeres dades, s'han utilitzat els expressats com a equivalents a temps complet.

Es van dur a terme tres tallers:

- Taller 1 sobre "l'Estat actual de les estadístiques de l'economia social en els 27 Estats membres";
- Taller 2 sobre "Llacunes, barreres i obstacles en l'elaboració d'estadístiques i possibles solucions per a superar-los";
- Taller 3 sobre "Nous indicadors i enfocaments per a avaluar el paper de l'economia social".

2. L'economia social de la UE en xifres

2.1. Dades sobre la economia social de la UE

Este capítol destaca l'economia social en els 27 Estats membres² proporcionant: (i) el nombre d'entitats d'economia social existents, (ii) el volum de persones mobilitzades -inclòs el nombre de persones ocupades, voluntaris i membres- i (iii) dades econòmiques clau -inclòs el volum de negoci i el valor afegit-.

Estes dades quantitatives s'han creuat per forma jurídica, sector econòmic i grandària de l'entitat. L'anàlisi mostra que a la Unió Europea existixen:

- Més de 4,3 milions d'entitats de l'economia social;
- que ocupen més de 11,5 milions de persones;
- amb un volum de negoci de més de 912 000 milions d'euros.

2.- Per dur a terme aquesta visió de conjunt, adoptarem diversos criteris (vegeu el capítol metodològic i l'Apèndix 1 de l'informe). En primer lloc, es va prendre com a referència l'any 2021 i, si no es disposava de dades per a aquest any, s'utilitzà l'any més pròxim. Les fitxes per països de l'Apèndix 3 ofereixen informació detallada sobre l'any de referència per a cada Estat membre. En segon lloc, s'ha pres com a referència el nombre d'entitats actives (si es disposa d'elles) en lloc del nombre d'entitats registrades. En tercer lloc, per especificar el camp d'observació, els investigadors nacionals i l'equip central d'investigació van dur a terme una avaluació conjunta per a determinar si determinades formes d'entitats entraven o no en l'àmbit de l'economia social o si eren empreses socials ex lege o de facto.

Les entitats de l'economia social són principalment cooperatives, mutualitats, associacions i fundacions (4.231.055 entitats; vegeu quadre 2). A més, existixen altres formes jurídiques reconegudes com a part de l'economia social per la legislació nacional/regional o que, segons els investigadors nacionals i l'equip central d'investigació, s'ajusten a la definició operativa d'economia social adoptada en este estudi. Entre elles s'inclouen les societats laborals, les confraries de

pescadors, les societats agràries de transformació, les entitats singulars, els béns comuns agraris, les santes cases de misericòrdia i les entitats jurídiques constituïdes per les esglésies, entre altres. No obstant això, estes altres formes jurídiques són limitades en termes de grandària, ocupació i valor econòmic. Finalment, com veurem en el següent apartat, existixen societats de responsabilitat limitada (SRL) que poden considerar-se empreses socials.

Taula 2. Nombre d'entitats de l'economia social a la UE-27 per forma jurídica

Pais	Coops	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres	"Altres" inclou:
Àustria	1.655	128.414	3.143	24	3.700	Béns comuns agraris (3.046); SRL amb/sense estatut d'utilitat pública (Gemeinnützigkeit) (654)
Bèlgica	641	16.301	231	87	136	PLC amb reconeixement d'empresa social
Bulgària	2.000	5.769(a)	839	0	1	SRL i societats personalistes
Croàcia	742	25.941	207	0	82	Societats de responsabilitat limitada fundades per associacions, que persegueixen un interès general; altres empreses que persegueixen objectius socials explícits i funcionen com a organitzacions sense ànim de lucre; tallers protegits (b)
Xipre	75	331	190	830	100	LLC
Txèquia	12.915	97.574	2.909	0	339	Persones jurídiques creades per iglesies (251); SRL (88)
Dinamarca	2.067	122.331	7.533	n/a(c)	147	LLC; PLC; LC pública; iniciativa empresarial i societats de persones
Estònia	6.045	37.953	398	0	156	LLC
Finlàndia	3.500	16.386	1.432	37	137	LLC
França	22.600	1.500.000	5.320	620	2.000	Empreses comercials d'economia social i solidària
Alemanya	6.966	615.759	24.650	n/a	2.682	Societat de responsabilitat limitada d'utilitat pública (Gemeinnützigkeit)
Grècia	6.925	20.203	532	6	96	SRL; sociedades civiles; consorcios
Hongria	3.455	34.811	18.728	49	3.601	Empreses sense ànim de lucre
Irlanda	1.172	1.277	395	46	10.148	CLG (9 819); CLS/ Entitats no constituïdes en societat i altres entitats (329)
Itàlia	55.237	311.423	8.319	n/a(d)	31.730	Altres institucions sense ànim de lucre (30 634); SRL i associacions (1.096)
Letònia	1.674	22.863	1.540	0	193	LLC
Lituània	343	1.951	213	0	4.967	Empreses públiques (4.845); WISEs(e) (122)
Luxemburg	7(f)	2.097	36	9	30	Empreses amb impacte social
Malta	73	2.781	n/a(g)	0(h)	5	LLC
Països Baixos	3.285	41.725	n/a(g)	n/a(c)	n/a	
Polònia	1.300(f)	79.300	16.800	11	57	Empreses sense ànim de lucre
Portugal	2.174	70.315	618	91	376	Santes Cases de Misericòrdia
Rumania	2.043	100.775	17.811	5.216	2.331	LLC

País	Coops	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres	"Altres" inclou:
Eslovàquia	1.444	48.206	477	0	6.885	ONG que presten servicis generals; fons sense inversió; instal·lacions construïdes a este efecte; LLC; uns altres (477)
Eslovènia	407	22.745	264	1	3.561	Instituts privats (Zavodi) (3 528); LLC (33)
Espanya	23.675	350.089	9.218	226	23.613	Societats laborals; Confraries de pescadors; societats agràries de transformació; altres entitats especials/singulares (CR, ONCE, Càritas); empreses d'inserció laboral (5); centres especials d'ocupació (e)
Suècia	78.103	163.364	20.783(i)	9	2 198	Comunitats religioses registrades
UE-27	240.523	3.840.684	142.586	7.262	99.271	

FONT: Diverses fonts de dades. Per a les fonts i l'any de referència de cada país, vegen-se les fitxes de cada país en l'Apèndix 3.

(a) Les dades sobre associacions es referixen a "entitats sense ànim de lucre d'utilitat pública".

(b) Tallers protegits amb formes jurídiques distintes de cooperatives, associacions, fundacions i mutualitats.

(c) Dades sobre les mutualitats de previsió social incloses en les cooperatives.

(d) Dades sobre mutualitats inclosos en "altres formes jurídiques", excepte les mutualitats d'assegurances, que s'inclouen en cooperatives.

(e) En el cas dels WISE i els Centres Especials d'Ocupació per a Discapacitats no és possible verificar la forma jurídica, però investigacions anteriors suggerixen que la gran majoria són societats limitades.

(f) Dades parcials sobre cooperatives, ja que els Comptes Satèl·lit de Luxemburg i Polònia cobrixen parcialment el sector cooperatiu.

(g) Les dades sobre fundacions s'inclouen en l'apartat d'associacions.

(h) Esta xifra no inclou dos mútues de Malta que són filials d'una mútua de segurs espanyola.

(i) En esta xifra s'inclouen tant les fundacions com altres fons.

2.2. L'empresa social com a dinàmica innovadora dins de l'economia social

Les dades de l'apartat anterior no indiquen el nombre d'empreses socials existents. Com s'ha assenyalat en el capítol anterior, l'empresa social és un fenomen relativament recent que travessa diverses formes jurídiques, depenent de les tradicions legals i la cultura de cada país. Per això, en este apartat s'ofereixen dades sobre les empreses ex lege i estimacions sobre les empreses de facto. Comptabilitzar només les empreses socials ex lege només donaria una imatge parcial. En primer lloc, les empreses socials ex lege no existixen en tots els Estats membres. En segon lloc, fins i tot quan existixen, el nombre d'empreses socials registrades oficialment pot no abastar tot el fenomen de les empreses socials, ja que no totes les entitats amb dret a això decidixen qualificar-se com a empresa social. El mateix ocorre si considerem les formes jurídiques específiques, donada la possibilitat de diverses opcions jurídiques per a crear una empresa social. En

este sentit, la quantificació de les empreses socials ex lege planteja menys problemes, ja que és possible basar-se en les dades dels registres administratius i referir-se a formes jurídiques o estatuts jurídics específics. Per contra, l'estimació de les empreses socials de facto planteja majors reptes relacionats principalment amb les dificultats de fer operativa la definició d'empresa social a partir de les dades de cada Estat membre.

Este estudi calcula que hi ha més de 246.000 empreses socials en els Estats membres³, de les quals menys de 43.000 són empreses socials ex lege i més de 203.000 són empreses socials de facto. Les estimacions van des d'unes poques empreses socials a Malta, Letònia i Estònia fins a desenes de milers a Itàlia, França i Polònia (Quadre 3).

Les dades per forma jurídica confirmen que el 89,1% de les empreses socials pertanyen a un dels quatre tipus que tradicionalment constitueixen l'economia social.

3.- La metodologia per als càlculs d'aquest capítol va produir la màxima homogeneïtat entre les fonts de dades. No obstant això, podria haver-hi variacions d'un país a un altre en els càlculs específics del nombre d'empreses socials, degut principalment a la (in)disponibilitat de dades.

Taula 3. Nombre estimat d'empreses socials a la UE-27 per forma jurídica

País	Total	Coops	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres	"Altres" inclou:
Àustria	3.107	96	2.151	206	0	654	SRL amb/sense estatut d'utilitat pública (Gemeinnützigkeit)
Bèlgica	1.006	463	407	0	0	136	PLC amb reconeixement d'empresa social
Bulgaria	7	0	3	3	0	1	SRL i societats personalistes
Croàcia	526	93	346	5	0	82	SRL fundades per associacions que persegueixen un interès general; SRL que persegueixen objectius socials explícits i funcionen com a organitzacions sense ànim de lucre; tallers protegits.(a)
Xipre	190	20	50	20	0	100	LLC
Txèquia	198	51	56	0	0	91	Persones jurídiques religioses registrades (3); SRL (88)
Dinamarca	951	5	734	65	0	147	LLC; PLC; LC pública; iniciativa empresarial i societat de persones
Estònia	381	5	203	17	0	156	LLC
Finlàndia	2.488	295	1.741	315	0	137	LLC
França	79.544	1.931	74.427	566	620	2.000	Empreses comercials d'economia social i solidària
Alemanya	50.162	1.939	44.681	860	0	2.682	Societat de responsabilitat limitada d'utilitat pública (Gemeinnützigkeit)
Grècia	3.390	3.261	27	0	6	96	SRL; societats civils; consorcis
Hongria	16.412	1.027	9.381	3 770	0	2.234	Empreses sense ànim de lucre
Irlanda	4.335	173	0	0	0	4.162	CLG; CLS; entitats sense personalitat jurídica i altres entitats
Itàlia	25.868	15.016	3.665	1 420	0	5.767	Altres institucions sense ànim de lucre (4 671); Societats de responsabilitat limitada (1 096)
Letònia	241	0	48	0	0	193	LLC
Lituània	1.734	0	449	49	0	1.236	Empreses públiques (1 114); WISEs(b) (122)
Luxemburg	865	0	835	0	0	30	Empreses amb impacte social
Malta	9	4	0	0	0	5	LLC
Països Baixos(c)	1.185	250	935	0	0	n/a	
Polònia	21.106	1.300	19.749	0	0	57	Empreses sense ànim de lucre; LLC
Portugal	8.350	435	7.117	331	91	376	Santes Cases de Misericòrdia
Rumania	9.090	9	1.435	93	5.222	2.331	LLC
Eslovàquia	1.297	7	124	1	0	1.165	ONG que presten servicis generals (569); instal·lacions eclesiaístiques(119); LLC (477)
Eslovènia	6.211	59	5.583	20	0	549	ONG que operen en interès públic; instituts privats; LLC (33)
Espanya	3.064	617	0	0	0	2.447	Empreses d'inserció laboral(b) ; centres especials d'ocupació per a discapacitats(b)
Suècia	5.061	1.172	3.889	0	0	n/a	
UE-27	246.778	28.228	178.036	7.741	5.939	26.834	

FONT: Diverses fonts de dades. Per a les fonts i l'any de referència de cada país, vegen-se les fitxes de cada país en l'Apèndix 3.

(a) Tallers protegits amb formes jurídiques distintes de cooperatives, associacions, fundacions i mutualitats.

(b) En el cas dels WISE i els Centres Especials d'Ocupació per a Discapacitats no és possible verificar la forma jurídica, però investigacions anteriors suggereixen que la gran majoria són societats limitades.

(c) La xifra dels Països Baixos no inclou les empreses socials amb formes jurídiques distintes de les cooperatives, associacions, mutualitats i fundacions, ja que les fonts de dades no permeten realitzar una estimació.

2.3. Persones implicades

2.3.1. Persones empleades

Quantificar el nombre de persones ocupades en les organitzacions de l'economia social és un repte degut a la disponibilitat de dades sobre ocupació en els diferents països, així com a les diferents metodologies de recopilació de dades i la unitat de mesurament a escala nacional⁴.

L'anàlisi de les dades mostra que almenys 11,5 milions de persones, al voltant del 6,3% de la població activa⁵, estan ocupades en l'economia social.

Alemanya (3,4 milions), França (quasi 2,6 milions), Itàlia (més de 1,5 milions) i Espanya (quasi 1,4 milions) són els Estats membres amb més. Els segueixen Bèlgica (més de 592 000), Polònia (uns 250 000) i Portugal (quasi 245 000).

El quadre 4 mostra que més de 6,2 milions de persones (54,1%) estan ocupades en associacions i 3,3 milions (29%) en cooperatives. Entre les associacions destaquen els 2 milions de persones ocupades en associacions franceses i alemanyes, més de 555.000 en associacions belgues i 522.000 en associacions espanyoles. Entre els empleats en cooperatives, destaquen els de les cooperatives italianes (més de 1,1 milions), un milió en les alemanyes, quasi 379.000 en les espanyoles i 320.000 en les franceses.

Les empreses socials ocupen almenys 3,9 milions de persones (el 33,7% de les empleades en organitzacions de l'economia social)⁶.

La falta de dades en alguns Estats membres no ens permet analitzar plenament l'ocupació femenina. Malgrat això, podem fer algunes observacions basades en les dades d'alguns països⁷.

L'economia social és un jaciment d'ocupació femenina, ja que una gran part de les organitzacions de l'economia social pertanyen als sectors de la sanitat i l'assistència social, en els quals sol haver-hi una elevada presència de dones.

Les dades dels Estats membres que disposen d'informació sobre les dones en les organitzacions de l'economia social ho confirmen. A Bèlgica i Portu-

gal, les dones representen més del 70% de l'ocupació en l'economia social, mentres que a França, Polònia i Itàlia les xifres són del 66%, 60% i 46%, respectivament. És evident que les associacions i fundacions compten amb una forta presència de dones. En les cooperatives la xifra varia d'un país a un altre i en relació amb l'especialització sectorial, a tall d'exemple, a Portugal, el 54% dels treballadors de les cooperatives són dones, mentres que la proporció per a les associacions és del 70%.

Pel que fa al treball a temps parcial, les dades es limiten a uns pocs països i a determinats tipus d'organitzacions⁸. Això fa impossible extraure conclusions generals sobre el treball a temps parcial en les organitzacions de l'economia social a escala europea. No obstant això, en els deu països per als quals es disposa de dades, la proporció de treball a temps parcial en l'ocupació total ha continuat sent superior a la xifra general. Tampoc és possible extraure conclusions concloents sobre els marcs jurídics. En particular, en els dos països que disposen de dades sobre el treball a temps parcial, a saber, França i Itàlia, existix una variació substancial en la proporció del temps parcial en relació amb l'ocupació total. Concretament, en el cas de les associacions, els percentatges són del 37% i el 45%, mentres que en el cas de les cooperatives, les xifres corresponents són del 12% i el 49%.

2.3.2. Membres

Els membres són un element clau de l'economia social, ja que concernixen l'autèntic model organitzatiu i empresarial, l'"organització basada en els membres". Els membres són persones que posseeixen l'organització, participen en la seua presa de decisions en el marc d'un procés participatiu i democràtic, definixen els objectius d'estes organitzacions, participen en les activitats i reben beneficis i excedents en funció de les persones, l'activitat i el treball realitzats.

Els afiliats són importants, en primer lloc, perquè revelen la grandària i la sociografia de la població implicada en l'organització. En segon lloc, mostren el va-

4.- La xifra correspon als efectius a final d'any o a la mitjana anual, segons els països. Per a Finlàndia i Lituània, la xifra només està disponible com a equivalents a temps complet. A Suècia, la xifra inclou els equivalents a temps complet de les mútues d'assegurances i els efectius a final d'any de les altres formes jurídiques. En el cas de Polònia, no es disposa dels efectius de les associacions i fundacions, per la qual cosa les dades s'expressen en equivalents a temps complet. No es disposa de dades per a Malta i els Països Baixos.

5.- No s'inclouen Malta ni els Països Baixos, on no es disposa de dades sobre l'ocupació en l'economia social. Les dades sobre l'ocupació total es refereixen a 2021 i s'han extret de la base de dades d'Eurostat (Ocupació total (concepte resident - EPA) - 15 a 64 anys).

6.- Aquesta xifra pot subestimar el nombre de persones empleades en empreses socials, ja que no es disposa de dades sobre Croàcia, Xipre, Txèquia, Irlanda i els Països Baixos. Fins i tot quan es disposa de dades, és possible que no cobreixin determinats tipus d'empreses socials.

7.- Es disposa de dades sobre l'ocupació femenina en 9 Estats membres: Àustria, Bèlgica, França, Itàlia, Polònia, Portugal, Eslovàquia, Espanya i Suècia.

8.- Es disposa de dades sobre l'ocupació a temps parcial en deu Estats membres: Àustria, Bèlgica, Txèquia, França, Grècia, Hongria, Itàlia, Letònia, Polònia i Espanya.

Taula 4. Nombre de persones ocupades en l'economia social per forma jurídica

País	Cooperatives	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres formes jurídiques
Àustria	45 988	23 570(a)	6 562(a)	3 040	7 667
Bèlgica	8 935	555 438	7 663	18 187	2 056
Bulgària	21 095	10 258	2 459	0	n/a
Croàcia	2 285	20 381	280	0	n/a
Xipre	400	1 799	1 820	25	n/a
Txèquia	46 894	51 861	925	0	12 689
Dinamarca	33 602	112 059	32 445	n/a(b)	1 492
Estònia	8 589	54 480	1 492	0	1 160
Finlàndia	92 000	37 721	24 479	6 594	13 468
França	320 313	2 024 845	108 345	137 457	n/a
Alemanya	1 000 276	2 020 579	247 583	n/a	158 147
Grècia	33 548	49 833	12 095	n/a	1 024
Hongria	11 414	37 434	19 871	n/a	95 008
Irlanda	43 520	n/a	n/a	n/a	n/a
Itàlia	1 130 741	167 931	104 863	n/a(c)	131 293
Letònia	4 215	24 324	n/a(d)	0	1 080
Lituània	4 588	7 337	851	0	55 797
Luxemburg	925(e)	19 076	645	n/a(f)	575
Malta(g)	n/a	n/a	n/a	0	n/a
Països Baixos(g)	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Polònia	33 500(e)	160 800	56 100	n/a	n/a
Portugal	24 309	156 034	14 764	4 906	40 369
Rumania	15 326	64 243	10 791	5 912	5 679
Eslovàquia	23 800	22 417	406	0	23 077
Eslovènia	2 694	4 619	115	356	6 902
Espanya	378 849	522 380	267 005	1 626	220 077
Suècia	51 991	75 157	25 041	14 984	29 663
UE-27(h)	3 339 797	6 224 576	946 600	193 087	807 223

FONT: Diverses fonts de dades. Les fonts i l'any de referència de cada Estat membre figuren en les fitxes per països de l'Apèndix 3.

(a) Les dades es referixen únicament a les associacions i fundacions classificades com "econòmicament actives" per Àustria *Statistik.

(b) Dades de les mutualitats incloses en les dades de les cooperatives.

(c) Dades sobre mútues d'assegurances incloses en les dades sobre cooperatives. Dades sobre altres mútues incloses en "uns altres".

(d) Dades sobre fundacions incloses en les dades sobre associacions.

(e) Dades parcials sobre cooperatives, ja que els Comptes Satèl·lit de Luxemburg i Polònia cobrixen parcialment el sector cooperatiu.

(f) Les dades no es publiquen per motius de confidencialitat.

(g) No es disposa de dades sobre ocupació per a totes les formes jurídiques analitzades.

(h) Les xifres de la UE-27 no inclouen Malta i els Països Baixos, ja que no es disposa de dades sobre l'ocupació en estos països.

lor de la interacció social i la vinculació ciutadana i, en tercer lloc, revelen el grau de participació ciutadana i l'exercici de la democràcia en els processos de presa de decisions.

L'economia social inclou organitzacions basades en els seus membres, com a cooperatives i associacions, així com mutualitats, i organitzacions no basades en els seus membres, com a fundacions i instituts. Els socis poden ser persones físiques o jurídiques. En les cooperatives, els membres realitzen una activitat cooperativa vinculada a l'objectiu de l'entitat i als criteris de distribució dels excedents. Per exemple, en una cooperativa de treball associat, l'activitat cooperativa és el treball dels seus socis (treballadors). En una cooperativa de consum, l'activitat ve determinada per la utilització/venda conjunta de béns i servicis que es presten als socis (usuaris), etc.

Malgrat el gran interès que suscita la contribució de l'economia social, la quantificació de l'afiliació a organitzacions de l'economia social s'enfronta actualment a greus llacunes i reptes. Este estudi confirma greus problemes de disponibilitat de dades, una gran disparitat de dades entre països, la falta d'enquestes internacionals de seguiment del fenomen i mètodes de mesurament diversos.

El principal problema a l'hora de mesurar el nombre de membres de l'economia social residix també en la multifiliació dels membres. Això pot ocórrer entre subfamílies de formes institucionals d'entitats de l'economia social, com un agricultor que és membre de dos cooperatives agrícoles, una cooperativa de crèdit i també d'una altra cooperativa de consum, i entre formes institucionals (un membre d'una cooperativa de consum també pot ser membre d'una associació esportiva).

Les bases de dades de registres administratius, entitats i plataformes -encara que proporcionen informació interessant com l'afiliació per entitat- no són ferramentes adequades per a construir agregats. Donada la multifiliació, este mètode incorre en el problema de la doble comptabilització, la qual cosa inevitablement porta a sobreestimar el fenomen.

Els mètodes basats en enquestes de població són més pertinents, ja que eviten el doble recompte i capten millor l'afiliació i el grau de pluriactivitat. Estos mètodes permeten conèixer, en primer lloc, la taxa d'afiliació d'un país, és a dir, el percentatge

de persones majors de 16 anys que són membres d'organitzacions de l'economia social i, a partir d'ací, el nombre de membres d'almenys una entitat. En segon lloc, el grau de multifiliació (si una persona està afiliada a una, dos o més organitzacions). En tercer lloc, el tipus d'organitzacions segons el sector d'activitat i si són ocupadores o no, així com altres variables socioeconòmiques. Les variables inclouen el nombre de membres d'almenys una entitat d'economia social al país, la taxa d'afiliació (com a percentatge de la població), l'afiliació per entitat; la taxa de multifiliació (d'una sola entitat, de dos entitats i de tres o més entitats, i el tipus d'estes entitats), l'afiliació per tipus de família d'entitat i, finalment, el nivell d'implicació del membre en l'entitat.

En este estudi, només 18 Estats membres van facilitar informació sobre el nombre d'afiliacions a entitats de l'economia social i esta informació només cobrix una part de l'economia social. La majoria dels països que van proporcionar informació van cobrir només una o dos formes institucionals, principalment cooperatives al no identificar afiliacions múltiples. Només Portugal, que en 2018 va realitzar una enquesta sobre l'economia social que incloïa la variable d'afiliació (INE Portugal, 2020), va proporcionar informació completa sobre el nombre d'afiliacions per a cada forma institucional. A continuació, hem complementat, quan ha sigut possible, esta visió general amb dades d'informes anteriors (Cooperatives Europe, 2016; Comité Econòmic i Social Europeu, 2017). Els resultats apareixen en Quadre 5.

Una altra informació s'ha arreplegat d'enquestes internacionals, a saber, 1) l'Enquesta Europea de Valors, de la Fundació EVS⁹, 2) l'Enquesta Europea de Qualitat de Vida (EQLS-2016) de Eurofound¹⁰ i 3) l'Eurobaròmetre (2020)¹¹. No obstant això, estes enquestes presenten algunes deficiències. Mentre que en alguns països les enquestes es realitzen a intervals regulars, en uns altres no abasten tota l'economia social. En alguns casos, només tenen en compte les entitats associatives, la societat civil organitzada o similars, excloent les cooperatives i les mutualitats. En segon lloc, el concepte de membre no s'ajusta bé a l'anàlisi d'estes enquestes. Algunes utilitzen "compromés en una organització", la qual cosa no aclaria si es tracta d'un voluntari o d'un productor/consumidor dels béns i servicis produïts per l'organització.

9.- <https://europeanvaluesstudy.eu/>

10.- <https://www.eurofound.europa.eu/en/surveys/european-quality-life-surveys-eqls>

11.- <https://www.europarl.europa.eu/at-your-service/it/be-heard/eurobarometer/civic-engagement>

Taula 5. Nombre de membres de l'economia social per forma jurídica¹²

País	Cooperatives	Associacions	Mutualitats
Àustria	2.595.536	n/a	1.108.397
Bèlgica	n/a	n/a	n/a
Bulgària	n/a	950.000	n/a
Croàcia	21.462(a)	n/a	n/a
Xipre	509.388(a)	n/a	n/a
Txèquia	828.234	6.566.740	n/a
Dinamarca	31.571(a)	n/a	n/a
Estònia	70.559	1.481.844	n/a
Finlàndia	7.600.000	n/a	5.500.000
França	30.000.000	21.500.000	55.000.000
Alemanya	23.000.000	83.833.124	n/a
Grècia	264 229	146	n/a
Hongria	547.000(a)	2.486.532	n/a
Irlanda	3.596.068	n/a	n/a
Itàlia	11.451.028	n/a	n/a
Letònia	n/a	n/a	n/a
Lituània	160.000(a)	n/a	n/a
Luxemburg	n/a	n/a	n/a
Malta	3.943	n/a	n/a
Països Baixos	n/a	n/a	n/a
Polònia	26.200	6 900	n/a
Portugal	828.454	18.335.430	1.084.363
Rumania	674.500	n/a	2.286.849
Eslovàquia	433.300	144.618	n/a
Eslovènia	n/a	n/a	818.067
Espanya	8.028.998(a)	n/a	n/a
Suècia	5.000.000	n/a	n/a
UE-27(b)	95.670.470	135.305.334	65.797.676

FONT: Diverses fonts de dades. Per a la llista de fonts i l'any de referència de cada Estat membre, vegem-se les fitxes de cada país en l'Apèndix 3.

(a) Font: Comité Econòmic i Social Europeu (2017).

(b) Les xifres de la UE-27 procedeixen de l'agregació de dades dels diferents Estats membres. No obstant això, a causa de la falta de dades o a dades parcials de diversos països, estes xifres no representen amb exactitud el nombre total d'afiliacions a l'economia social europea. Per contra, han de considerar-se una estimació conservadora o un llinar inferior de les xifres reals.

12.- Ací només es para atenció a les organitzacions de afiliats. Tinga en compte que les dades poden incloure afiliacions múltiples.

Eurostat no inclou l'afiliació en la seua enquesta anual sobre renda i condicions de vida (EU-SILC 2015). En 2015 va incloure per primera vegada un mòdul sobre "participació social i cultural", que no és exactament l'afiliació. L'Enquesta Europea de Valors ofereix dades sobre afiliació, però les entitats no encaixen en les categories d'economia social. Pregunta: "Per a cadascuna de les següents organitzacions de voluntariat, indique a quin pertany, si és que pertany a alguna". Indique si pertany a: Organitzacions religioses o eclesiàstiques; Educació, arts, música o activitats culturals; Sindicats; Partits o grups polítics; Conservació, medi ambient, ecologia, drets dels animals; Associacions professionals; Esports o activitats recreatives; Organització humanitària o benèfica; Organització de consumidors; Grup d'autoajuda, grup d'ajuda mútua; Un altre grup; Cap".

L'Enquesta Europea de Qualitat de Vida (EQLS-2016) proporciona informació amb una pregunta sobre "Participació en activitats socials d'un club, societat o associació almenys una vegada a la setmana". Finalment, l'Eurobaròmetre (2020) conté la pregunta "P6. Participa en organitzacions de la societat civil (OSC) al seu país d'alguna d'estes formes? (Ha participat en manifestacions o activitats similars organitzades per una OSC, voluntariat, xarxes socials, ha donat diners, ha animat a uns altres a participar en una OSC)".

2.3.3. Voluntariat

Entre les persones que donen vida a les activitats econòmiques socials, són essencials els voluntaris que contribueixen activament a crear valor econòmic i social.

No obstant això, mesurar la dimensió del voluntariat¹³ en l'economia social és tot un repte. La disparitat de les dades nacionals, tant en termes d'enquestes com de mètodes de mesurament, dificulta la quantificació del nombre de voluntaris actius en les organitzacions de l'economia social.

Les dades específiques, que només estan disponibles en 15 Estats membres, mostren més de 53 milions de voluntaris actius. Estes dades permeten obtenir indicacions parcials sobre les dimensions del voluntariat, ja que no tenen en compte la dimensió ocasional del treball voluntari ni la possibilitat que una persona preste servei voluntari en més d'una organització.

En 2015, l'enquesta anual d'Eurostat sobre la renda i les condicions de vida (EU-SILC) va afegir un mòdul ad hoc sobre participació social/cultural i privació material. En ell s'arreglen dades sobre el percentatge de persones majors de 16 anys que han participat en activitats formals¹⁴ i/o informals de voluntariat en els 12 mesos anteriors. També s'han publicat noves dades per a 2022 que cobrixen el percentatge de persones que participen en activitats de voluntariat formals i informals sobre el total de la població¹⁵.

L'enquesta calcula que en 2022 al voltant del 12,3% dels ciutadans de la UE van realitzar activitats formals de voluntariat en organitzacions. Entre els Estats membres de la UE, els Països Baixos tenen la major proporció d'adults que participen en activitats formals de voluntariat (36%), mentres que a Dinamarca, Luxemburg, Finlàndia, Suècia, Eslovènia i Irlanda va participar més del 20% de la població adulta. En tretze països, principalment de l'est i del sud i est d'Europa, menys del 10% va participar en voluntariat formal.

13.- Segons la OIT (2013), el treball voluntari és "el treball no obligatori realitzat per a uns altres sense remuneració". Per tant, "les persones que fan treball voluntari es definixen com aquelles en edat de treballar que, durant un breu període de referència, van realitzar qualsevol activitat no remunerada i no obligatòria per a produir béns o prestar serveis per a uns altres".

14.- L'activitat voluntària formal es definix en les directrius de l'enquesta com "qualsevol treball no remunerat i no obligatori per a o a través d'una organització, grup formal o club. També inclou el treball no remunerat per a organitzacions benèfiques o religioses" (Eurostat, 2016). Per tant, estes dades poden considerar-se una aproximació al voluntariat en les organitzacions de l'economia social.

15.- https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/ilc_scp19_custom_10808390/default/map?lang=en

Taula 6. Afiliació i participació en l'economia social, en percentatge de la població

País	EVS	EQLS**	Eurobaròmetre***
Àustria	50,7	28,0	51
Bèlgica	0,0	22,0	49
Bulgaria	23,9	4,0	27
Croàcia	50,9	n/a	34
Xipre	54,2	10,0	45
Txèquia	41,8	8,0	50
Dinamarca	84,0	n/a	68
Estònia	21,4	12,0	32
Finlàndia	72,6	29,0	40
França	41,0	17,0	50
Alemanya	66,9	27,0	52
Grècia	25,9	6,0	41
Hongria	28,1	5,0	21
Irlanda	0,0	35,0	48
Itàlia	24,9	n/a	35
Letònia	26,2	12,0	38
Lituània	24,2	11,0	35
Luxemburg	0,0	19,0	52
Malta	0,0	12,0	17
Països Baixos	69,0	36,0	64
Polònia	22,0	9,0	44
Portugal	8,2	16,0	44
Rumania	24,5	n/a	16
Eslovàquia	26,9	8,0	30
Eslovènia	63,8	21,0	53
Espanya	27,5	13,0	57
Suècia	82,8	36,0	64
UE-27(b)	95.670.470	135.305.334	65.797.676

FONT:

* EVS Estudi Europeu de Valors 2017: Membre de qualsevol tipus d'entitat (inclou 11 tipus d'entitats).

** EQLS Eurofound - Enquesta Europea de Qualitat de Vida 2016: 'Participar en activitats socials d'un club, societat o associació, almenys una vegada a la setmana'.

*** Eurobaròmetre 2020: "Està vostè compromès amb les organitzacions de la societat civil (OSC) al seu país d'alguna d'estes formes: ha participat en manifestacions o activitats similars organitzades per una OSC, voluntariat, xarxes socials, dona diners, anima a uns altres a involucrar-se en una OSC?".

Taula 7. Voluntariat en la economia social

País	Voluntaris*	EU-SILC 2022 (en %)**	EU-SILC 2015 (en %)**
Àustria	1.950.000(a)	19,7	28,3
Bèlgica	621.700(a)	15,9	20,4
Bulgària	42.777	3	5,2
Croàcia	45.362(b)	8,8	9,7
Xipre	n/a	11,7	7,2
Txèquia	1.306.896(c)	10,2	12,2
Dinamarca	n/a	26	38,7
Estònia	8.614(d)	10,4	16,4
Finlàndia	n/a	23,9	34,1
França	Aprox. 22.000.000	15,6	23
Alemanya	12.761.683(b)	n/a	28,6
Grècia	n/a	7,4	11,7
Hongria	371.534(c)	5,7	6,9
Irlanda	3.000(e)	20,5	29
Itàlia	4.661.269	5,3	12
Letònia	n/a	6,2	7,3
Lituània	n/a	7,5	16,3
Luxemburg	n/a	25,1	36,7
Malta	n/a	8,9	8,8
Països Baixos	n/a	36	40,3
Polònia	2.500.000(b)	7,4	13,8
Portugal	516.187(a)	7,3	9
Rumania	n/a	3,9	3,2
Eslovàquia	165.442(c)	7,5	8,3
Eslovènia	173.184(c)	20,7	30,4
Espanya	2.260.329(b)	8,9	10,7
Suècia	Aprox. 4.000.000	22,1	35,5
UE-27	--	12,3	18,9

FONT:

* Diverses fonts de dades. Per a les fonts i l'any de referència de cada Estat membre, vegem-se les fitxes de cada país en l'Apèndix 3.

** Eurostat - EU-SILC 2022. Participació en activitats de voluntariat (formals i informals), 2022 (% sobre població total).

*** Eurostat - EU-SILC 2015. Participació en activitats de voluntariat (formals i informals), 2015 (% de persones majors de 16 anys).

(a) Les dades es referixen a associacions.

(b) Les dades es referixen a associacions i fundacions.

(c) Les dades es referixen a associacions, fundacions i "altres formes jurídiques".

(d) Les dades es referixen a cooperatives i associacions.

(e) Les dades es referixen únicament a les cooperatives.

3. La dimensió econòmica de l'economia social de la UE

Conèixer el pes econòmic de l'economia social i comparar-lo amb altres sectors econòmics ajuda a comprendre la contribució d'este sector. Per a calcular la grandària econòmica de l'economia social poden utilitzar-se dos mètodes: el volum de negocis i el valor afegit. És important assenyalar que només este últim ha d'utilitzar-se per a la contribució d'un sector al Producte Interior Brut (PIB). La principal diferència entre tots dos mètodes radica en com es calculen i què representen. El volum de negocis reflecteix els ingressos generats per una empresa/sector, mentre que el valor afegit mesura la contribució real d'eixa empresa/sector al PIB, excloent els costos intermedis de producció, evitant així la doble comptabilització de les transaccions comercials. La suma de tot el valor afegit d'un país equival al PIB. En este context, una cooperativa de consum, per exemple, té un volum de negocis molt major en comparació amb el seu valor afegit, ja que comercialitza productes el valor afegit dels quals ja ha sigut incorporat per altres empreses, a diferència d'una cooperativa de producció agrícola, el volum de negocis de la qual està molt prop del seu valor afegit.

Per a este estudi ha sigut possible recopilar dades sobre el volum de negocis i el valor afegit. No obstant això, la informació és incompleta.

3.1. Facturació

Per forma jurídica, es va obtenir informació sobre el volum de negocis de les cooperatives de 19 Estats membres; de les associacions i fundacions, de 16 països, i de les mutualitats i altres formes jurídiques, d'un número encara menor. Les principals fonts de dades van ser els instituts nacionals d'estadística i la data de referència, per a la majoria dels Estats membres, va ser 2021 (vegeu el Quadre 12). En el cas de diversos països i de les associacions i fundacions, en lloc del volum de negocis es van utilitzar dades sobre els ingressos.

L'economia social de la UE va facturar més de 912.900 milions d'euros. França, Itàlia, Espanya i Finlàndia tenen els majors sectors cooperatius en termes de facturació, impulsats predominantment per les cooperatives agrícoles, de consum i de treball associat. França i Alemanya registren el major volum de negoci d'associacions, fundacions i mútues.

3.2. Valor afegit

Quant al valor afegit generat per les organitzacions de l'economia social, només es disposa de dades per a onze Estats membres, i en molts d'ells són incomplets per diverses raons. Malgrat això, les dades permeten traure algunes conclusions. Per a huit països (Croàcia, Txèquia, Grècia, Hongria, Luxemburg, Polònia, Portugal i Eslovènia) es disposa d'informació sobre el valor afegit de les diferents formes jurídiques.

Taula 8. Volum de negoci de l'economia social per forma jurídica (milions d'euros)

País	Cooperatives	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres formes jurídiques
Àustria	13.288,1	n/a	n/a	413,7	123,5
Bèlgica	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Bulgària	n/a	n/a	n/a	0	n/a
Croàcia	232,6	1.132,9	61	0	n/a
Xipre	182,8	n/a	n/a	n/a	n/a
Txèquia	464,4(a)	2.262,6	80	0	331,8
Dinamarca	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Estònia	36,9	174,9	20,8	0	48,1
Finlàndia	38.000	3.227,7	35	n/a	2.816,8
França	329.300	123.700	16.100	18.600	n/a
Alemanya	1.452	58.721,7	16.867,1	n/a	n/a
Grècia(b)	3.119,2	383	37,5	n/a	n/a
Hongria	1.564,4	1.741,7	1.229,5	n/a	4.561,6
Irlanda	689,1	983,2	290,3	8,8	6.802,6
Itàlia	128.931,1	n/a	n/a	n/a	n/a
Letònia	n/a	n/a	n/a	0	11,8
Lituània	702,9	115,6	12,7	0	220,4
Luxemburg	42,6(c)	1.763,4	66	n/a	27,8
Malta	107,8(b)	17,4	n/a	0	n/a
Països Baixos	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Polònia	878	5.048,5	2.809,6	n/a	n/a
Portugal	1.867,1	5.824	865,8	491,1	1.055,3
Rumania	772,6	320,8	45,5	0,7	105,1
Eslovàquia	2.507	n/a	n/a	0	196
Eslovènia	734,3	553,6	23,7	8,9	411,9
Espanya	66.509,6	15.188,7	7.754	2.251,9	15.541,4
Suècia	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
UE-27	591.382,5	221.159,7	46.298,5	21.775	32.254,0

FONT: Diverses fonts de dades. Les fonts i l'any de referència de cada Estat membre figuren en les fitxes per països de l'Apèndix 3.

(a) Les dades es referixen únicament a les cooperatives de vivendes.

(b) Dades parcials.

(c) Dades parcials, ja que el compte satèl·lit cobrix parcialment el sector cooperatiu.

(d) Les xifres de la UE-27 procedeixen de l'agregació de dades dels diferents Estats membres. No obstant això, a causa de la falta de dades o a dades parcials de diversos països, estes xifres no representen amb exactitud el volum de negocis total de l'economia social a escala de la UE. Per contra, han de considerar-se una estimació conservadora o un llindar inferior de les xifres reals.

Taula 9. Valor afegit de l'economia social de la UE per forma jurídica (milions d'euros)

País	Cooperatives	Associacions	Fundacions	Mutualitats	Altres formes jurídiques
Àustria	4.555,9	n/a	n/a	342,5	n/a
Bèlgica	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Bulgària	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Croàcia(a)	20,9	1 132,9	n/a	0	n/a
Xipre	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Txèquia	295,1(b)	2.262,6	25	0	253,5
Dinamarca	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Estònia	n/a	174,9	n/a	n/a	n/a
Finlàndia	n/a	3.227,7	n/a	n/a	n/a
França	n/a	123.700	n/a	n/a	n/a
Alemanya	n/a	58.721,7	n/a	n/a	n/a
Grècia(c)	240,9	383	1.3	n/a	n/a
Hongria	398,3	1.741,7	512,2	n/a	604,5
Irlanda	n/a	983,2	n/a	n/a	n/a
Itàlia	40.409,2	n/a	n/a	n/a	n/a
Letònia	n/a	n/a	n/a	0	n/a
Lituània	n/a	115,6	n/a	0	n/a
Luxemburg	34,3(d)	1.763,4	49,3	n/a	21,9
Malta	n/a	17,4	n/a	0	n/a
Països Baixos	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
Polònia	0.5	5.048,5	0	n/a	n/a
Portugal	715,7	5.824	379	319	627
Rumania	n/a	320,8	n/a	n/a	n/a
Eslovàquia	n/a	n/a	n/a	0	n/a
Eslovènia	14,4	553,6	4,2	n/a	223
Espanya	10.566,4	15.188,7	n/a	n/a	2.115,2
Suècia	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
UE-27(e)	57.251,5	221.159,7	971,1	661,5	3.845

FONT: Diverses fonts de dades. Les fonts i l'any de referència de cada Estat membre figuren en les fitxes per països de l'Apèndix 3.

(a) Les dades es referixen únicament a entitats orientades al mercat.

(b) Les dades es referixen únicament a les cooperatives de vivendes.

(c) Dades parcials.

(d) Dades parcials, ja que el compte satèl·lit cobrix parcialment el sector cooperatiu.

(e) Les xifres de la UE-27 procedeixen de l'agregació de dades dels diferents Estats membres. No obstant això, a causa de la falta de dades o a dades parcials de diversos països, estes xifres no representen amb exactitud el valor afegit de l'economia social a escala de la UE. Per contra, han de considerar-se una estimació conservadora o un llindar inferior de les xifres reals.

4. Distribució sectorial de la economia social de la UE

Com s'ha destacat en les seccions anteriors, l'economia social abasta una àmplia varietat de formes organitzatives. Es troben en quasi tots els sectors, d'acord amb l'evolució i les tradicions nacionals.

La reconstrucció d'esta diversitat sectorial a partir de les classificacions existents s'enfronta a diverses limitacions. En primer lloc, no tots els països disposen d'estadístiques actualitzades (o no publiquen dades per motius de confidencialitat) sobre el tipus d'activitats que realitzen les organitzacions de l'economia social. Quan es disposa de dades, no sempre és possible comparar-los i agregar-los a escala de la UE. Això es deu principalment a les diferents classificacions nacionals i a les diferents estadístiques sobre les formes jurídiques que componen l'economia social.

No obstant això, és possible extraure algunes conclusions sobre l'especialització de les quatre grans famílies de l'economia social a partir de l'anàlisi dels països per als quals es disposa de dades utilitzant la Classificació Estadística d'Activitats Econòmiques en la Comunitat Europea (NACE Rev.2)¹⁶

Segons els Estats membres amb dades disponibles (Taula 14), les cooperatives tenen un caràcter multi-sectorial, sent l'agricultura i l'alimentació, la vivenda, el comerç minorista i els serveis socials i sanitaris els sectors més importants. Les mútues es concentren en el sector de les assegurances, amb algunes entitats registrades en altres sectors, probablement en relació amb el tipus d'usuaris (com en l'agroalimentari) o el tipus de serveis (com en el cas dels serveis socials i sanitaris).

En el cas de les associacions i fundacions, l'anàlisi del sector d'activitat està condicionat per la classificació NAIX de la categoria genèrica "Activitats de les organitzacions de membres" (inclosa en la categoria "altres sectors" en el quadre 10), que inclou a la majoria d'estes organitzacions. Fora d'esta categoria, moltes organitzacions operen en l'àmbit social, en particular en el sector de la vivenda, en l'educació, però sobretot en els serveis socials i sanitaris, així com en les activitats artístiques i creatives.

Finalment, malgrat la no disponibilitat de dades en alguns Estats membres, és interessant observar que, com es mostra en la gràfic 4 - almenys 3,3 milions de persones treballen en el sector de la sanitat i l'assistència social, altres 702.000 en el de l'educació i 622.000 en el de les arts, la cultura i l'oci.

5. La grandària de les entitats de l'economia social de la UE

El teixit empresarial europeu conté moltes petites i mitjanes empreses. Segons les Estadístiques Estructurals de les Empreses publicades per Eurostat, la gran majoria (99,8%¹⁷) de les empreses actives en l'economia empresarial no financera de la UE en 2021 eren microempreses i petites i mitjanes empreses (PIME)¹⁸.

Referent a això, els resultats no són sorprenents, ja que mostren també que la gran majoria de les empreses de l'economia social són PIME, i que les microempreses representen més del 93,5%. Les empreses de grandària mitjana de ES representen el 1,7% i les de grandària gran el 0,2%.

16.- [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_\(NACE\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Statistical_classification_of_economic_activities_in_the_European_Community_(NACE))

17.- https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Structural_business_statistics_overview#Size_class_analysis

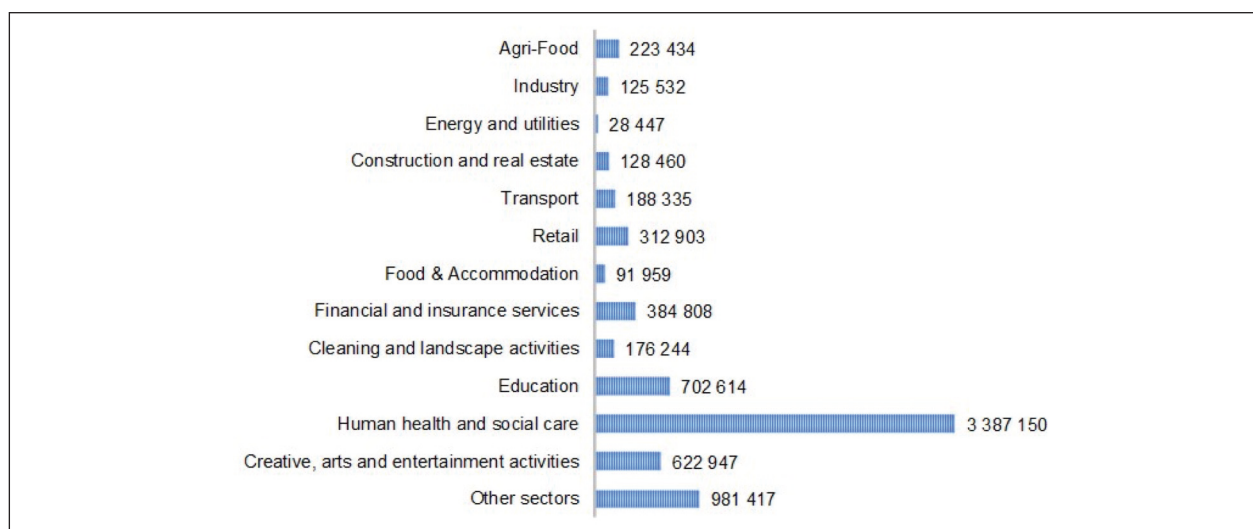
18.- Les microempreses tenen menys de 10 treballadors, les petites empreses menys de 50 i les mitjanes empreses menys de 250. Per a una definició més detallada de les PIME, vegeu: https://single-market-economy.ec.europa.eu/smes/sme-definition_en

Taula 11. Nombre d'entitats de l'economia social per forma jurídica i sector (a)

Sector	Cooperatives	Associacions	Fundacions	Mutualitats
Agroalimentari	17.502	12.040	67	1
Indústria	3.865	424	16	0
Energia i servicis públics	3.997	168	6	0
Construcció e immobiliari	93.220	37.595	2.754	4
Transport	6.340	438	9	0
Venta al per menor	10.043	1.338	38	1
Menjar i allotjament	3.411	3.147	66	1
Serveis financers i de segurs	3.415	1.993	215	5.844
Activitats de neteja i paisatge	4.873	324	9	0
Educació	4.611	58.175	11.287	4
Salut humana i assistència social	10.175	169.115	13.569	162
Activitats creatives, artístiques i de oci	3.646	585.647	9.844	3
Altres sectors	23.638	593.714	39.862	317
Total	188.736	1.464.118	77.742	6.337

FONT: Diverses fonts de dades. Les fonts i l'any de referència de cada Estat membre figuren en les fitxes per països de l'Apèndix 3.

(a) Es disposa de dades classificades per codis NACE per a Àustria (únicament per a cooperatives i mutualitats), Bèlgica, Croàcia, Txèquia (amb dades parcials per a cooperatives), Estònia, Finlàndia (excloses les mutualitats), França, Grècia, Hongria, Itàlia, Letònia, Lituània, Luxemburg, Països Baixos, Portugal, Romania, Eslovàquia (només per a cooperatives), Eslovènia i Espanya (limitats a cooperatives i mutualitats i, parcialment, a altres formes jurídiques). No obstant això, per motius de confidencialitat, és possible que no es publiquen algunes dades per a tots els sectors d'estos països. No es disposa de dades basades en la classificació NACE per a Alemanya, Irlanda, Malta, Polònia i Suècia. Es van obtenir dades parcials per a educació, sanitat i treball social, i vivenda buscant coincidències en les classificacions disponibles adoptades a nivell nacional. Donades estes limitacions, estes xifres han de considerar-se una estimació conservadora o un llindar inferior de les xifres reals.

Figura 1 - Nombre de persones ocupades en l'economia social de la UE per sectors

FONT: Diverses fonts de dades. Les fonts i l'any de referència de cada Estat membre figuren en les fitxes per països de l'Apèndix 3.

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · EN PORTADA

ENTREVISTA A SIMEL ESIM, CAP DE LA UNITAT D'ECONOMIA COOPERATIVA, SOCIAL I SOLIDÀRIA DE L'ORGANITZACIÓ INTERNACIONAL DEL TREBALL - OIT

Simel Esim, economista turco-estadounidenca, dirigix la cartera de l'OIT sobre economia cooperativa, social i solidària (COOP/ESS) des de 2012, quan es va convertir en la primera dona en ser nomenada cap de la Unitat 'ilo.coop' des de 1920. Entre les fites de la seua trajectòria es troba haver dirigit en 2022 l'informe de l'Oficina de l'OIT sobre treball decent i ESS. El debat general de la 110a reunió de la Conferència Internacional del Treball (CIT) va desembocar en l'adopció de la Resolució sobre el treball decent i l'ESS, que va incloure una primera definició global d'economia social i solidària, definició que mesos després va ser adoptada en l'Assemblea General de l'ONU, en la seua Resolució sobre ESS i desenvolupament sostenible. De tota aquesta trajectòria ens parla en l'actual entrevista.

“Les resolucions de l'OIT i l'ONU sobre Economia Social i Solidària són transformadores per a l'impuls global al voltant de l'ESS. Encoratgen els governs, les organitzacions internacionals i la societat civil a integrar l'ESS en les seues agendes de desenvolupament. Amb el temps, permetran una major alineació de les polítiques i els marcs jurídics, ajudant els actors de l'ESS a accedir a recursos, suport, contractes i organismes que abans estaven fora del seu abast”.

- Estimada Simel Esim, en els últims anys l'OIT i la UNTFSS han estat especialment actives en el reconeixement i foment de l'economia social i solidària (ESS), que ha donat com a resultat, primer, la Resolució de la Conferència Internacional del Treball (CIT) sobre treball decent i ESS de juny de 2022, que inclou la primera definició tripartida i internacional d'economia social i solidària, i després la Resolució de l'Assemblea General de l'ONU sobre la promoció de l'ESS per al desenvolupament sostenible, aprovada a l'abril de l'any passat, i que adopta íntegrament la definició d'ESS que realitza l'OIT. Com va ser el procés, el viatge que va donar lloc a aquesta definició?

- M'agradaria respondre a aquesta pregunta a partir de l'editorial que vaig escriure per a Social Economy News sobre l'elaboració de la definició tripartida internacional de l'Economia Social i Solidària (ESS), adoptada en la 110a sessió de la CIT. La definició identifica els principis i valors de l'ESS i reconeix el treball decent entre els valors de l'ESS. Enumera les entitats que entren dins de la definició utilitzant aquests principis i valors. La referència a «circumstàncies nacionals» i «altres entitats» en la definició reflecteix el reconeixement de la diversitat de l'ESS i el seu entorn a tot el món, tant entre països com dins dels països.

-A partir d'aquest moment, els Estats exerceixen un paper rellevant perquè s'adopten i s'apliquen aquestes resolucions en els diferents països. Està sent un procés senzill? Hi ha països on s'ha de treballar més? Com contempla l'avanç de l'economia social?

- L'avanç global de l'ESS ha de ser en gran mesura ascendent. La investigació i el diàleg polític sobre com la definició internacional de l'ESS, adoptada per l'OIT i inclosa en la resolució de l'ONU, s'aplica als contextos nacionals són fonamentals per fer avançar l'ESS.

És per això que estem cartografiant l'ESS en contextos nacionals on encara no és ben coneguda com a marc, encara que les seues entitats existisquen. Amb aquest fi, a Àsia duem a terme una investigació política participativa en cinc països: Cambodja, Kirguizistan, Mongòlia, Tailàndia i Vietnam. També organitzem una consulta regional amb responsables polítics, organitzacions de treballadors i empresaris i professionals de tota la regió en un taller per aportar més claredat i visibilitat a l'ESS a la regió i a les seues contribucions al treball decent i al desenvolupament sostenible. La investigació i les consultes nacionals, així com el diàleg regional a Àsia, van mostrar que l'ESS com a terme paraigua no és àmpliament coneguda o reconeguda en aquests països.

Aquesta falta de familiaritat dificulta que les autoritats públiques donen suport adequadament a les entitats de l'ESS que depenen d'ella de manera coordinada i holística. Després de la investigació, els components nacionals van desenvolupar plans d'acció per validar i fer operatives les conclusions i recomanacions emergents. Aquestes s'estan presentant ara als països per al diàleg polític encaminat a crear un entorn propici per a l'ESS. També s'està elaborant un compendi basat en les conclusions dels cinc estudis nacionals.

- I tinc entès que no només estan treballant a Àsia sinó també a Àfrica

- Sí, a l'OIT hem donat suport també al desenvolupament de l'estratègia decenal de la Unió Africana (UA) sobre l'ESS i el seu pla d'aplicació en els darrers anys. Hem acordat amb la UA que és necessari comprendre la naturalesa i l'abast de l'ESS en els països on no es disposa d'ampla informació al respecte. Per a això, i en col·laboració amb la UA, hem dut a terme una investigació cartogràfica sobre l'ESS en sis països africans: la República Democràtica del Congo (RDC), Egipte, Kenia, Madagascar, Nigèria i Zàmbia. La inves-

tigació va utilitzar una metodologia similar a la d'Àsia. Vam presentar els resultats de la investigació en dos seminaris web, un en anglès i un altre en francès, a responsables polítics, interlocutors socials, professionals de l'ESS i acadèmics. Ara, amb la UA estem començant a celebrar diàlegs polítics nacionals al voltant de les conclusions i recomanacions.

- La definició aprovada per l'OIT i l'Assemblea General de l'ONU fa referència al paper de l'ESS en la transició de l'economia informal a la formal. Quina importància té això per al treball digne i els reptes persistents del mercat laboral?

- Un dels aspectes més crítics de la definició de l'ESS de l'OIT i de la posterior Assemblea General de l'ONU és la seua atenció al paper que pot jugar en la transició de l'economia informal a la formal. Això és crucial perquè en molts països l'economia informal representa una part significativa del mercat laboral i juga un paper important en la producció, la creació d'ocupació i la generació d'ingressos. Segons l'OIT, uns 2.000 milions de treballadors, és a dir, el 61% de la població mundial ocupada major de 15 anys, i més del 90% de les microempreses i petites empreses de tot el món operen en l'economia informal. La formalització de l'ocupació contribueix a l'estabilitat i el creixement econòmics en garantir una remuneració justa, millors pràctiques empresarials i accés als mercats. També

promou la inclusió social en integrar en l'economia formal grups marginats com les dones, els joves i els treballadors migrants. Aquest procés recolza els objectius de desenvolupament sostenible relacionats amb el treball digne, el creixement econòmic i la reducció de les desigualtats.

La Recomanació 204 de l'OIT sobre la transició de l'economia informal a l'economia formal (2014) destaca la importància de les cooperatives i les unitats d'ESS en aquesta transició. Les entitats d'ESS són reconegudes, en la Recomanació, pel seu paper en la provisió d'ocupació i oportunitats econòmiques en àrees que manquen d'estructures formals. La recomanació reclama marcs jurídics i institucionals de suport i fa èmfasi en la necessitat del diàleg social per garantir estratègies de transició inclusives i eficaces. En organitzar els treballadors informals, les entitats de l'ESS poden facilitar la protecció jurídica i els acords laborals formals. També poden proporcionar prestacions de protecció social, com assegurances de malaltia i pensions, que solen estar absents en l'economia informal. A més, les entitats d'ESS milloren l'accés als serveis financers, la formació i els mercats, ajudant les empreses informals a créixer i ser més sostenibles. Promouen el desenvolupament inclusiu centrant-se en els grups marginats com les dones, els joves i els treballadors migrants, promovent així l'equitat social i reduint la pobresa.

Així ho demostren les entitats d'ESS de treballadors informals del transport, recicladores, treballadors a domicili, venedors ambulants i cuidadors a domicili, per nomenar alguns. Les entitats de l'ESS també fomenten el diàleg social, garantint que les estratègies de transició siguin inclusives i eficaces, abordant les necessitats i els drets dels treballadors informals.

- En la seua opinió, quines són les principals aportacions de les esmentades resolucions, de les quals se sent més satisfeta, i de quina manera poden beneficiar l'economia social i solidària i la població en el seu conjunt en els pròxims anys?

-La Resolució de l'OIT sobre el treball digne i l'ESS és un marc global adoptat unànimement per representants de governs, organitzacions d'empresaris i de treballadors de tot el món. La Resolució defineix l'ESS, proporciona principis rectors per abordar els reptes i les oportunitats, i detalla les funcions dels governs, els interlocutors socials i l'OIT.

En animar els Estats membres a desenvolupar estratègies nacionals, locals i regionals, la Resolució garanteix que les entitats de l'ESS reben el suport que necessiten a través de marcs jurídics específics, incentius fiscals i polítiques de contractació pública. Aquest reconeixement formal ajuda les entitats de l'ESS a guanyar legitimitat i accés a recursos essencials, permetent-los prosperar i ampliar el seu impacte.

La resolució subratlla també la importància de l'ESS en el foment de la democràcia, la justícia social i el creixement econòmic inclusiu.

Per la seua banda, la resolució 77/281 de l'AGNU va incloure la definició de l'ESS adoptada per l'OIT i anima els Estats membres, les entitats de l'ONU i les institucions financeres i bancs de desenvolupament multilaterals, internacionals i regionals a promoure la contribució de l'ESS al desenvolupament sostenible. Aquest enfocament holístic garanteix que l'ESS s'integre en polítiques econòmiques i socials més àmplies, alineant-se amb les normes laborals i de drets humans.

També va demanar al Secretari General que preparés un informe sobre l'aplicació de la resolució en col·laboració amb el Grup de Treball de l'ONU sobre l'ESS. L'informe del Secretari General destaca el paper crucial de l'Economia Social i Solidària (ESS) en l'assoliment de l'Agenda 2030 per al Desenvolupament Sostenible i proporciona una avaluació en profunditat dels progressos realitzats, els desafiaments trobats i les recomanacions orientades al futur.

- Justament, acaba de presentar-se el primer informe del Secretari General de l'ONU sobre l'aplicació de la Resolució sobre ESS i desenvolupament sostenible. Quins són els seus principals resultats?

- Així ha estat. Redactat per l'OIT i l'UNCTAD com a copresidents del Grup de Treball de les Nacions Unides sobre l'ESS, l'informe inclou aportacions de 17 governs, vuit entitats de les Nacions Unides, sis organitzacions no governamentals internacionals, incloent membres i observadors de l'UNTFSS i una àmplia gamma de parts interessades de tot el món. En ell es documenta com l'ESS contribueix a una recuperació més inclusiva, resilient i sostenible mitjançant la promoció del treball decent, la reducció de les desigualtats, el foment de la sostenibilitat mediambiental i l'impuls del desenvolupament econòmic local. L'informe recomana l'adopció de mesures concretes en àmbits com els marcs jurídics, polític i institucional, l'educació i la investigació, els serveis de suport financer i no financer, i la visibilitat estadística.

Presentat a la Segona Comissió del 79è període de sessions de l'Assemblea General de les Nacions Unides, l'informe pot ser seguit d'una nova resolució dels Estats membres amb recomanacions basades en l'informe. En definitiva, el que vull transmetre és que aquestes resolucions són transformadores per a l'impuls global al voltant de l'ESS. Animen els governs, les organitzacions internacionals i la societat civil a integrar l'ESS en les seues agendes de desenvolupament. Amb el temps, permetran una major alineació de les polítiques i els marcs jurídics, ajudant els actors de l'ESS a accedir a recursos, suport i associacions que abans estaven fora del seu abast. Això beneficiarà no només els actors de l'ESS, sinó també les comunitats i societats de tot el món. La sinergia entre les resolucions de l'OIT i de l'ONU proporciona una base sòlida perquè els Estats membres desenvolupen i apliquen polítiques d'ESS que estiguen en consonància amb els objectius nacionals i mundials.

- I quines mesures concretes s'estan emprenent ara des de l'OIT en el context del suport a l'economia social?

- Ja al novembre de 2022, el Consell d'Administració de l'OIT va acordar una estratègia i un pla d'acció de set anys per a tota l'Oficina sobre treball decent i ESS (2023-29). Aquesta estratègia i pla d'acció és la manera com l'OIT proposa avançar en la resolució a través de la investigació, les estadístiques, la promoció de polítiques, el reforç institucional i la creació de capacitat, les associacions estratègiques i la comunicació. El treball se centrarà en cinc àrees prioritàries, que també

estan alineades amb les àrees del programa d'acció de l'OIT establides pel nostre nou director general: Treball digne per als treballadors de l'economia assistencial; Transicions de l'economia informal a l'economia formal; Transició justa cap a economies i societats ambientalment sostenibles; treball digne en les cadenes de subministrament; i treball digne en situacions de crisi i postcrisi. Des de l'adopció de la Resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides 'Promoure l'economia social i solidària per al desenvolupament sostenible' (A/RES/77/2819), es va desenvolupar el Pla d'Acció Estratègic del UNTFSSSE (2024-2026) per a l'aplicació efectiva de la mateixa. Es va elaborar de manera participativa, incloent-hi en el quart simposi tècnic del UNTFSSSE, celebrat els dies 2 i 3 d'octubre de 2023 a Montreal (Canadà).

En l'aplicació d'aquest pla d'acció estratègic, l'UNTFSSSE ha coordinat iniciatives de sensibilització i ha participat en altres esdeveniments internacionals. El CIF-OIT i l'OIT, amb finançament del Govern luxemburguès, van llançar un MOOC per sensibilitzar sobre l'ESS. Desenvolupat per a la UNTFSSSE, aquesta eina integral està dissenyada per capacitar una àmplia gamma de parts interessades, incloent els Estats membres de l'ONU, els organismes intergovernamentals, les entitats de l'ONU, grups de reflexió, els bancs de desenvolupament, la societat civil, el sector privat i els mitjans de comunicació. Recentment, els mòduls es van millorar mitjançant un esforç de col·laboració, incorporant comentaris valuosos dels membres i observadors de la UNTFSSSE.

- Perquè, en la seua opinió, senyora Esim, quin és el paper diferencial de l'economia social davant dels grans reptes actuals de la humanitat i per què és tan important promoure-la?

- L'ESS es troba en una posició única per respondre a molts dels reptes globals actuals. El seu èmfasi en l'acció col·lectiva, la solidaritat i la sostenibilitat la converteix en un soci natural per abordar qüestions com la desigualtat, el canvi climàtic i la justícia social. A diferència de les empreses tradicionals, les entitats de l'ESS donen prioritat a les persones i al planeta per sobre dels beneficis, cosa que resulta essencial per crear comunitats i economies més resilients. En promoure l'ESS, fomentem un creixement inclusiu que beneficia a tots, no només a uns pocs. El model cooperatiu, per exemple, ja ha demostrat ser una solució eficaç en sectors com les energies renovables, la gestió de residus i l'assistència social.

Les entitats de l'ESS poden crear i preservar llocs de treball, proporcionar protecció social, així com una sèrie de serveis per als seus membres, treballadors, usuaris i comunitats. Poden promoure solucions tant

consolidades com innovadores per oferir oportunitats de treball decent i satisfer les necessitats dels grups desfavorits i de les persones en situació de vulnerabilitat, en particular les dones, fins i tot en les zones rurals. Poden contribuir a respectar la dignitat humana, construir comunitat i fomentar la diversitat, la solidaritat i el respecte pels coneixements i cultures tradicionals, fins i tot entre els pobles indígenes i tribals. Les entitats de l'ESS també poden contribuir a donar sentit al treball en una època en què la gent aspira a un treball digne, significatiu per a les persones i el planeta. En altres paraules, l'ESS és una via perquè les persones persegueixin el seu benestar material i el seu desenvolupament espiritual a través d'un treball digne.

- D'altra banda, en la CIT d'aquest any sobre el treball digne i l'economia de les cures es va adoptar una resolució que fa referència a la prestació de cures a través de l'economia cooperativa, social i solidària. Què està fent l'OIT per aconseguir-ho, tenint en compte la creixent demanda de cures i l'impuls per trobar solucions assequibles, accessibles i basades en la comunitat?

- La Resolució de la CIT relativa al treball digne i l'economia de la cura adoptada al juny de 2024 inclou al voltant d'una dotzena de referències a solucions cooperatives, d'ESS i basades en la comunitat per a la cura. Inclogué referències específiques a l'ESS com a marc viable per organitzar el treball de les cures, fomentant així la creació d'ocupació i millorant la qualitat de les cures. Es tracta d'un important reconeixement de l'economia de les cures com un àmbit vital en el qual l'ESS pot desempeñar un paper significatiu. La resolució destaca com els models d'atenció de l'ESS poden proporcionar solucions d'atenció basades en la comunitat i assequibles, que són alhora d'alta qualitat i accessibles, alhora que garanteixen unes condicions de treball dignes per als cuidadors, que sovint són dones i treballadores de l'economia informal, garantint salaris justos, formació i protecció social.

- Una Resolució molt pertinent i necessària a la qual també donarem seguiment.

- El seguiment de la resolució relativa al treball digne i l'economia assistencial es plasmarà en una proposta de pla d'acció per al 2024-30, que serà deliberada aquest mes de novembre de 2024 pel Consell d'Administració de l'OIT. Destaca la necessitat de conèixer el paper de les associacions públic-privades, les empreses públiques i privades, especialment les MIPYME, i les entitats de l'ESS, incloent les cooperatives i les iniciatives dirigides per la comunitat, en

la prestació i inversions en serveis de cures de qualitat, infraestructures de cures, formació i oportunitats d'ocupació desenvolupades. També assenyalava la necessitat d'identificar els sistemes de cures i totes les polítiques públiques pertinents informades per diagnòstics sensibles al gènere, ocupació informal, treballadores migrants de la cura i les treballadores en cooperatives i altres entitats de l'ESS. Estem explorant com les entitats de l'ESS poden oferir solucions innovadores i impulsades per la comunitat per a la cura, particularment en regions on els serveis de cures estan subdesenvolupats o són inaccessibles. Això inclou el suport a models cooperatius. L'OIT ha desenvolupat també eines i orientacions per ajudar els països a integrar l'ESS en els seus sistemes de cures, promovent solucions equitatives i sostenibles en aquest àmbit. Fins a la data hem dut a terme investigacions sobre iniciatives de l'ESS per a la provisió de cures a Colòmbia, Territoris Ocupats de Palestina i Zimbabwe. El nostre objectiu és ajudar a enfortir i ampliar les xarxes nacionals de suport per atendre millor les comunitats mitjançant la prestació de serveis de l'ESS. Hem estat celebrant tallers de validació dels resultats de la investigació als països seleccionats. També hem començat a organitzar tallers de formació utilitzant les eines Think.Care.Coop i Start.Care.Coop de l'OIT als països en què es preveu la realització de projectes pilot. Colòmbia és un d'aquests països, on s'estan explorant les intervencions de cures a través de l'ESS en comunitats indígenes i entre llevadores.

- La disponibilitat d'estadístiques harmonitzades, comparables i coherents al respecte és una qüestió prioritària. Què treball està realitzant actualment l'OIT en aquest àmbit de les estadístiques? Existeix una fórmula màgica?

-L'OIT lidera els esforços mundials per millorar la disponibilitat i la qualitat de les estadístiques sobre l'ESS. Actualment estem treballant en metodologies per captar tot l'abast de les activitats de l'ESS, incloent les entitats formals i informals. Aquest treball és complex, ja que l'ESS abasta moltes formes jurídiques diferents i opera en diversos sectors. No

obstant això, estem avançant a través de projectes pilot, aliances amb oficines nacionals d'estadística i col·laboració amb investigadors. Encara que potser no existeix una «fórmula màgica», ens estem apropant a la normalització dels enfocaments que poden utilitzar-se arreu del món per generar dades fiables i comparables.

L'elaboració d'estadístiques harmonitzades, comparables, coherents i de qualitat sobre l'ESS i les seues entitats és una àrea clau per mostrar avenços. Hem elaborat directrius sobre les estadístiques de les cooperatives i realitzat estudis pilot en cinc països: Costa Rica, Itàlia, Corea, Tanzània i Turquia. Aquests estudis estaran aviat disponibles en un compendi, juntament amb una guia actualitzada per a la mesura de les cooperatives. A la 21a Conferència Internacional d'Estadístiques del Treball (CIET) es van presentar i debatre els avenços en la posada a prova de les Directrius relatives a les estadístiques de les cooperatives, i una fulla de ruta cap a les directrius relatives a les estadístiques de l'ESS. Amb la financiació del Govern coreà i basant-nos en un recent exercici d'avaluació, estem creant dos grups de treball sobre estadístiques, un amb la UNTFSS (marc conceptual) i un altre amb el COPAC (sobre la contribució econòmica de les cooperatives).

"L'ESS es troba en una posició única per respondre a molts dels reptes globals actuals. El seu èmfasi en l'acció col·lectiva, la solidaritat i la sostenibilitat la converteix en un soci natural per abordar qüestions com la desigualtat, el canvi climàtic i la justícia social".

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES FEDERACIONS

FEDERACIÓ DANY CEREBRAL ADQUIRIT DE LA COMUNITAT VALENCIANA, PERQUE UNA VIDA SALVADA MEREIX SER VISCUDA AMB DIGNITAT

- Seu: C/ Zapatería de los Niños, 4 baix. 46001 València
- Telèfon de contacte: 613 088 697
- Any de constitució: 2010
- E-mail: info@danycerebralcv.org
- Web: <https://danycerebralcv.org/>
- X: <https://x.com/danycerebralCV>
- Instagram: <https://www.instagram.com/danycerebralcv>
- Facebook: @Fevadace-DCA

La Federació Dany Cerebral Adquirit (DCA) de la Comunitat Valenciana es va constituir a València al març de 2010 amb l'objectiu de potenciar els vincles d'unió entre les diferents associacions de familiars i persones afectades de DCA existents a la Comunitat Valenciana, convertint-se en un instrument de representació davant els agents socials per traslladar a l'Administració les demandes i reclamacions del col·lectiu amb una sola veu.

Les Associacions de persones afectades per un DCA i les seues famílies sorgeixen a partir de la meitat de la dècada dels 90 com una forma de donar resposta a la falta de recursos d'atenció al col·lectiu.

El DCA provoca, en molts dels casos, un canvi no només en la persona que el pateix sinó també en tot l'entorn familiar. D'aquesta manera, sorgeixen les entitats associatives amb una doble finalitat: atendre les necessitats de rehabilitació i atenció de les persones afectades, i donar resposta a les necessitats de suport als familiars de la persona afectada.

En 2005 ja s'havien constituït entitats provincials en tot el territori de la Comunitat Valenciana, i tan sols 5 anys després neix la Federació de Dany Cerebral Adquirit en la nostra autonomia. Aquesta entitat serà clau perquè el moviment pugua sumar als objectius anteriors la seua participació com a agent actiu en la incidència política i anar incorporant-se en l'elaboració de polítiques públiques d'atenció a les persones amb DCA.

En els últims 10 anys s'ha fomentat l'aparició de noves entitats associatives per tot el territori de la Comunitat Valenciana, generant una xarxa de suport per a les persones que han patit un DCA i les seues famílies. I, d'altra banda, s'ha desenvolupat una eina

de participació social activa que pugua ajudar a transformar els recursos d'atenció al col·lectiu.

Actualment, la Federació de Dany Cerebral Adquirit de la Comunitat Valenciana-Dany Cerebral CV està composta per 9 entitats de les tres províncies: ATENEU Castelló, ATENEU Maestrat i DACEM Segorbe a Castelló; Nova Opció a València, i ADACEA, ACERVEGA, Cerebrum i Coratge Alcoi a Alacant. Entre totes elles sumen un total de 1.872 persones associades en 2024, de les quals un 44% són persones amb DCA i la resta, fins a més del 90%, són familiars directes de les persones afectades.

El dany cerebral adquirit, una "epidèmia silenciosa"

El DCA fa referència a un conjunt d'etiologies força heterogènies, i té com a característica comuna el fet d'haver provocat una lesió cerebral que irromp en el desenvolupament vital (Mayoral, 2000:127-135). No és una discapacitat de naixement o degenerativa, encara que pugua compartir amb elles perfils de necessitat i atenció.

Entre les causes més freqüents de DCA es troben:

- Accident Cerebrovascular (ACV - Ictus)
- Traumatisme Cràneo Encefàlic (TCE)

- Anòxia (Hipòxia Cerebral)
- Altres: tumors cerebrals, meningitis, encefalitis, encefalopaties, abscessos cerebrals...

El DCA té múltiples conseqüències en les persones afectades, que experimenten seqüeles físiques, conductuals, sensitives, funcionals, cognitives i de comunicació.

La Comunitat Valenciana, segons l'EDAD2020 (INE, 2022), es situa en tercer lloc pel que fa al nombre de persones afectades de totes les comunitats autònomes d'Espanya, amb 52.451 (23.727 homes i 28.724 dones), sent superada només per Andalusia i Catalunya. Segons aquest informe, la principal causa de DCA en la població de la Comunitat Valenciana és d'un 88% per Accident Cerebrovascular i un 12% per Traumatisme Cràneo Encefàlic.

L'Estratègia per a l'Atenció al Dany Cerebral Adquirir a la Comunitat Valenciana (2017-2020) afirma que cada any es produeixen a la nostra regió més de 12.000 altes hospitalàries de persones que ingressen

per problemes de lesió cerebral. D'elles, al voltant de 8.000 sobreviuen un mes després, de les quals entre un 40% i un 50% pateixen limitacions de diferents tipus i intensitats que potencialment poden recuperar-se si se'ls aplica un tractament neuro-rehabilitador específic.

Les entitats associatives i l'atenció a les persones afectades per un DCA

Les diferents associacions que formen part de la Federació naixen amb vocació de cobrir la falta de recursos en l'atenció al col·lectiu. Actualment són molts els serveis que s'ofereixen des de la Federació: Gestió de Centres d'Atenció Diürna; Serveis de Promoció de l'Autonomia Personal; Sensibilització sobre el cuidat de la Salut Cerebral; Recursos d'inserció laboral, i Atenció al DCA infantil, inclusió educativa.

En 2023 són més de 3.300 persones les que van ser ateses pels diferents recursos de les entitats pertanyents a la Federació DCA. A més, en àmbits com són

Composició actual de la Junta Directiva de la Federació de Dany Cerebral Adquirir

President

Juan José Forner, President de l'Associació de Dany Cerebral Dany Cerebral Ateneu Castelló

Vicepresident

Glauco Uberti, Vicepresident de l'Associació de Dany Cerebral Adquirir de València

Secretari

Rafael Hervás Martín, President de l'Associació de Dany Cerebral Adquirir d'Alt Palància i Millars

Tresorera

Mari Carmen Ferrer, Presidenta de l'Associació de Dany Cerebral Adquirir d'Alacant

Vocal 1

Antonia Manresa Rocamora, Presidenta de l'Associació de Dany Cerebral Adquirir i Ictus de la Vega Baixa

Vocal 2

Alicia de los Dolores Fuentes, Vocal de l'Associació de Dany Cerebral Adquirir d'Alacant

El dany cerebral adquirit (DCA) fa referència a un conjunt d'etiologies bastant heterogènies i té com a característica comuna haver provocat una lesió cerebral que interromp el desenvolupament vital. No és una discapacitat de naixement ni degenerativa, encara que pot compartir amb aquestes perfils de necessitat i atenció.

els Centres d'Atenció Diürna, les entitats gestionen el 32,5% de les places públiques/concertades per a persones amb DCA a la Comunitat Valenciana.

És destacable el desenvolupament que s'ha portat a terme de la xarxa d'entitats, tant en la promoció d'associacions pels diferents territoris de la Comunitat com en la diversitat de recursos que s'han anat creant i sostenint per a donar cobertura a les necessitats que va plantejant el col·lectiu.

Aquest impuls del moviment social al voltant del DCA es desenvolupa en la federació mitjançant l'assessorament a entitats socials, el foment de la creació de noves associacions de persones afectades i els seus familiars, i l'impuls i desenvolupament d'espais formatius per a la millora i l'augment de la participació social.

La salut cerebral, un repte dels nostres dies

La salut cerebral té la mateixa importància que la salut física, encara que sovint no se li presta l'atenció

necessària. El cervell treballa les 24 hores del dia, fins i tot quan dormim. Per això, perquè funcione com cal, és important cuidar-lo de manera adequada, ja que tot el que passa o la nostra alimentació afecta al cervell i al seu funcionament.

Els hàbits de vida actuals poden crear condicions adequades perquè es produïska una lesió cerebral o neurodegenerativa, per aquest motiu és important cuidar i potenciar aquells aspectes que són determinants per al cuidat de la Salut Cerebral. És per això que entre les seues activitats la Federació impulsa també campanyes anuals de sensibilització, amb la finalitat de donar a conèixer i sensibilitzar la població sobre els determinants de la Salut Cerebral.

Aquesta sensibilització es porta a terme mitjançant tallers de Salut Cerebral, promoció de grups de senderisme urbà, concurs de receptes neuro-saludables, formacions/trobades per a professionals de l'atenció a persones amb DCA i les seues famílies, jornades de difusió de coneixement acadèmic/científic i aprenentatge experiencial, etc.

Reunió de la Federació DCA amb la Vicepresidenta y Consellera de Servicis Socials, Igualtat i Vivenda, Susana Camarero.

Trobada d'Entitats de Federació DCA.

La importància del moviment civil associatiu

Ja en la redacció de l'Estratègia Autonòmica d'Atenció a persones amb DCA de la Comunitat Valenciana (2017-2020), la Federació va participar no només en l'elaboració, sinó que també formant part activa del Comitè Tècnic del DCA, encarregat del seu seguiment. A més, representants de les diferents entitats han vingut participant en els Consells de Xarxa de DCA que es van constituir en els diferents departaments sanitaris. Actualment, participa en la revisió i la redacció del nou Pla d'Atenció a persones amb DCA i en el Pla Ictus.

És important remarcar que la Federació compta amb un únic professional empleat i és el treball vo-

luntari de professionals i socis de les entitats el que treu endavant totes les activitats.

Per a la Federació és primordial potenciar un moviment associatiu fort i cohesionat que reivindique unes polítiques públiques que vetlen pel cuidat i desenvolupament de les persones amb DCA, canalitze l'avaluació dels serveis i centres d'atenció, perquè totes les persones afectades i les seues famílies tinguin una vida digna. I que això es done independentment del lloc de la Comunitat Valenciana on es resideix, de l'edat o dels recursos econòmics dels quals es disposa. Per tot això, el lema de la Federació DCA: "Una vida salvada, mereix ser viscuda amb dignitat".

22-11-2024
VII JORNADA
DAÑO CEREBRAL
8:30H-15:00H

Sala Ramón y Cajal
 Escola Valenciana
 d'Estudis de la Salut

Hospital Universitari Dr. Peset

Canal de Juan de Garay, 21
 Patraix · 46017 València

**RELACIONES SOCIALES
Y SALUD CEREBRAL**

L'ECONOMIA SOCIAL EN ACCIÓ · LES NOSTRES EMPRESES

MIGRACOOP, UN VIVER DE COOPERATIVISME PER A REVITALITZAR LES ZONES D'INTERIOR DE LA COMUNITAT VALENCIANA

- Seu: FEVECTA, Arzobispo Mayoral, 11 bajo -València
- Telèfon: 963 52 13 86 / 963 51 50 29

- Any de constitució: 2019
- E-mail: migracoop@fevecta.coop
- Web: <https://www.migracoop.org/>
- X: <https://x.com/migracoop>
- Facebook: <https://www.facebook.com/groups/1231955000567610/>
- Instagram: <https://www.instagram.com/migracoop.es/>
- Youtube: <https://www.youtube.com/channel/UCV7wN1-f2wDsXeAp4UZGf3g>

La migración y
la revitalización del medio rural
por el **trabajo cooperativo**

MigraCOOP és un projecte impulsat per FEVECTA, a través de la seua Fundació per a la Cooperació i el Foment del Cooperativisme (FCFC), amb la intenció de donar respostes innovadores als reptes que planteja la migració i la revitalització del medi rural a l'Espanya buidada. El projecte es dirigeix a totes aquelles persones, agents de canvi, col·lectius i organitzacions amb reptes per resoldre al voltant de la migració, la revitalització del medi rural a l'Espanya buidada i el treball cooperatiu.

Al llarg dels seus cinc anys de desenvolupament, el projecte migraCoop ha recorregut ja un llarg camí i es pot dir que ha aconseguit consolidar-se i arribar a un col·lectiu significatiu de persones referents en els seus territoris, a les quals ha aconseguit posar en comú, entreteixint una xarxa d'agents de canvi en pro de la revitalització del medi rural de l'interior de la Comunitat Valenciana.

A través de les seves xerrades, tallers, cursos i, com a novetat, una incubadora de cooperatives rurals, la base de dades de persones relacionades i interessades en el desenvolupament econòmic del medi rural a través de la generació d'oportunitats des de l'Economia Social supera àmpliament ja els dos milers de persones. I és tan sols un dels molts resultats d'aquest projecte dissenyat i liderat per la Federació Valenciana d'Empreses Cooperatives de Treball Associat (FEVECTA) i finançat per la Generalitat Valenciana.

Des del seu inici, Migracoop ha tingut com a objectiu afavorir l'emprenedoria i generar noves oportunitats per revitalitzar el desenvolupament econòmic i social de zones rurals i en risc de despoblació, coadjuvant en aquesta labor a la integració laboral de persones migrants a través del cooperativisme i l'economia social i, així mateix, evitar la pèrdua de serveis imprescindibles per aconseguir que la població es mantinga.

bles per aconseguir que la població es mantinga.

Al llarg d'aquest exercici, migraCoop ha continuat la seua labor a través de xerrades, tallers, cursos i altres actuacions de divulgació. En conjunt, totes les actuacions posades en marxa pel projecte migraCoop al llarg de 2024 han donat com a resultat la creació de 10 cooperatives de treball i altres dues actualment en procés de constitució. D'elles, quatre estan formades íntegrament per persones migrants.

Incubadora de cooperatives rurals

Una de les novetats en 2024 ha sigut la posada en marxa d'una incubadora de cooperatives rurals amb la col·laboració de Canopia Coop V., finançada per la Conselleria d'Educació, Cultura, Universitats i Treball, de la qual s'han celebrat dues edicions al llarg del mes de setembre.

L'incubadora es troba ubicada a La Surera (Almedíjar), un espai d'encontres rurals que ha aconseguit no només revitalitzar una zona de l'interior de la província de Castelló, sinó també oferir un model de desenvolupament comunitari basat en els valors de col·laboració, sostenibilitat i creativitat.

En les seues dues primeres edicions, celebrades aquest mes de setembre, l'incubadora ha reunit a 30

Des del seu inici, Migracoop ha tingut com a objectiu afavorir l'emprenedoria i generar noves oportunitats per a revitalitzar el desenrotllament econòmic i social de zones rurals i en risc de despoblació, coadjuvant en esta labor a la integració laboral de persones migrants a través del cooperativisme i l'economia social

persones amb 22 projectes empresarials, quatre dels quals ja s'estan configurant com a futures cooperatives de treball associat.

L'objectiu de l'incubadora és capacitar i acompanyar a persones emprenedores de qualsevol territori de la Comunitat per a la creació i gestió d'una cooperativa de treball en el medi rural, fomentant l'emprenedoria verda i reduint la despoblació rural i les seues conseqüències per al medi ambient.

L'incubadora s'ha ubicat a Almedijar, municipi de l'interior de la província de Castelló, facilitant que les persones participants visquen una experiència immersiva en l'entorn rural i contribuint a conèixer experiències i bones pràctiques de cooperativisme del propi territori.

L'Economia Social davant el repte demogràfic

En el marc del projecte migraCoop s'està realitzant també un 'Estudi d'impacte i contribució de les entitats de l'Economia Social al repte demogràfic a la Comunitat Valenciana'. L'objectiu és avaluar els impactes i contribucions de les entitats de l'Economia Social, i especialment cooperatives, en el context del repte demogràfic, que experimenten les zones rurals i d'interior de la Comunitat afectades per la despoblació i l'envelliment de la població per, a partir del diagnòstic, poder adequar les actuacions del projecte a la situació real del territori.

Cooperatives protagonitzades per migrants

Tal com explica Pepe Albors, responsable de desenvolupament empresarial i projectes a FEVECTA, actualment en les societats occidentals, i a Espanya en particular, s'ha estat construint una narrativa respecte als immigrants que quasi mai se la relaciona amb l'èxit, sinó amb aspectes negatius com la delinqüència, l'ocupació de vivendes, "que venen a llevar-nos la feina", que són persones passives que necessiten ajuda o compassió i que es beneficien del nostre estat de benestar i ens colapsen els serveis públics: sanitat, educació, etc. Molt al contrari, les dades oficials avalen i mostren una realitat totalment distinta: que la migració i els migrants són agents de canvi actiu, capaços de contribuir a la millora de la nostra societat en el seu conjunt.

Junt a això, estudis recents mostren que les empreses més potents i exitoses dels països occidentals han estat fundades per persones migrants o pels seus fills, i que aquestes empreses tenen una taxa major de supervivència. Migracoop és també testimoni del dinamisme i compromís de les persones migrants, amb quatre exemples de casos de cooperatives constituïdes només en el primer semestre d'aquest any 2024, formades les quatre per persones immigrants. Les quatre cooperatives són: Roraima Eco Coop V., Mosset Annero Coop. V., Crisca Professional Coop. V. i FGD Nails And Beauty, Coop. V.

Incubadora de Cooperativas Rurales

Organiza: **FEVECTA**
Federación Española de Empresas Cooperativas de Trabajo Asociado

Financia: **GENERALITAT VALENCIANA**
Conselleria de Innovació, Cultura, Universitats i Empreu

Colabora: **LA SURESTA**
Español de Emprendimiento Social

migraCOOP
La migración y la revitalización del medio rural por el trabajo cooperativo

En aquestes cooperatives es pot observar com a característica més destacada la seua elevada resiliència, ja que els seus socis han estat persones que s'han enfrontat a grans dificultats: han abandonat els seus països per diferents causes, però cap positiva; han arribat a països on han de començar quasi de zero, en un entorn desconegut, amb escassos mitjans financers, i han desembarcat en una societat cultural i idiomàticament diferent. Això ha fet que siguin persones perseverants amb capacitat d'adaptació i flexibilitat per integrar-se en entorns econòmics i socioculturals diferents.

Per a Pepe Albors, la societat cooperativa és la forma més natural per vehicular el seu empenedoria per les seues moltes avantatges: Fiscals, ja que es paguen menys impostos i aquest estalvi contribueix a consolidar el projecte empresarial cooperatiu; Laborals, perquè es pot triar el règim de seguretat social -Autònom o General-; Societàries, ja que a través dels estatuts i el Reglament de Règim Intern es redacten de manera democràtica les regles de funcionament empresarial i cooperatiu; Relacionals, a través de la participació en una xarxa intercooperativa amb el suport de FEVECTA, i amb ella tenir l'oportunitat de gaudir i accedir a serveis de formació, assessorament, informació, i a una xarxa d'autoajuda formada per més de 600 cooperatives i, per últim, l'avantatge de l'accés a ajudes i subvencions que ofereixen les diferents administracions públiques.

Una bona pràctica: Roraima Eco Coop. V.

Roraima Eco Coop V. és un exemple empresarial d'economia circular en el sector de l'ebenisteria i el moble. José Javier Delgado Seijas, Virginia Jiménez Colmenárez, José Jesús Jiménez Duque i Rosa Colmenárez Guedez van vindre a Espanya des de Veneçuela fa 6 anys i han posat en marxa aquesta cooperativa per proporcionar-se un futur al nostre país, apostant per una activitat de disseny, fabricació, restauració i comercialització de productes de fusteria artesanal i sostenible. Amb l'ensenyà del mont veneçolà Roraima com a marca, un dels massissos més antics i el més alt del país, aquest grup d'empenedors personifica la capacitat d'esforç i de resistència que els ha servit per establir-se a Espanya i utilitzar els seus coneixements i recursos per posar en marxa una activitat que aporta un triple impacte positiu: econòmic, social i mediambiental. José Javier va començar a indagar per internet entre les diferents formes jurídiques existents. "A l'Ajuntament de Gandia em van donar informació i em van derivar a una altra organització i, d'allí vam arribar a FEVECTA, que ens

va donar una resposta molt ràpida i ens va informar del que suposava muntar una cooperativa de treball i quin seria el seu suport al llarg de tot el procés de constitució. Per a nosaltres va ser una llum al final del túnel perquè sabíem molt poc de com funcionava ací a Espanya tot el sistema per muntar una empresa i, en aquest cas, per muntar una cooperativa. I després de molts mesos de lluita, ací estem amb els nostres primers projectes de treball". L'equip el completen Virginia, estudiant d'arquitectura i l'encarregada del disseny de les cuines, i Rosa, dona de Jesús i mestra artesana com ell, encarregada de complementar la decoració dels mobles que elaboren. "Som un equip familiar que vam vindre a Espanya fa sis anys i, després d'anar treballant d'empresa en empresa, ens vam decidir a fer alguna cosa per nosaltres mateixos", explica Jesús, qui reconeix que hi ha moltes oportunitats a Espanya i en la Comunitat Valenciana per a aquell que les vulga aprofitar, també per a les persones migrants.

Fer cooperativa amb l'ajuda de Inspiracoop

Com apunta Javier, “escollírem la fórmula cooperativa també perquè el nostre model de negoci va en consonància amb els seus valors, ja que plantegem una economia circular, molt més respectuosa amb el medi ambient i que aporta més beneficis a la comunitat”.

En el seu procés de constitució i posada en marxa, Roraima Eco Coop V ha rebut el suport també del projecte d'emprenedoria Inspiracoop, una iniciativa cofinançada pel Fons Social Europeu+ i CEPES amb la qual FEVECTA pretén generar noves oportunitats d'emprenedoria i autoocupació en sectors emergents i innovadors de l'economia valenciana, així com consolidar una plataforma de suport a idees de negoci que donen respostes reals a reptes de caràcter social.

A través del projecte Inspiracoop, FEVECTA té el compromís de prestar especial atenció i suport a projectes que, com la cooperativa Roraima Eco, estan integrats per persones amb especials dificultats per incorporar-se al món laboral d'una manera estable com és el cas dels joves, dones en determinades circumstàncies, aturats de llarga durada, persones migrants o de entorns rurals.

A les persones beneficiàries del projecte Inspiracoop, FEVECTA els ofereix durant 18 mesos un ampli

paquet de serveis personalitzats d'atenció, assessorament, formació i mentoria amb el propòsit d'ajudar a crear les iniciatives, així com assegurar la seua consolidació a llarg termini.

Ebenisteria, restauració i reciclatge

Roraima Eco Coop. V. es dedica al disseny i fabricació de mobles de diferents estils per a cuines i altres peces de mobiliari per a interior i també per a exteriors (pèrgoles, etc.). A més, la cooperativa ofereix serveis de restauració de mobles per a donar una segona vida a tot tipus de mobiliari.

De fet, una línia de negoci és la restauració i la fabricació de mobiliari amb fustes provinents de peces que són desestimades, a les quals, a través d'una intervenció al seu taller, se'ls dona una segona vida, aconseguint així reduir la petjada de carboni i l'impacte ambiental negatiu. “A Roraima Eco ens especialitzem en la restauració de cuines i mobles de fusta, transformant peces antigues en elements funcionals i estèticament agradables que combinen la bellesa del passat amb la funcionalitat moderna. El nostre compromís amb la qualitat i la sostenibilitat ens converteix en l'elecció ideal per a aquells que desitgen revitalitzar els seus espais sense comprometre l'entorn”, asseguren.

Mobles artesanals i sostenibles de Roraima Eco, cooperativa valenciana promoguda per immigrants veneçolans

L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA

EXEMPLES D'ÈXIT DE L'ECONOMIA SOCIAL EN LA HISTÒRIA: CONAPROLE, LA MAJOR COOPERATIVA LLETERA DE L'URUGUAI

per **Juan Pablo Martí**

Facultat de Ciències Socials de la Universitat de la República (Uruguai)

El cooperativisme a l'Uruguai és reconegut internacionalment per la seua penetració en la societat i l'originalitat de les seues experiències. Un informe de Cooperatives de les Amèriques mostrava que a l'Uruguai es registrava una filiació d'1.285.193 persones en 2018¹. Considerant les dades del Cens 2023 que estima la població en 3.444.263 persones², això significa que ú de cada tres habitants de l'Uruguai forma part d'una cooperativa. No obstant això, la quantitat d'estudis sobre el cooperativisme uruguaià encara és insuficient. Molt més si considerem exclusivament els estudis històrics sobre el cooperativisme. L'antecedent més important és un estudi històric sociològic realitzat per Terra, en el qual s'analitzen la història de les diferents modalitats cooperatives intentant donar compte del procés històric i la significació social i econòmica del cooperativisme a l'Uruguai³.

En els últims anys, s'ha desenrotllat una línia d'investigació històrica sobre el paper de l'Estat i les polítiques públiques en el desenrotllament del

cooperativisme a l'Uruguai. És en este marc que es va elaborar l'obra que ací presentem. Es tracta de la història de la Cooperativa Nacional de Productors de Llet (Conaprole). L'obra Conaprole, la història, d'autoria de Gerardo Caetano, Juan Pablo Martí i María Inés Moraes, es va publicar a Montevideo en 2016 per l'Editorial Màrqueting (ISBN: 7730105800023).

L'elecció de l'obra per a fer esta nota obeïx a múltiples motius. En primer lloc, la importància de Conaprole en la història econòmica de l'Uruguai. L'evolució de l'empresa és un fidel reflex dels vaivens de les polítiques públiques cap al cooperativisme. A això se suma la significació de la cooperativa en l'economia uruguaiana. D'acord l'informe del INALE, Conaprole va ser la principal indústria làctia del país i va captar el 71% de la llet en 2023⁴. A més, Conaprole és la major empresa exportadora de l'Uruguai, exportant més de 170 mil tones a 60 països⁵. Així mateix, les cooperatives són presents en el sector lacti en quasi tots els països d'Amèrica Llatina –COLUN a Xile, COLANTA a Colòmbia, Dos Pins a Costa Rica, UNIUM

1.- Cooperativas de las Américas (2020). Informe nacional: Uruguay. <https://coops4dev.coop/sites/default/files/2020-09/Informe%20de%20Mapeo%20Cooperativo%20-%20Uruguay.pdf>

2.- INE – Instituto Nacional de Estadística (2023). Población preliminar Censo 2023: 3.444.263. Instituto Nacional de Estadística. 29 de noviembre de 2023. Disponible en: <https://www.gub.uy/instituto-nacional-estadistica/comunicacion/noticias/poblacion-preliminar-3444263-habitantes>

3.- Terra, J.P. (1986): *Proceso y significado del cooperativismo uruguayo*. Montevideo: Arca/CEPAL/EBO.

4.- INALE – Instituto Nacional de la Leche (2024): *Situación 2023 y perspectivas 2024 de la lechería uruguaya*. Mayo de 2024. Informes INALE. Nº 24. Disponible en: <https://www.inale.org/wp-content/uploads/2024/05/Situacion-y-perspectivas-2024.pdf>

5.- CONAPROLE (2024): *Memoria Anual 2023*. Disponible en https://www.conaprole.uy/conaprole_memoria_anual_2022_es/

(cooperatives Frisia, Castrolanda i Capal) al Brasil, Co-op a Paraguai, entre altres- i expliquen el 31% de la producció del sector⁶

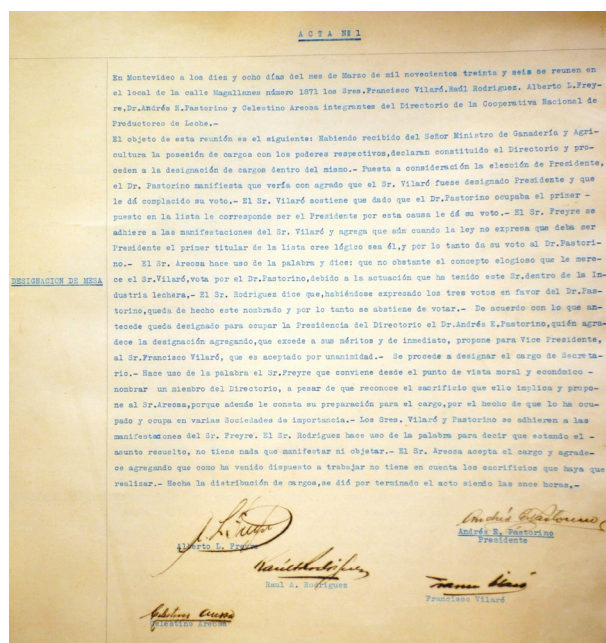
L'obra analitzada, Conaprole,... va ser sol·licitada per la cooperativa en oportunitat de celebrar els primers 80 anys de Conaprole, i amb l'objectiu de reflexionar sobre la història de la cooperativa i la història de la lleteria nacional. L'equip d'autors està compost per tres acadèmics de llarga trajectòria: Gerardo Caetano, Juan Pablo Martí i María Inés Moras, especialistes en història política i història econòmica.

Si bé es tracta d'un llibre institucional, es va treballar amb una metodologia extremadament rigorosa a partir de fonts primàries i secundàries. Quant a les fonts primàries, es va comptar amb l'arxiu de la cooperativa pel que es va tindre accés a les actes del directori, l'arxiu fotogràfic i els llibres comptables. La informació quantitativa va ser complementada amb la construcció de sèries referides a la indústria làctia a l'Uruguai a partir de fonts secundàries, a les quals es van agregar informació de premsa de l'època. També se van realitzar entrevistes en profunditat a informants qualificats seleccionats entre directius, funcionaris i productors. Cal destacar també l'esforç metodològic de fer dialogar la història de la cooperativa amb la història de l'Uruguai.

El treball realitzat va permetre la construcció d'una visió de conjunt de la història de la cooperativa. Entre les aportacions més importants, es pot destacar una periodització en quatre etapes. La primera etapa abasta els orígens de la indústria lletera a l'Uruguai fins a la promulgació de la Llei 9.526 per la qual es crea CONAPROLE. La següent és l'etapa fundacional en la qual CONAPROLE comença a funcionar com "régie coopérative" (1936-1946), una cooperativa privada, però amb intervenció dels poders públics amb el monopoli de la industrialització i comercialització de la llet a Montevideo i amb l'objectiu d'assegurar la qualitat de la llet i la rendibilitat dels productors. La tercera etapa implica un avanç de l'estatisme per a convertir-la en una empresa cooperativa semipública (1946-1972). Després de l'aprovació de la Llei 10.707 en 1946, l'Estat incrementa la seua participació amb la inclusió en el directori d'un representant del govern nacional i un altre del govern municipal. Així mateix, s'exigix a CONAPROLE aportació de llet

Portada del llibre Conaprole, la historia.

Acta n° 1 de CONAPROLE, 18 de març de 1936.

6.- FEPALE - Federación Panamericana de Lechería (2019): "Situación de la cadena láctea en américa latina en el 2018". Informe preparado por Alejandro Galetto, para el Observatorio de la Cadena Láctea de América Latina y el Caribe, de la Federación Panamericana de Lechería (FEPALE). Disponible en: https://fepale.org/site/wp-content/uploads/2021/04/Informe_Observatorio_Cadena_Lactea_ALC_2018.pdf

CUADRO 2.

Leche remitida a
CONAPROLE

Fuente: Consejo Nacional
de Subsistencias y
Contralor de Precios
(1968): Intervención
CONAPROLE; Cuadro 1 del
Anexo Estadístico.

AÑO	LECHE CONSUMO	% LECHE CONSUMO	LECHE INDUSTRIA	% LECHE INDUSTRIA	TOTAL
1957	156.574	0,76	49.233	0,24	205.807
1958	156.023	0,67	75.508	0,33	231.531
1959	150.372	0,75	49.591	0,25	199.963
1960	154.269	0,87	22.106	0,13	176.375
1961	166.273	0,73	62.748	0,27	229.021
1962	164.771	0,71	68.051	0,29	232.822
1963	158.224	0,63	93.275	0,37	251.499
1964	150.459	0,65	82.162	0,35	232.621
1965	148.056	0,71	59.172	0,29	207.228
1966	153.354	0,65	81.092	0,35	234.446
1967	147.237	0,70	62.949	0,30	210.186
Tasa de crecimiento anual (1957-1967)		-0,6 %	2,3 %		0,2 %

Quadre de llet remesa a CONAPROLE presentat en el llibre.

als menjadors escolars i se li determina el destí dels excedents. L'última etapa estudiada es caracteritza per l'obertura comercial amb una especial orientació exportadora (1972 a 2016). Alhora que se li lleva el monopoli de la comercialització de llet a Montevideo, se li permet expandir-se a tot el territori nacional i comença el procés d'obertura a les exportacions que la porten a convertir-se en la principal empresa exportadora de l'Uruguai, havent obtingut en els últims 12 anys consecutius, amb el Reconeixement a l'Esforç Exportador, atorgat pel Banc de la República Oriental de l'Uruguai i la Unió d'Exportadors de l'Uruguai⁷.

Entre les conclusions de l'estudi, es pot assenyalar que CONAPROLE és un cas exitós de cooperativització que va poder resoldre el problema de la qualitat higiènica de la llet i la rendibilitat dels productors. Per a la creació de la cooperativa va ser fonamental la participació dels poders públics, fins i tot a través

d'una llei, i la mobilització dels productors. En este sentit, el cas de CONAPROLE és un bon exemple que la intervenció de l'Estat no és neutral, acovardix o eixampla les possibilitats de les organitzacions cooperatives.

La realització del llibre institucional va permetre l'accés a arxius i informació secundària de gran valor. Això va possibilitar la realització d'articles acadèmics que es van derivar de la investigació. Entre els temes abordats en els articles està el caràcter de "régie coopérative", un dels pocs exemples a nivell mundial de cooperativa creada des dels poders públics⁸. També l'anàlisi de les polítiques públiques que van donar origen a CONAPROLE i la participació de l'Estat en l'empresa⁹. Finalment, un article que estudia els orígens de les cooperatives lleteres a l'Uruguai i el seu vincle amb la mobilització dels productors i les polítiques públiques¹⁰.

7.- CONAPROLE (2024): Memoria Anual 2023. Disponible en https://www.conaprole.uy/conaprole_memoria_anual_2022_es/
8.- Martí, J.P. (2014): La coopérative nationale de producteurs de lait de l'Uruguay: une régie coopérative? RECMA Revue Internationale de l'Économie Sociale, 331, 94-106. <https://doi.org/10.7202/1023487ar>
9.- Martí, J.P. (2013): La Cooperativa Nacional de Productores de Leche. Su creación analizada desde las políticas públicas. América Latina en la Historia Económica, Vol. 20, 90-113. <https://doi.org/10.18232/alhe.v20i3.550>
10.- Martí, J.P. (2020): Mercado, políticas públicas y cooperativas de productores en la lechería uruguaya a comienzos del siglo XX. Cooperativismo & Desarrollo, 28 (116), 1-33. <https://doi.org/10.16925/2382-4220.2020.01.02>

President de CONAPROLE, Jorge Panizza, i President de la República Oriental de l'Uruguai, José Mujica, en 2012.

El tractar-se d'un llibre institucional no va llevar rigorositat i professionalisme, però van existir buits i limitacions que s'expliquen per tractar-se d'una història institucional. Un dels temes que va ser deliberadament deixat de costat per l'equip d'investigació va ser les relacions laborals. CONAPROLE és una cooperativa de productors lleters que industrialitza la llet que remeten. Si bé, la llei no impedia la possibilitat d'integrar als treballadors a la cooperativa això mai es va concretar i sempre va existir una relació tibant amb el sindicat. El caràcter semipúblic de la cooperativa va fer que, en diferents moments de la història, els treballadors s'assimilaren a funcionaris públics. A això s'ha d'agregar que, generalment, la situació dels treballadors de CONAPROLE en termes de salaris i condicions de treball són superiors a la mitjana dels treballadors del sector i els treballadors uruguaians en general. També moltes vegades perceben millors ingressos que els xicotets productors lleters. També van quedar fora alguns temes que hui són centrals en

l'agenda acadèmica com el rol de les dones en la cooperativa o la cura del medi ambient.

Si bé l'estudi de la major cooperativa del país va ajudar a comprendre millor els orígens i el desenrotllament del cooperativisme a l'Uruguai, queda oberta una àmplia agenda d'investigació. En el sector cooperatiu, amb una història superior al segle, es requereixen més i millors històries empresarials, però no sempre es disposen dels recursos financers i els arxivaments necessaris per a fer-ho. Fins i tot, en el cas de CONAPROLE queden oberts alguns temes que no van ser abordats en esta oportunitat. Per exemple, seria interessant comprendre millor el període de major intervencionisme estatal o com es produïx el procés d'obertura a les exportacions. També hi ha alguns temes transversals que ameritarien major dedicació. Entre altres els aspectes de l'evolució tecnològica, tant en la indústria com en la producció ramadera. Finalment, camí als 100 anys de la cooperativa seria una bona oportunitat per a revisar la seua història i construir una nova.

L'ECONOMIA SOCIAL EN LES LLEIS

LA PROMOCIÓ DE LA PARTICIPACIÓ DE LES PERSONES TREBALLADORES EN LES EMPRESES DEL PAÍS BASC

per **Isabel Gemma Fajardo García**
 Professora titular de la Universitat de València

En aquesta ocasió, donarem compte d'una mesura de política pública destinada a fomentar la participació de les treballadores i treballadors en l'empresa, pel seu caràcter particular i innovador i perquè podria ser un referent per a altres comunitats.

Es tracta de l'**Ordre n.º 23 de 8 de maig de 2024, del Conseller de Turisme, Comerç i Consum del Govern Basc, per la qual s'aproven les bases per a la convocatòria d'ajudes per a la participació de les persones treballadores en empreses**, i s'efectua la seva convocatòria per a l'any 2024. (BOPV n.º 96, de 17 maig 2024)

L'objecte d'aquesta Ordre és fomentar la participació de les persones treballadores en les empreses, distingint segons es tracte d'empreses d'economia social (capítol I) o empreses que no són d'economia social (capítol II).

La **justificació** d'aquesta política es deu, segons la pròpia Ordre, al "paulatin increment de l'interès que mostren les empreses del País Basc per incrementar el grau de participació de les seves persones treballadores, tant en les empreses d'Economia Social com en les que no ho són".

Més enllà de l'interès manifestat pel Govern Basc per promoure la participació de les persones treballadores en l'empresa, cal dir que hi ha també un interès general d'àmbit estatal en això i que compromet a tots els poders públics.

En el cas de les empreses d'economia social, cal recordar que es defineixen en la Llei d'Economia Social n.º 5 de 29 de març de 2011, com empreses que persegueixen, bé l'interès col·lectiu dels seus integrants, bé l'interès general (econòmic o social), o ambdós, d'acord amb certs principis, entre ells, el de participació dels seus integrants tant en la gestió de l'empresa com en la distribució dels resultats (art. 4 a i b). La citada Llei també declara que la promoció de l'economia social i de les seues organitzacions re-

presentatives és una tasca d'interès general, i que els poders públics, en l'àmbit de les seues competències, tindran com a objectiu de les seves polítiques de promoció de l'economia social, entre altres, "Promoure els principis i valors de l'economia social" (art. 8 c).

No obstant això, la participació en les empreses de l'economia social està avui dia amenaçada. L'anàlisi DAFO (Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats) de l'Economia Social que es va presentar juntament amb l'Estratègia Espanyola d'Economia Social (2023-2027), va posar de manifest com una de les amenaces d'aquestes empreses la "Tendència a la reducció de la participació social, la qual cosa pot amenaçar el model d'empresa d'ES que justament es basa en la participació". La promoció de la participació en les empreses de l'economia social està suficientment justificada i és més que necessària, i no només al País Basc.

Pel que fa a les empreses que no són d'economia social, no s'ha d'oblidar que la Constitució Espanyola, en el seu art. 129.2, ordena que "Els poders públics promouran eficaçment les diverses formes de participació en l'empresa" i afegeix també que "establiran els mitjans que faciliten l'accés dels treballadors a la propietat dels mitjans de producció". Hi ha, per tant, un mandat genèric de promoció de la participació en l'empresa, en aquest cas per part dels treballadors, i un específic de participació en la propietat dels mitjans de producció, que sol concretar-se en la titularitat de participacions o accions en el seu capital i, per tant, en l'adquisició per part del treballador de la condició de soci o accionista. En desenvolupament d'aquesta norma constitucional s'ha vingut fomentant tant la creació d'entitats de l'economia social (sobretot cooperatives i societats laborals) com l'accés dels seus treballadors a la condició de socis.

En 2015 es va aprovar una llei que no només va actualitzar i millorar la regulació de les societats labo-

"La promoció de la participació en les empreses de l'economia social està suficientment justificada i és més que necessària. Aquest text dona compte d'una mesura de política pública destinada a fomentar la participació dels treballadors en l'empresa, pel seu caràcter particular i innovador i perquè podria ser un referent per a altres comunitats autònomes."

als, sinó que va crear una nova figura jurídica: "les societats participades pels treballadors". Ens referim a la Llei 44/2015, de 14 d'octubre, de Societats Laborals i Participades, el capítol III de la qual es dedica a les **Societats participades pels treballadors**. Aquesta nova regulació es fonamenta no només en l'art. 129.2 de la Constitució, sinó també en diverses normes de la Unió Europea que cita en la seua exposició de motius.

Les societats participades pels treballadors es defineixen com:

a) Societats anònimes o de responsabilitat limitada que no arriben als requisits per ser societats laborals (bàsicament perquè la majoria del capital social no està en mans dels seus treballadors), però:

- promouen l'accés a la condició de socis dels treballadors, o altres formes de participació dels mateixos, en particular, a través dels seus representants legals,

- i compleixen algun dels següents requisits: a) Que compten amb treballadors que posseeixen participació en el capital i/o en els resultats de la societat; b) Que compten amb treballadors que posseeixen participació en els drets de vot i/o en la presa de decisions de la societat; c) Que adopten una estratègia que fomenti la incorporació de treballadors a la condició de socis; d) Que promoguen els principis recollits en l'article anterior.

b) En la seua actuació hauran de, entre altres coses, afavorir "la integració com a socis dels treballadors".

La societat participada és, en definitiva, una societat de capital que no arriba als requisits per ser una societat laboral, però promou l'accés dels treballadors a la condició de socis i compleix, a més, algun dels anteriors requisits.

S'ha criticat l'ambigüitat d'aquesta definició i l'escàs interès del legislador en el seu desenvolupament i foment. D'una banda, perquè s'habilita al Govern perquè "puga", i no perquè "dega", desenvolupar la llei (disposició final cinquena); i d'altra banda, per-

què no s'exigeix el seu foment, com diu la Constitució, sinó que s'invita les administracions públiques a que "puguen" adoptar mesures que promoguen i impulsen la participació dels treballadors en les empreses (art. 20.2). En definitiva, es deixa en mans de les diverses administracions públiques promoure o no la participació dels treballadors en l'empresa, desoïnt el mandat constitucional dirigit a tots els poders públics perquè promoguen "eficaçment" les diverses formes de participació en l'empresa.

En aquest context, el Govern Basc ha vingut promovent des de 2018 la participació de les persones treballadores en les empreses en general i en les d'economia social en particular. Amb l'Ordre que comentem de 8 de maig de 2024, es dona continuïtat a aquesta política pública.

En quant a les **actuacions subvencionables** en l'Ordre de 2024:

En el primer cas (empreses d'economia social) es busca subvencionar les despeses derivades d'activitats d'anàlisi, diagnòstic, disseny, desenvolupament i implantació de:

- a) mètodes i eines que faciliten i milloren la participació de les persones treballadores en la gestió i en els òrgans d'aquestes empreses;

- b) mecanismes (eines jurídiques) que faciliten el relleu generacional en les mateixes.

S'observa, d'una banda, que es busca promoure la participació de les persones treballadores sense diferenciar si aquestes són sòcies o no de l'entitat; i d'altra banda, que el tipus de participació que es promou és en la gestió i en els òrgans de les societats, no comptent, per tant, altres formes de participació, com pot ser en el capital social o en els resultats. Possiblement això es deu al fet que la major part dels treballadors ja són sòcies d'aquestes entitats, i perquè existeixen polítiques públiques específiques perquè els treballadors accedisquen a la condició de sòcies de cooperatives i societats laborals.

En el segon cas (empreses que no són d'economia social), les subvencions van dirigides a finançar les despeses derivades de:

a) La elaboració i implantació d'un Pla de participació de persones treballadores es realitza amb el suport i assessorament d'una Entitat Consultora. Més endavant, podrem veure el contingut del pla de participació i els requisits que han de complir les entitats consultores.

b) El disseny **d'eines per a definir models per a la participació** de les persones treballadores en l'empresa. En aquest cas, el model de participació pot ser qualsevol, no només la participació en la gestió i en els òrgans socials, sinó també en els resultats de l'exercici i en el capital social.

c) **Activitats de difusió del "Model d'empresa participada"**. Aquesta darrera via d'ajuda planteja el dubte de discernir què s'entén per Model d'empresa participada. L'"empresa participada" té diversos sentits segons els contextos en què s'utilitza. Una empresa participada és aquella en la qual menys del 50% del seu capital pertany a una altra empresa o a una administració pública. En l'actual context, una empresa participada és una empresa (o societat) participada pels seus treballadors. Al País Basc, es reivindica un "Model d'empresa participada" per part d'ASLE. Aquesta entitat es defineix com a Associació d'empreses d'Euskadi participades en el capital, i en presentar el seu model d'empresa participada la defineix com: "És una societat participada pels treballadors, ja siga una societat anònima (S.A.) o una societat de responsabilitat limitada (S.L.), que no compleix els requisits per a ser considerada com una Societat Laboral, però en la qual si que existeixen socis que són al mateix temps treballadors i/o tenen mecanismes perquè els treballadors o els seus representants participen en la societat" (<https://asle.es/nuestro-modelo/>). Aquest model d'empresa participada coincideix amb la definició que ens dóna la Llei 44/2015 de societat participada pels treballadors, com vam veure al principi.

En quant a les **entitats beneficiàries**:

En el primer cas, són les entitats i empreses de l'economia social i les seues estructures associatives, que desenvolupen la seua activitat principalment en la Comunitat Autònoma Basca i que la realitzen per als centres de treball situats en dita Comunitat.

En el segon cas, són empreses que no són d'economia social i que desenvolupen la seua activitat principalment en la Comunitat Autònoma Basca i per a centres de treball situats en dita Comunitat; però també podran acollir-se a aquestes ajudes les estructures associatives d'empreses de l'economia social.

Cal destacar com les estructures associatives de l'economia social poden ser beneficiàries de les dues línies de subvenció. Els gastos subvencionables en ambdós casos són bàsicament gastos interns de personal propi de l'entitat beneficiària quan s'acredite la seua capacitat i participació directa en les activitats subvencionades; i gastos externs de contractació de serveis, consultories, etc., per al desenvolupament de les activitats subvencionades.

Com hem vist, l'elaboració i implantació d'un Pla de Participació de persones treballadores serà subvencionable en les empreses que no siguin de l'economia social. Per a això, dit pla haurà de contenir les següents dades:

a) "Característiques de l'empresa o centre de treball: activitat, mida, estructura de capital, perfil de les persones empleades, existència de vincles familiars entre l'empresari o l'empresària o aquells que tinguen part en el capital social, amb especial incidència en la seua situació i viabilitat econòmica.

b) Antecedents de participació: situació actual del clima participatiu en l'empresa i la seua relació amb experiències prèvies.

c) Proposta de participació: activitats a desenvolupar i mecanismes a implantar, amb especial menció a l'itinerari que, començant per la participació en la gestió, continue mitjançant la participació en les decisions i en els resultats, possibilitant finalment la participació econòmica en l'empresa" (Base 7).

El Pla de Participació haurà de realitzar-se de manera participativa amb els òrgans de govern, gestió i administració de la societat o empresa, en els seus diversos nivells, i amb el suport i assessorament, com hem vist, d'una Entitat Consultora.

Les **Entitats Consultores** hauran de reunir els següents requisits:

a) "Contar amb almenys una persona titulada superior, en els centres de treball radicats en la Comunitat Autònoma del País Basc, amb experiència acreditada en matèries relacionades amb la participació de les persones treballadores en les empreses o de les persones sòcies en Societats Cooperatives o Laborals.

b) El consultor o la consultora responsable del treball haurà d'acreditar una permanència mínima de tres anys en l'empresa consultora" (Base 12).

La política pública que hem comentat busca promoure la participació dels treballadors en l'empresa, tant en les empreses de l'economia social com en la resta. No coneixem els resultats totals d'aquesta política, però pels que hem conegut, aquestes ajudes estan sent aprofitades fonamentalment per les entitats de l'economia social i les seues estructures associatives.

NOVEDADES BIBLIOGRÁFICAS

Informe CIRIEC-EURICSE-SF: *Benchmarking the socio-economic performance of the EU Social Economy: Improving the socio-economic knowledge of the proximity and social economy ecosystem*, Comisión Europea, 2024

4,3 milions d'empreses i entitats, 11,5 milions d'empleats remunerats i més de 912 mil milions d'euros de facturació són les grans xifres de l'economia social de la Unió Europea, segons un nou informe publicat per la Comissió Europea en el marc del Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social. L'estudi ha estat realitzat conjuntament per EURICSE i CIRIEC, després d'un concurs públic convocat per l'Agència Executiva per al Consell Europeu d'Innovació i les PIME (EISMEA). En el projecte de recerca han participat prop de 50 experts procedents dels 27 Estats membres de la UE, sota la coordinació d'un equip central format per experts d'EURICSE i CIRIEC. Per EURICSE han estat Giulia Galera, Chiara Carini, Barbara Franchini i Giulia Tallarini, i per CIRIEC Rafael Chaves Ávila, Barbara Sak i Jérôme Schoenmaeckers. En el projecte ha col·laborat també Silke Haarich juntament amb altres experts de l'entitat Spatial Foresight. L'estudi té dos objectius centrals: d'una banda, oferir dades quantitatives actualitzades de l'economia social als 27 països de la UE i, d'altra banda, oferir dades qualitatives que documenten la importància de l'economia social en sis ecosistemes clau de l'estratègia industrial europea, com en la capacitat de resiliència de l'economia social davant la crisi de la Covid-19.

CHAVES, Rafael; MONZÓN, José Luis; GALÁN, José i GONZÁLEZ, Antonio: *La Economía Social en España en cifras 2019*, CIRIEC-Espanya editorial, 2024

CIRIEC-Espanya ha publicat l'Informe 'La Economía Social en España en cifras 2019', dirigit pels professors i investigadors Rafael Chaves Ávila, José Luis Monzón Campos, José Galán Peláez i Antonio González Rojas. L'informe presenta els resultats d'un ambiciós projecte impulsat per CIRIEC amb el suport del Ministeri de Treball i Economia Social. El seu objectiu és oferir les principals magnituds de les diverses entitats que integren l'Economia Social a Espanya a 31/12/2019, a partir de la perimetració de la mateixa realitzada per la Llei 5/2011, de 29 de març d'Economia Social. El CIRIEC ja està treballant en l'actualització d'aquest informe, amb dades a finals de 2021, que de moment són les últimes disponibles que ofereix l'Agència Tributària. Segons expliquen els directors, l'informe presenta dues característiques innovadores: una consisteix en que és la primera vegada que es reuneixen conjuntament les dades obtingudes de tots els actors que formen part de l'economia social, tant els productors de mercat com els de no mercat. La segona característica és que l'enfocament de l'informe s'ha realitzat amb una mobilització sense precedents d'un potent col·lectiu d'investigadors: 47 expertes i experts en economia social pertanyents a 19 universitats de tota Espanya. El llibre està disponible en: <http://ciriec.es/novedades-bibliograficas/la-economia-social-en-espana-en-cifras/>

Número 147 de 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos'

S'ha publicat a Internet el número 147 de 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos', que editen l'Associació d'Estudis Cooperatius (AECOOP) i l'Escola d'Especialització Professional en Economia Social, Cooperatives i Altres Organitzacions de Participació (EESCOOP), de la Universitat Complutense de Madrid. El número, corresponent al segon quadrimestre de 2024, conté un total de 8 articles sobre temes diversos d'interès del cooperativisme i altres famílies de l'economia social. 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos' és una revista referent en aquest àmbit, de reconegut prestigi, avalat, ara també, per la seua indexació i posicionament en el Journal Citation Report (JCR), Factor d'impacte (IF) de 1.0, Tercer Quartil. A més, REVESCO figura també en el Tercer Quartil de Scopus en l'àrea d'"Economia i Econometria", i en el Segon Quartil en l'àrea de "Ciències Socials". En l'àmbit nacional es situa en el Primer Quartil en l'índex Dialnet de revistes. En el rànquing IDR, 'REVESCO, Revista de Estudios Cooperativos' ocupa la 10a posició entre 163 revistes espanyoles d'Economia. Finalment, REVESCO és una revista qualificada d'accés obert Diamant perquè gràcies a la financiació de les seues entitats coeditors, EESCOOP, de la UCM, i l'Associació d'Estudis Cooperatius (AECOOP), i al patrocini del Ministeri de Treball i Economia Social, pot oferir-se en accés obert i gratuït sense període d'embargament. Web de la Revista: <http://revesco.es>.

Annals of Public and Cooperative Economics

La revista 'Annals of Public and Cooperative Economics' és la revista de gana en economia social i cooperativa a nivell mundial. És la publicació de referència internacional en la investigació en estos àmbits; una de les publicacions més influents, contribuint al desenvolupament del pensament econòmic entorn de les organitzacions no lucratives, les cooperatives i les formes d'economia que no s'ajusten estrictament al model capitalista convencional. Editada per la prestigiosa editorial Wiley, en els seus més de 110 anys d'història han publicat articles en ella els més destacats especialistes acadèmics en economia social. Des de fa uns anys la revista és editada per la Fundació Edgard Milhaud, creada pel CIRIEC-Internacional en homenatge al professor fundador de la revista, qui la va crear allà per l'any 1908. Entre les seues característiques més rellevants està la Interdisciplinarietat, ja que publica contribucions de disciplines com l'Economia, la Sociologia, les Ciències Polítiques, l'Administració i el Dret. També es distingeix pel seu enfocament internacional, ja que si bé molts articles se centren en regions locals específiques, la revista aborda estudis comparatius entre països i sistemes econòmics. La revista garanteix un rigorós procés de revisió per parells, que assegura la qualitat i rellevància acadèmica de les seues publicacions. La revista és testimoni de l'evolució de les formes cooperatives i d'economia social reflectint, a través dels seus articles, com estes han respost als desafiaments globals.

Web de la Revista:

<https://onlinelibrary.wiley.com/toc/14678292/2024/95/2>

CIRIEC i GENYUS SCHOOL: *Manual para el fomento y visibilidad del Emprendimiento en Economía Social. Estudiantes de Enseñanza Superior y Jóvenes Egresados, Ministerio de Trabajo y Economía Social, 2024*

La creació d'aquest manual ha estat promoguda pel Ministeri de Treball i Economia Social, i per la Secretaria d'Estat d'Economia Social a través del PERTE de l'Economia Social i dels Cuidats, i ha estat elaborat amb la col·laboració del CIRIEC i Genyus School. Es concep com una guia integral que aborda des dels fonaments teòrics fins a l'aplicació pràctica d'estratègies empresarials en l'àmbit de l'economia social, amb l'objectiu de proporcionar als estudiants les eines necessàries per convertir-se en agents de canvi en la societat. Este manual s'endinsa en l'educació per a l'emprenedoria a través de l'economia social. Al llarg d'aquestes pàgines s'exploren els fonaments teòrics i pràctics que sustenten l'emprenedoria en aquest context, brindant als estudiants les eines precises per a innovar amb un enfocament ètic i responsable. Textos de la publicació a càrrec dels professors José Luis Monzón i Mª José Vañó. Manual disponible a la web: <https://www.mites.gob.es/EconomiaSocial/>

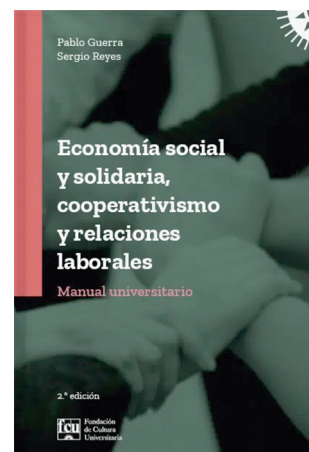
ARRIETA IDIAKEZ, Francisco Javier (Dir.), *Las cooperativas como instrumento de política de empleo ante los nuevos retos del mundo del trabajo*, Dykinson, 2023

La present obra pretén oferir alternatives des de la perspectiva pròpia de les cooperatives davant els reptes que presenta el món del treball. L'eix central resideix en considerar les cooperatives com a instrument de política d'ocupació que possibilita una integració laboral i social adequada. En concret, en 27 capítols, es tracten 6 línies: (a) la inclusió laboral de col·lectius desfavorits; (b) l'adaptació del treball a les noves tecnologies; (c) el foment del treball respectuós amb el medi ambient; (d) la garantia d'una protecció social adequada; (e) l'organització d'empreses; i (g) les estratègies administratives de foment i impuls del cooperativisme en les polítiques d'ocupació, així com l'adequació de la normativa a la creació d'un treball de qualitat. Es tracta d'una obra que compta amb aportacions d'autors de prestigi en la matèria, no només en el Dret espanyol, sinó que també en el Dret comparat, amb exemples de França, Portugal, Turquia i Cuba.

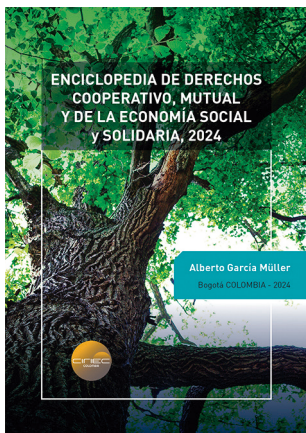

GUERRA, Pablo i REYES, Sergio, *Economía social y solidaria, cooperativismo y relaciones laborales*, Fundación de Cultura Universitaria, 2.ª edició: febrer 2024

En la segona edició d'esta obra, els autors realitzen un abordatge interdisciplinari (socioeconòmic i jurídic) del camp d'anàlisi de l'economia social i solidària. Repassen els antecedents, els orígens, l'ideari i l'evolució dels diferents tipus i racionalitats que integren el sector solidari de les nostres economies, posant després èmfasi en les diverses maneres de comprendre el relacionament laboral en aquestes empreses alternatives al paradigma hegemònic, on es viuen valors com l'autogestió, la cooperació o l'ajuda mútua. Així doncs, després d'una introducció de caràcter socioeconòmic, es passa a l'anàlisi jurídic, examinant el naixement i desenvolupament del dret cooperatiu a nivell internacional, així com el marc normatiu uruguaià referit al cooperativisme (Llei 18407) i al conjunt de l'economia social i solidària (Llei 19848). Finalment, es fa compte de la identitat específica de figures com el cooperativisme i el mutualisme per indagar respecte a les particulars relacions laborals que es teixeixen al voltant d'elles.

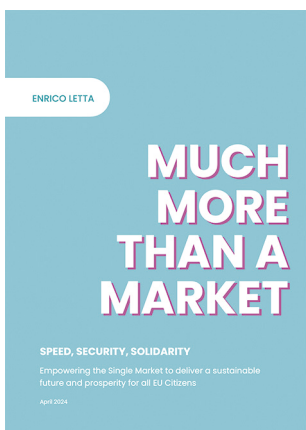

GARCÍA MÜLLER, Alberto: *Enciclopedia de Derechos Cooperativo, Mutual y de la Economía Social y Solidaria*, CIRIEC-Colòmbia, 2024

Aquesta obra, principal llegat del mestre Alberto García Müller, mort al febrer de 2024, estudia de manera sistemàtica les institucions jurídiques que regulen el sector de l'economia social i solidària. Amb aquest text es posa a disposició dels juristes, així com dels directius del sector cooperatiu, mutual, social o solidari, un cúmul de coneixements, sistematitzats per conjunts temàtics, que els permeten actualitzar, aprofundir i especialitzar els seus coneixements en la matèria. L'edició present està actualitzada a 15 de novembre de 2023. Consta de 16 mòduls (14 mòduls de continguts, un de presentació, índex i glossari (1.608 termes) i un de referències (2.7651). Es desenvolupa a través de 24 unitats, 142 capítols i 1.735 ítems. Aquest és un dels tractats de dret cooperatiu més citats d'Iberoamèrica, que serveix a més de referència per a programes de formació de postgrau en institucions universitàries de Mèxic, Puerto Rico, Colòmbia, Equador, Brasil, Xile, Argentina i Espanya.

LETTA, Enrico: *Much more than a market, speed, security, solidarity*, Institut Jacques Delors, 2024

S'ha publicat l'Informe Letta, 'Molt més que un mercat', encarregat pel Consell i la Comissió de la UE a Enrico Letta, ex Primer Ministre d'Itàlia i actual President de l'Institut Jacques Delors. L'informe subratlla que la UE és una entitat política amb valors i objectius compartits, amb poder transformador en la promoció de la pau i l'estabilitat, particularment en un continent històricament plagat de conflictes. Advocant per una visió d'Europa que transcendisca els interessos econòmics, abastant la justícia social, els valors democràtics i la sostenibilitat ambiental per abordar els desafiaments contemporanis. L'informe dedica una atenció significativa a l'Economia Social, reconeixent el seu paper crucial en la millora de la dimensió social del Mercat Únic, al promoure la justícia social, la cohesió i la prosperitat inclusiva, i defensa un entorn on les empreses de l'economia social puguin prosperar en igualtat de condicions amb els negocis convencionals. Per a això, sol·licita el desplegament complet del Pla d'Acció Europeu per a l'Economia Social, i ajustaments en les polítiques per facilitar a l'ES l'accés a la financiació i a la contractació pública.

BIDET, Eric et RICHEZ BATTESTI, Nadine: *L'innovation sociale: Expérimenter et transformer à partir des territoires*, Les Petits Matins, 2024

Menys coneguda que la innovació tecnològica, la innovació social consisteix a desenvolupar noves respostes a necessitats socials poc o mal satisfetes, implicant la participació i la cooperació de les parts interessades, en particular dels usuaris. Basada en l'experimentació, adopta múltiples formes, però sempre es duu a terme de manera col·lectiva, sovint en l'àmbit local. A tot arreu és fruit de la mobilització social i l'acció col·lectiva. Quan la innovació social està a més liderada per actors de l'economia social i solidària, permet als ciutadans reapropiar-se dels reptes de la transició i construir junts respostes adequades. Aquest llibre reuneix tots els coneixements disponibles sobre aquesta temàtica, il·lustrats per nombroses iniciatives reals, i explora les condicions que permetrien un desplegament encara més ampli de la innovació social. El seu enfocament fa de la innovació social una eina clau per a la transformació social i el desenvolupament inclusiu en els territoris.